

Winterbloemen

J.P. Hasebroek

bron

J.P. Hasebroek, *Winterbloemen*. W.H. Kirberger, Amsterdam 1879

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hase002wint01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Voorbericht.

Wanneer Chateaubriand in zijn *Mémoires d'Outre-tombe*¹⁾ van zijne herinneringen uit vroeger en later tijd gewaagt, zegt hij, dat daarin het ééne jaar de pen ter beschrijving van de gebeurtenissen zijns levens aan het andere overgeeft, en voegt er bij: 'Daar zij zusters zijn, schrijven zij ongeveer dezelfde hand.'

Ik waag het dit woord van een Uitheemsch genie toe te passen op mijne vroeger uitgegeven *Sneeuwklonjes* en deze *Winterbloemen*. Ook die twee zijn zusters, en schrijven als zoodanig dezelfde hand. Zelfs voor een eenigszins opmerkzaam oog zal beider handschrift het blijk wel dragen van ongeveer uit denzelfden tijd afkomstig te zijn.

1) Tome II, p.m. 378.

Waartoe die opmerking?

Eenvoudig, omdat ik daaraan de uitdrukking vasthecht van mijne hoop, dat mijne twee papieren kinderen uit den jongsten tijd, ook in hunne goede ontvangst door een belangstellend deel van het groote Publiek, zusters zullen zijn!

H.

Winterbloemen.

't Was koud, toen 'k in de sneeuw mijn klokjes af liep plukken,
 Om ze in een tuiltje saam mijn vrienden aan te biën.
 Het Proza heerschte, en voor haar macht moest Dichtkunst bukken:
 Geen oor voor 't lied; geen oog voor 't licht, dat dichters zien;

Geen hart voor 't Ideaal, dat pleegt hen te verrukken;
 De Tijd wil werkelijkheid: door haar slechts wint men dien!....
 En toch, ik waagde een proef. Al vreesde ik voor 't gelukken,
 'k Zong in de stille hoop: 'Een enkle hoort misschien!'

En, zie! 't gelukke. Ofschoon 't nog wintersch zij gebleven,
 Mijn klokjes bloeiden toch voor menig, menig hart.
 Zoo wil 'k dien harten nu mijn Winterbloemen geven,
 Wier groei ook thans door sneeuw noch ijs weêrhouden werd.
 Aanvaard ze, als zweem van lente in 't gure jaargetijde
 En voorbô van een Mei.... och of ze ons haast verblijdde!

Ons volk.

Ik zing ons volk: een schoone stof!
Homerus prees zijn Grieken;
Virgyl gaf zijn Romeinen lof;
Ik prijs dat in de antieken.

Wij zijn Romein, noch Grieken, wij,
Al zouden enklen 't willen,
Die, van modern vooroordeel vrij,
Hun eigen volk bedillen:

‘O ware ik een Romein geweest,
Of Griek, wat was dat heerlijk!
Maar Nederlander?... Neen, mijn geest!
Dat lijkt mij min begeerlijk.’

En de Oudheids-vrienden niet alleen
Hoor ik dus de Ouden roemen;
'k Vind, die weêr Nieuw'ren om hen heen
Hun lievlings-natie noemen.

'k Vind petit-mâtres, die zich 't a i r
 Van jonge Franschen geven,
 En Anglo-manen, even ver
 In Britten na te streven.

Ik vind er, die naar de eere staan
 Om voor Germaan te gelden,
 En 't hunkrend oog op 't eerloof slaan
 Van Bismarck's oorlogsvelden.

Maar 'elk zijn deel', en 'elk zijn wijs':
 Dat was en is mijn leuze.
 'k Ben kind mijns Volks en kind mijns tijds,
 En blijf het liefst bij keuze.

Veel brave mannen sla ik ga,
 Met deugdzaam bloed in de ader;
 Maar 'k sta die vreemden niet zoo nà;
 Één was bepaald mijn vader:

Zoo is één land mijn vaderland,
 Ik, zoon diens lands geboren,
 En 'k blijf, of ik me er tegen kant',
 Toch aan dat land behooren.

Wien Neêrlandsch bloed door de aadren vloeit -
 Dàt bloed vloeit mij door de âren,
 En of mijn hart voor vreemden gloeit;
 'k Ben wat mijn ouders waren.

En als 'k de zaken recht beschouw,
 Waarom zou ik mij schamen,
 Alsof 't een schande wezen zou,
 Met Neêrland te verzamelen?

Ik zie het nog niet in of door,
 Dat, volk bij volken reek'nend,
 Wij achter staan en de andren vóór,
 Zij al-, wij nietsbeteek'nend.

Ziet gij, 'k heb voor mijn natie hart:
 Het is een volk met eeren,
 Dat menige andre natie tart,
 Die pronkt met rijker veëren.

Wij zijn, gewis, een volkske maar,
 En 't landje is eng van grenzen;
 Maar zeg mij: sinds wanneer en waar
 Schat men bij de el de menschen?

Wij zijn een volk, schoon klein, toch groot,
 Groot naar des geestes orden:
 Een eikel, maar die d' eik omsloot,
 Die vorst van 't woud zou worden.

Onze eernaam prijkt op 't eerste blad
 Der nieuwere historie;
 Geen grooter natie rooft ons dat:
 Dat blijft onze eeuw'ge glorie.

Europa's reuzen sliepen nog,
 Toen hier een dwerg ontwaakte,
 Die, spijt zijn klein- en zwakheid, toch
 't Klaar voor de reuzen maakte.

Die stonden later op, o ja!
 En toen - de dwerg moest zwichten;
 Zij drukten op hem, vóór en na,
 Met al hun cent'naars-wichten; -

Maar onze is de eer, en 't hart blijft slaan
 Bij dezen roem vol blijheid:
 Hier, bij ons volk, is opgegaan
 De zon van elke vrijheid.

Hier stond de Peter, die Euroop
 Tot haren kruistocht daagde,
 En voor zijn zegevollen loop
 Haar arm en harte vraagde:

Hier hief de Zwijger, aan het hoofd
 Van zoons en achterzonen,
 d' Oranje-standerd, hooggeloofd,
 Dien eens heel de aard zou kronen.

En wat die standerd heeft gebracht,
 Blijft nog de hoogste zegen,
 Dien immer vóór- of nageslacht
 Voor vorst of volk verkregen.

Ja, vierden wij nog pas het feest
 Van d' Utrechtsche' Unie-vrede,
 't Is feest niet enkel Hier geweest:
 Men vierde ook Elders 't mede.

Dies sprak met recht eens Dichters¹⁾ mond:
 'Al houden eens de golven
 Hierna den Nederlandschen grond
 Weêr in haar schoot bedolven, -

1) Herder.

‘De scheepling, die dien plas doorkruist,
 Tuig': Hier zijn zij begraven,
 Die daar, waar nu de stroomkil ruischt,
 De aard de eêlste weldaad gaven,

‘Die, na een grooten wereldstrijd,
 Bijkans een eeuw gestreden,
 Aan 't recht der vrijheid toegewijd,
 Haar triumfeeren deden.’

En daarom 't volk, dat zulke blaân
 In zijn geschiednis vulde,
 Door volk bij volk, die om hen staan,
 Gekroond met aller hulde, -

Verdient die natie aan haar kroost,
 Door haar zoo hoog verheven,
 Dat 't basterdkind voor moeder bloost,
 Die haar zijn naam woû geven?

Ik weet wel: alle deugden niet
 Zijn bij ons volk te vinden,
 En, zoo gij er gebrek in ziet, -
 Ik evenzeer, mijn vrinden!

Wij zijn nog meer wat dan bedaald,
 En moeilijk soms te ontvlammen;
 Wat óverhuislijk bij den haard,
 In de asch der beukenstammen;

Wij zijn wat zuinig, meer dan 't moest,
 En zwaar van 't geld te scheiden;
 De rust bewerkte wel wat roest,
 En traagheid groeide uit beiden;

Met onze dijken deelen wij
 Misschien wat in hun taatheid,
 En 't pal staan tegen 't zeegetij'
 Geeft licht bij vast- wat saaiheid....

Maar toch! maar toch! in 't Neêrlandsch bloed
 Strooide eens toch God zijn vonken;
 Daaruit ontvlamde de eêlste gloed,
 Nog thans niet uitgeblonken.

Zie 'k ginds door 't Afrikaansche zand
 Nog nu de 'Boeren' zwerven,
 Voorttrekkende van strand tot strand,
 Tot waar ze een meester derven,

Hun eigen heer en niemands knecht, -
 Onbandige gemoederen!
 Hoe aan dat schouwspel 't hart zich hecht:
 Mijn volk, dat zijn uw broederen!

En niet slechts daar, ook hier, ook hier!
 Al minnen we ook den vrede,
 Hief krijg of opstand hun banier,
 Streed elk niet dapper mede?

Prijke op der Hoofdstad hoofdplein, schoon,
 'Des werelds achtste wonder'
 Met menig palm- of lauwerkroon,
 Om vrede of oorlogsdonder, -

Zie gij van dat Stadhuis vrij uit, -
 Gij zult een zuil zien rijzen
 Voor dit geslacht, en 't opschrift luid
 Zijn v o l k s g e e s t hooren prijzen.

Neen, wat de vreemdling smaadt of smaalt,
 En soms ook 't landskind lastert,
 Wij zijn niet onder 't peil gedaald;
 Wij zijn nog niet verbasterd.

Wij treden eervol in de rij
 Der volken van Europe,
 En zoo er meer te wenschen zij -
 Groent ook voor ons geen hope?

Ja, meer! 't is soms of de ademtocht
 Eens nieuw'ren, hoog'ren levens
 Den jonger tijd bezielen mocht,
 De gloed eens nieuwen strevens.

't Is of ons volk naar 't pool-ijs trok,
 In hope, dat haar koude,
 Weldadig door den forschen schok,
 Op nieuw ons stalen zoude.

En als de 'Barendsz.' wederkomt,
 Zie, hoe de wind zijn wimpelen,
 Op 't nieuw kanaal, dat zeewaarts stroomt
 Van de Y-stad uit, doet rimpelen.

Neen, Neêrlands volk, mijn eigen volk,
 Wat zoon u ook verlooehen',
 Mij is het lieflijk, als uw tolk
 Uw glorie te verhoogen.

Mij staat maar ééne taal ter hand
 Voor mijne dichterklanken,
 En zal 'k daarin nu 't vreemde land -
 En dat waarvoor? gaan danken?

'k Kan van een ander volk heel goed
Zijn burgerrecht begeeren,
Maar kan ik ook mijn tong, mijn bloed
Ginds naturaliseeren?

Ik kan het niet, ik wil het niet,
Ik zal het nu noch immer.
'k Blijf wat eens God mij worden liet,
'k Scheid van mijn Holland nimmer.

Zelfs, sterve ik straks, waai me uit ons Noord
Een Hollandsch windje tegen,
En - mag het - spreke een Hollandsch woord
Op 's landsmans graf zijn zegen!

Kinderstemmen.

'k Zit in mijn boekencel ter neêr;
Ik denk, en peins, en peins alweêr;
Niets komt mijn stilte storen.
Alleen een heer van musschen springt
Daar voor mij in den hof, en zingt
Met vink en meerle in koren.

Hoor, hoor mij dat gezang eens aan,
Dat tjilpen, sjilpen, fluiten, slaan
Op allerhande tonen;
Dat dartlend hupplen door elkaâr,
Of 't bij 't concert c a s i n o waar,
Om vreugd met vreugd te kronen.

Wat kan er, denk ik, schooner zijn,
Dan zulk een vogelenfestijn,
Dat ons Natuur komt geven? -
Vraagt gij 't in ernst? Ei, zie eens uit,
En hoor eens even naar 't geluid,
Dat thans u toe komt zweven!

Van waar die andre zwerm, die vlucht,
 Die in den naasten hof de lucht
 Met lachjes komt vervullen?....
 O 'k zie, ik hoor 't: de schooljeugd stroomt
 Naar buiten, nu het rustuur kooft,
 Waarin zij spelen zullen.

Ze joelen, woelen door elkaâr,
 Ze dartlen, spartlen al te gaâr,
 Als vischjes in het water.
 Ze zingen en ze springen rond,
 De leden los en 't hart gezond,
 Met joedelend geschater.

't Zijn allen meiskens, die haar les
 Ter schole, naar Antonides¹⁾
 Geheeten, komen leeren.
 Die oude zanger! - drong tot hem
 In 't graf die blijde kinderstem,
 Hij zou in 't leven keeren.

Antonides! 'k erken: uw luit
 Stort schoone en zoete liedren uit,
 Den zoon van Vondel waardig:
 Maar gun mij 't woord: verrukt me uw lier,
 Die kinderstemmetjes alhier -
 O 't klinkt nog eens zoo aardig!

Zóó huppelen de golfjes niet
 Des Y s t r o o m s in uw keurig lied;

1) De Antonides-school, een openbare burgerschool voor meisjes, onmiddellijk naast mijn woning gelegen.

Zoo kunnen ze niet ruischen.
 Uw lied is schoone kunst, vol vuur,
 Maar wat ik hier hoor, is natuur,
 Wier stemmen blij me omsuizen.

Ja, zelfs de zang van 't vooglenkoor,
 Dat ik daar buiten schettren hoor,
 Moet voor die kindren wijken.
 Der v o x h u m a n a schoon geluid
 Klinkt boven de andre tonen uit,
 Die voor haar klank bezwijken.

Hier klinkt de jonge menschenziel,
 Gelijk zij uit de handen viel
 Des Scheppers, rein en teeder!
 O 't schijnt: zoo dicht bij 's levens bron,
 En pas gewekt door 's levens zon, -
 Hier keert een Eden weder.

O ja! Gods vriendelijkheid zij prijs!
 Daar groent, daar groent een paradijs
 Aan de intreê van elk leven.
 De levensboom van 's levens jeugd
 Ontgint voor ieder 's levens vreugd,
 Slechts eenmaal zóó gegeven!

En daarom, kinderen-gejuich!
 Rijs luid ten hemel op, en tuig
 Den dank der kleene harten,
 Die door het versche lentegroen
 Rondspringen, als mijn musschen doen,
 Gansch vreemd aan zorg en smarten.

O! zie 'k dat jonge troepjen aan,
 Hoe wonder gaat het hart mij slaan,

Als voelde ik mij verjongen,
Als werd ik weêr de kleine knaap,
Die ook als lam om 't moederschaap
Zoo dartlend heeft gesprongen.

Die tijd verdween, en keert niet weêr;
Toch roem ik, dat de lieve Heer
Mij dien niet laat vergeten,
En dat ik steeds een hart behield,
Dat door de vreugd zich voelt beziel
Van blijde kinderkreten.

Die vreugd wekt in mijn hart een klank
Van zoete erinn'ring, die met dank
Voor 't Gister wordt genoten.
Maar meer nog! - 't is een voorspel meê,
En boven deze tonenzee,
Die 't kindergroepje ruischen deê,
Hoor 'k - hemelsch-zoete noten!

Dubbele liefde.

Ter aanstaande blijde inkomst van Koningin Emma der Nederlanden in de Hoofdstad.¹⁾

‘Wilhelmus van Nassauwen
Ben ik van Duitschen bloed’ -
Klonk 't lied vol Godsbetrouwen
Uit 's Zwijgers vroom gemoed.
Dat Prinsenlied, sinds eeuwen,
Werd hier ook lied van 't volk,
En strekte aan Hollands leeuwen
Bij zege of strijd ten toek.

En wél zong dus Oranje:
Want werd hij Hollands kroon,
Hem danken we aan Germanje:
's Lands Vader was haar zoon.
Dit om de twee landouwen
Snoert ééne Naam als band,
En huwt in hun Nassauwen
Het Hoog- en 't Neêrduitsch land.

1) Opgenomen in het Vaderlandsch Album, door Nederlandsche geleerden, letterkundigen en beoefenaars van kunst en wetenschap aan H.M. Koningin Emma ten geschenke aangeboden te Amsterdam, 26 April 1879.

En daarom, o Vorstinne
 Uit Duitsch, uit Nassau's bloed,¹⁾
Ziet ge u als Koninginne
 Gevierd met dubblen gloed.
Schoon ge in de aanstaande dagen
 Eerst bij ons intreê houdt,
De liefde u toegedragen, -
 Driehonderd jaar is ze oud!

1) Koningin Emma stamt mede van moederszijde uit den huize Nassau.

Pyrmont.

Bij dezelfde gelegenheid.

Naar Waldeck-Pyrmont wordt, Vorstin, uw naam genoemd;
 En wien hij de ooren treft ziet voor zijn oog verrijzen
 Het beeld der kostbre Bron, die Pyrmont hoog doet prijzen
 Om 't heeling-brengend nat, welks weldaân 't menschdom roemt.

Maar hoe nu, als ge Oranje een hulde u ziet bewijzen,
 Die, wordt ze aanvaard, u tot uws titels afstand doemt?....
 Neem vrij dien Naam, wiens weêrgâ de aard niet aan kan wijzen!
 De Oranje-zon verguldt ook 't Prinslijkst bruidsgebloemt.

Prinses van Pyrmont, Neêrlands koningin geworden!
 Breng heil aan 't land, welks kroon uw slapen mag omgorden!
 Doe, Emma, d' eernaam eer, die op uw wapen gloort:
 Gij zelv', word Vorst en volk een Heilfontein van zegen,
 Die koelte en frischheid dauwe op onzes Konings wegen,
 En heeling breng', waar 't volk uw gangen ruischen hoort!

In de mijn.¹⁾

O God, hoe vreeslijk groef uw hand
Den armen hier een kuil,
Die hen voor goed in d' afgrond bant
Met opgesparden muil.

De mijn, waarin hun spade groef,
Stortte eensklaps in en neêr,
En vormde een kerker, naar en droef....
Daaruit keert niemand weêr!

't Is rondom donker; zwarte nacht
Omgeeft de sombre schaar,
En 't wordt door elk voor vast geacht:
De dag huns doods is daar.

Wat nu? - Er blijft een laatste wensch;
Een hunner uit dien zacht:
Nog eens, kan 't zijn, op 's levens grens,
Des Heeren dood herdacht!

1) Historisch.

Wie heeft er brood? - Wat kruimlen slechts,
Verzaamd van hier en daar.
En wijn? - Hoort, uit de rots daar rechts
Drupt water rein en klaar.

Ach, 't is een sober avondmaal;
Maar, schoon er veel ontbreekt,
Niet Hij, die over kelk en schaal,
Hoe sober, zegen spreekt.

En 't wòrdt ten zegen! Stervensmoed
Vloeit uit dat maal hun toe:
De bittere doodskelk wordt hun zoet,
Ze sterven blij te moê.

Dat tuigt, als zich in 't eind de poort -
Voor enkel doôn - ontsluit,
't Met veege hand geschreven woord,
Waarin hun hart zich uit.

Gods zegen hangt aan brood noch wijn,
Aan kleed, noch vorm, noch wijz':
't Geloofsmaal in een donkre mijn
Des doods wordt hemelspijs!

Een vliegende visch.

Daar is een pover dier; het wekt mijn medelijden:

Geen vogel en geen visch, maar tusschen beiden in;
Het heeft een vleugel hier, en draagt weêr daar een vin,
En heeft zoo om 't bestaan een dubblen strijd te strijden.

Soms toont het in 't verkeer met vogelen meer zin,
Dan wil 't zich aan den kring der visschen liever wijden;
Maar bij wie 't komt der twee, 't moet harde woorden lijden:
Loop naar de zee! - Vlieg op! - Hem sluit zich elk gezin.

Dat arme dier, dien visch, die zwemt en vliegt, ik ken het,
Ik ken 't maar al te goed: want, ach! ik zelf, ik ben het,
Ik, met mijn half talent: poëet, en toch niet recht;
Een prozamensch, niet gansch; wel dichter, maar niet echt;
Wat dichtvuur, meer of min, - 't zou beter mij doen slapen....
Maar 't vliegend vischje heeft zich zelve niet geschapen!

Het angelus.

De avond daalt op 't landschap neêr;
't Windje legt zich meê te slapen;
Kooiwaarts spoeden zich de schapen;
De akkerman keert huiswaarts weêr.

't Licht geeft de aard zijn avondkus.
Stilte alom. Wie durft haar storen? -
Hoor! daar klepelt van den toren
't Vesperklokje 't Angelus.

Op die heilge melodie,
Die uit 's hemels gouden zalen
Als een harptoon schijnt te dalen,
Buigt zich biddend knie na knie.

Welkom, stem des E n g e l s , gij!
Tolk en taalman uit den hemel
Van der stemmen klankgewemel
Boven, binnen, rondom mij.

Stemmen, die me in 't scheppingskoor,
In Gods leidingen en wegen,
In zijn Evangeliezeggen
Tegenklinken, 't leven door.

Hemelstemmen overal!
Geef me, o Heer, slechts, dat mijn ooren
Steeds er 't A n g e l u s in hooren,
Waarbij 'k u te voeten vall'!

De komst der lente.

Een vogel komt gevlogen
 Den hof in, blij van zin,
 Hoe? heeft hij zich bedrogen?...
 Hij zingt: Laat lente er in!

Dat heeft een raaf vernomen,
 In 't rouwkleed, zwart en naar:
 Hij krast: Gij moogt niet komen:
 Uw tijd is nog niet daar.

Dit hooren al de knoppen,
 Die juist aan 't zwellen zijn,
 En oopen fluks hun toppen
 In lentes zonneschijn.

't Viooltje komt naar buiten;
 De Meidoorn geurt en bloeit;
 De vogeltjes gaan fluiten,
 En 't beekje, al hupplend, vloeit.

Wat kan de raaf daartegen?
 Dies hij ter rustplaats trekt,
 Zoodat een bloemenregen
 Hem gansch met geur bedekt.

(STÖBER.)

Twee stemmen.

Daar fluistert van Boven
Een stem tot den mensch:
‘Voor 't heimwee der ziele
Stelt de aarde geen grens.’

Daar klinkt langs de straten
Een stem van Beneên:
‘Zoek onder de wolken
Uw heil maar alleen!’

Die tweederlei stemmen
Omhoog en omlaag,
Ze plaatsen ons telkens
Voor de opperste vraag:

‘Wat zijt gij, o stervling,
Van d' aanvang geweest?
Uw levensbeginsel -
Is 't Stof, of is 't Geest?’

Wie zal 't ons verklaren? -
Natuur geeft geen licht.
Zij bindt zich den sluier
Te vast voor 't gezicht.

De Rede staat twijflend:
Zij tuurt, of de schaal
Ter rechte of ter slinke
Omhoog rijze of daal’?

Der Wetenschap leent zij
Nu luistrend het oor;
Straks geeft zij aan de inspraak
Des harten gehoor;

Maar als zij nu beiden
Hun antwoord haar biên,
Wat rest dan als slotsom? -
Een eeuwig Misschien!

En wat spreekt de Tijdgeest?
Voor hem toch, als heer,
Buigt vaak zich èn Rede
Èn Wetenschap neêr!

O! hij heeft gekozen!
O! hij noemt de Stof
Zijn Maker, zijn Meester.
En maakt hem zijn hof.

Als eens Polyphemus,
 Heeft hij maar één oog,
 Ter nêerziende op aarde,
 En geen voor Omhoog.

Hij graaft uit den bodem
 Der mijnen zijn Schat;
 Hij laaft zijn Genotzucht,
 O druif! met uw nat;

Een glimlach der wereld
 Volstaat hem voor Roem....
 Hij zelf en zijn streven -
 't Zijn vlinder en bloem!

Is 't vreemd, dat hij 't zoeken
 Des broeders belacht,
 Wiens hart nog iets Hoogers,
 Iets Beters verwacht?

Onnoozele dweeper! -
 Zoo hoor ik een stem,
 Die schaterlacht naast mij: -
 Belachen wij hem!

Ter kinderenkamer
 Ga 't kind, waar hij hoort;
 Daar heeft hij van baker
 Zijn sprookjes gehoord.

Wat spreekt hij van vleuglen,
 Gehecht aan de ziel? -
 Van was zijn die wieken!...
 Hoe Phaëton viel!...

Hij droomt zich een wereld
 Ter keerzij' van 't graf? -
 Zoo schildert men kinders
 Luilekkerland af.

Hij spreekt van een Wezen,
 Dat eenmaal ons schiep....
 Wij waren 't, wier dichting
 't In aanwezen riep!

Hij roept van Geweten,
 Van Inspraak en Plicht? -
 All' klanken! De webbe
 Der spin heeft meer wicht!

Reeds leerde ons Voltaire:
 'Leef vrij naar 't u lust!
 Een kind is het leven:
 Dodijn het tot rust!'

Zoo spotlacht de Tijdgeest,
 En hoor ze om u heen,
 't Legioen zijner kindren
 Is gansch met hem één.

Een blijd G a u d e a m u s
 Van 't dartele koor
 Klinkt rond door de wereld,
 Van achter tot vóór.

Doch ginds zit in 't eenzaam
 Een peinzende neêr;
 Hij hoort in zijn celle
 't Gejubel van veer;

Maar luider toch heft zich
Een kreet in zijn hart,
Die galmt als de noodkreet
Van 't weesje in zijn smart.

Die kreet klinkt als weêrspraak,
En luidt roept zij: Neen!
Op 't lied der verleiding
Van de ijdlle Sireen.

Neen! neen! roept die stemme,
Mijn hart, bang te moê,
Het stopt voor uw zangen
Zijn zielenoor toe.

Een afgrond toch gaapt hier,
Als 't zeebed zoo diep:
Dien vult de Oceaan slechts,
Waarom hij steeds riep.

Geen trekvogel zonder
Een Zuid, dat hem trekt:
Geen ziel zonder hemel,
Die 't heimwee verwekt!

Geen kind zonder vader,
Geen mensch zonder God!
Mijn hart is zijn maaksel,
Zijn werk is mijn lot!

Ik ben als het water:
Van boven kwam 't neêr,
En 't keert weêr naar boven....
Mijn Einde is de Heer!

Van keekring tot polen,
Die kreet klinkt rondom:
Hem galmt ook mijn ziele
Luid roepend weërom.

En 't Ja! der Ervaring
Stemt mede in dat woord:
Er is toch daarboven
Een Oor, dat mij hoort.

Er is toch Daarboven
Een Hart, dat mij kent,
En dat tot zijn schepsel
Genadig zich wendt.

Er is toch Daarboven
Een Liefde, wier gloed
De weërmin mijns harten
Kan wekken en voedt.

Er is toch Daarboven
Een God, wiens bestaan
Van 't raadselvol leven
't Geheim mij doet raân.

Ontneemt gij dien God mij,
't Wordt rondom mij nacht:
Maar geef hem mij weder -
En 't morgenrood lacht.

En niet slechts hier binnen
Verneem ik die stem;
Een stemme ook van Boven
Weërgeeft haar vol klem.

Die stemme des hemels,
Zij spreekt in Gods Woord,
Waarin voor 't geloove
Gods wonderlicht gloort.

Ze is Gods Evangelie;
Zijn bô bracht het hier,
Op wolken gedragen
Van bliksemend vier.

Ze is 't boek vol van wondren,
Maar, zoo gij ze zocht,
Nog meer zijn de wondren,
Die 't zelf heeft gewrocht.

Dat boek, als het Godswoord,
Dat de aard heeft gesticht,
't Z i j l i c h t ! dus gebood het,
En zie! het w e r d licht.

Dát boek, als het Godswoord,
Bracht, sinds men het hoort,
Uit 's Heidendoms bajert
't Schoon Christus-rijk voort.

Vraag honderd geslachten,
Vergaan sinds dien stond:
Een honderdvoud Amen
Weêrklinkt uit hun mond.

Vraag Dichters en Wijzen,
Die staan aan ons hoofd:
Zij hebben als lichtbron
Dat Godswoord geloofd.

En sprak zoo noch Wijze,
Noch Dichter op aard,
Één mensch - o! ik bidde 't -
Één mensch bleef bewaard,

Die, scholden ook allen
Zijn licht voor slechts schijn,
Op 't Godswoord zou steunen...
Die laatste.... *ik* zou 't zijn!

Maar neen! neen! geen laatste,
Geen enklen alleen,
Die met mij voor 't Godswoord
In 't worstelperk treên.

Nog duizenden zijn er,
Ja, zonder getal,
Wier A m e n mijn C r e d o
Bezegelen zal.

Ja, 't is soms, als scheurden
De wolken omhoog,
En daagde uit den hemel
Een lichtplek voor 't oog;

Als baadden steeds meerdren
Hunne oogen in 't licht,
Na zoo lange ontbering
Meer lief voor 't gezicht;

Als klonken er stemmen
Van vooglengezing,
Die fluiten: De lente,
Zij toeft niet meer lang;

Als klonk een bazuine
Van verre uit den dom:
'De Heer gaat verschijnen!...'
Ja, Heiland! ja kom!

Maak einde aan de worstling,
Die de aard scheidt in twee:
Verdeel.... neen! deel blinden
't Geloofsgezicht meê!

De zendeling Jellesma op Java.

Naar aanleiding van het onlangs op zijn graf te Modjo-Warno opgerichte gedenkteeke¹⁾.

Martlaars heeft de Kerk aanschouwd,
 Die den vuurdood leden,
 En, geblaakt door 't vlamvend hout,
 Liedren rijzen deden.

'k Heb een martelaar gezien! -
 Hoorde ik iemand roemen -
 Zijn er grooteren misschien?
 'k Weet ze niet te noemen.

Modjo-Warno is 't, waar hij
 's Zendlings tent moest planten;
 Plek, vervuld van doodsgevaar:
 Bosch aan alle kanten....

't Zij zoo! spreekt hij, God wenkt mij;
 'k Blijf hier in zijn vrede.' -
 Straks, een lievling sterft.... 'ga vrij!
 Weêr een.... 'ga, mijn tweede!'

1) Zie Maandbericht van het Nederlandsche Zendinggenootschap voor 1879, blz. 40.

Weêr... 'volg, derde, de andren na!'
Nu, gij zelf na allen;
Red u!... 'Neen, ik val, waar 'k sta'!
En hij is gevallen,

Niet op eens een martelvuur
In- en doorgevlogen,
Maar verteerd, van uur tot uur,
Dood en doên voor de oogen.

Martlaars heeft de Kerk gezien,
Die ze viert met feesten;
Maar mijn zendeling misschien
Overtrof de meesten.

Gave voor gave.¹⁾

Aan Prinses Maria van Pruisen, bij hare verbintenis met Prins Hendrik der Nederlanden.

Louise-Henriette, Oranjevorsten-Spruit!
 Wie schetst het heil, in u aan Pruisen's volk gegeven?
 Na eeuwen nog verheft en roemt dat volk u luid:
 - 't Was ons, of onder ons een Engel rond kwam zweven!' -

Eer zij u, Pruisen! voor de hulde, aldus geuit,
 Aan Haar, wier naam, wier lied, wier werk steeds bij u leven.
 Maar wilt ge ook naar den roem van dankbetaling streven?
 Wij vragen dan van u een gave: Bruid voor Bruid!

Zoo Neêrland zijn Louise uw Keurvorst heeft geschonken,
 Die als een parel aan zijn krone heeft geblonken, -
 Zie Hendrik, onzen Prins! Hij, Neêrlands Liefde en Roem,
 Heeft uit uw vorstenkring zich thans een gâ verkozen....
 Kom dies, Marië, en gij, o Duitsche Koningsbloem,
 Kwijt Pruisen's schuld, en strooi op Hendrik's pad uw rozen!

Amsterdam, 19 Juli 1878,
 de sterfdag van LOUISE-HENRIETTE.

1) Dit, nu weemoed-wekkend, lied werd in der tijd opgenomen in het Kunst-album, door Nederlandsche kunstenaars aan het Prinselijk bruidspaar aangeboden. De tegengalm volgt.

Bede om troost.

Tegengalm op het voorgaand lied.

Jesu meine Zuversicht.¹⁾

LOUISE HENRIETTE VAN BRANDENBURG, geb. Prinses van Oranje.

Toen u, Prinses, mijn lied een Huwlijks-feestgroet bracht,
Daagde ik een Keur-prinses van Pruisen voor uw oogen:
Louise-Henriette, als aan den dood onttogen,
Verscheen in d' Englenglans, waaruit ze ons tegenlacht.

Wat dienst vroeg ik haar beeld? - Blonk ze eens door liefde's macht,
'k Bad u een deel toe van het eigen zoet vermogen
Op 't hart van uwen Prins,... ach, dien een enkele nacht
Uw liefde ontnam, betreurd met tranen, die niet drogen.

Wat nu? 'k Verstout nog eens me, en roep nog eenmaal weêr,
Louise-Henriette, u uit den hemel neêr,
Maar nu, om met uw harp uw Dochters leed te heelen.
Dies, Zangeres-Vorstin, stem gij op de oude maat
Uw lied voor J e z u s aan, bij 't graf uw T o e v e r l a a t :
Laat, als uw liefde, uw kind ook uw vertroosting deelen.

1) Van dit heerlijk lied der onvergetelijke Vorstin, dat in geen Duitsch kerkelijk liederenboek ontbreekt, wordt ook bij ons in den Vervolgbundel op de Evangelische Gezangen eene vertaling gevonden, die wij aan de dichtsterlijke pen van Bernard ter Haar verschuldigd zijn.

Elk wat wils.

De leeuw, de koning aller dieren,
Gaf eens een prachtig maal,
En noodigde om den disch te sieren
Elk dier tot zijn onthaal.

(Het zwijn was meê bij de andre gasten,
Al zat het achteraan)
De gastheer riep om toe te tasten,
Toen 't maal was opgedaan.

Er was verscheidenheid van spijzen,
Naar ieders tong en maag;
Zijn meug had elk maar aantewijzen.
En kreeg dien op zijn vraag.

Men hoorde ook elk den gastheer loven,
Die zooveel heerlijk gaf:
Slechts 't zwijn stak bout zijn snuit naar boven,
En vroeg: 'is daar geen draf?'

Zoekt, Dichters, vrij 't Publiek te onthalen
Op keur van lekkernij;
Toch vindt ge er altijd, die herhalen:
'Nu nog wat draf voor mij!'

(Ontleend.)

De huzaar.

De slag liep af; verstrooid is 's vijands heer;
De nacht zinkt als een lijkdoek naar beneden;
Saam liggen de huzaren rustend neêr
Om 't wachtvuur heen, en koesteren hun leden.

Een ruiter hier peilt, zalft en pleegt zijn wond;
Een ander daar laadt zorgzaam zijn pistolen;
De volle flesch gaat drok, maar zwijgend rond;
Zijn zielsgepeins houdt elk in 't hart verscholen.

't Is stil rondom. Alleen de lentewind,
Gewoon om met de bloemekens te koozen,
Loopt spelend rond en kust, waar hij ze vindt,
Der wouden hooggekleurde purperrozen.

Doch zie! daar onder 't lindendak slaapt zacht
Een jeugdig ruiter, dien de geest der droomen
Van uit den slag in vredes haven bracht,
Dien hij zich in 't visioen voor 't oog ziet komen.

Hij sluimert zoet. Een blosje kleurt zijn koon,
Frisch als het beeld, dat voor zijn blik komt zweven;
Een vreugdelach verheft der lippen schoon,
Waar 't eerste dons zijn schaduw aan komt geven.

Hij droomt zich, waar? in 't kleine kamerkijn,
Waar 't knaapje sprong als 't speeluur was gekomen:
Door 't open venster blinkt de zonneshijn,
En buiten geuren druif- en perzikboomen.

En voor hem staat een meisje, lief en teêr;
De morgenzon bestraalt heur haar en wangen;
Zoo gloeit het purper van haar mond te meer,
En glanst de lok, die 't straaltje komt te ontvangen.

O zie ze als in elkaâr verzonken staan!
Zij zien malkander lachende aan en zwijgen.
Terwijl, van liefde en bloemgeur dronken, slaan
De nachtegale 't bruidslid in de twijgen.

Zoo droomt de jongling. Maar op eens, daar schalt
De krijgstrompet met lustige fanfaren;
De trommel bomt en gromt; 't musketschot valt,
En van hun mosbed springen de huzaren.

De droomer ook ontwaakt; hij sluit zich aan
Bij hen, die meê met hem ten kamp vergaârden;
Zij jagen voort, daar 't vuur staat uit te gaan,
En luid weêrgalmt de hoefslag hunner paarden.

(GEIBEL.)

Oudejaarsnacht van 1878. Aan Nicolaas Beets.

In de gedaante eener schoone vrouw, die hare beide kinderen, den slaap en den dood, in de armen dragende, met licht gebogen hoofd de ruimte doorzweeft, heeft THORWALDSEN de 'Nacht' voorgesteld. Haar hoofd is met een eenvoudigen doek omwonden, waaronder een krans van slaapbollen zichtbaar is.

THORWALDSEN, *eene levensbeschrijving door Johanna*, blz. 209.

Daar zweeft ze heen, de sombre NACHT,
Eens door Thorwaldsen 's kunst geschapen,
Een krans papavers om de slapen,
Naar 't West, waar de avondster haar wacht.
Zij draagt twee kindren aan de borst,
Die ze als op moederarmen torst!

Wat beeld hervindt ge in haar, mijn geest? -
O! 't is u, waar gij haar ziet zweven,
Of ge op haar vleugelen geschreven,
Een onheilspellend cijfer leest!
Den Oudjaarsnacht van 't stervend jaar
Aanschouwt gij, afgebeeld in haar.

'k Zit eenzaam neder in mijn cel.
 Waarhenen trekken mijn gepeizen,
 Als ze op verbeeldings wiek gaan reizen?
 Ze dalen neder, droevig snel,
 In 't huis van rouw en treurigheid,
 Waarin daar ginds een vader schreit.

Die vader viert zijn oudjaarsfeest;
 Maar hoe? 't Is hem een feest der dooden,
 Waartoe hem de uitvaartklokken nooden;
 Want doodlijk is hem 't jaar geweest!
 't Nam, doof en blind voor al zijn smart,
 Twee lieve kindren van zijn hart;

Twee kindren, in een blijden nacht
 Hem uit de Gà der jeugd geboren,
 Die 't eerst hem 't huwlijksheil deed gloren, -
 God lof, dat weêr hem tegenlacht!
 Twee kindren, erfenis der vrouw,
 Beweend met altijd nieuwen rouw;

Twee kindren, - neen! geen kindren meer,
 Maar reeds volrijpt tot jonge vrouwen,
 Die 's vaders oog niet aan kan schouwen
 Of 't vindt in haar heur moeder weêr;
 Reeds zelve gade en moeder de een',
 En de andre een Maagd vol lieflijkheên.

O! naast zoo menig andre spruit,
 Hoe dierbaar hem die dochtren waren!...
 U zeggen 't, hoor! de zilvren snaren
 Der meê voor haar gegrepen luit,
 Die voor Jacoba zangrig kweelt,
 En voor Jeannette een liedje speelt¹⁾.

1) Dichtwerken van Nicolaas Beets, II, 460, III, 165, 166.

Maar, God! wat zwarte donderlucht
 Komt plotsling al die vreugd verdonkeren!
 Het zwerk wordt vuur, de bliksems flonkeren,
 Dood om zich spreidende in hun vlucht.
 Ze vlammen hier, ze schitteren daar,
 En treffen - 't liefste Dochtrenpaar!

H e i l o ! gij, onder de olmenlaan,
 Waar eens de Dichter 't bruidje kuste,
 Spreidt voor Jacoba 't bed der ruste:
 't S t i c h t biedt Jeannette een slaapstede aan,
 Waar, naast haar moeder neêrgestrekt,
 Ze op Jezus wacht, die beide eens wekt.

Zoet zij haar rust! - Thorwaldsen's NACHT,
 Zie! draagt in elken arm een wichtje:
 't Een heeft den doodstrek op 't gezichtje,
 Maar 't andre, levend, sluimert zacht, -
 Niet alzo hier! want deze Twee -
 Mijn NACHT draagt beide sluimrend meê.

'UW KIND STIERF NIET, HET SLAAPT ALLEEN!' -
 Dat woord mocht eens Jaïrus hooren:
 Ook dezen vader klonk 't in de ooren,
 Toen 't Tweetal in te sluimren scheen,
 En schoon geen 'KUMI!' hem verblijdt,
 Geen nood! de Heiland kent zijn tijd.

En daarom, droevige Oudjaarsnacht,
 Die voor den blik der treurende ouderen
 Twee kindren, rustende aan uw schouderen,
 Naar 't graf zult dragen, dat u wacht,
 Hun oog, verlicht door hooger glans,
 Ziet op uw hoofd geen maankopkrans.

Neen, als een engel van den Heer,
't Ziet om uw kruin een krans van stralen,
Waarmeê de Paaschfeest-zonnen pralen:
Gij neemt uw doôn, gij geeft ze weêr,
Als 's werelds uiterste Oudjaarsnacht
Ook Jezus zelv' ons wederbracht!

O dring' nu, bidde ik, van dien gloor,
Straks dagende op d' Opstandings-morgen,
Maar nu nog in uw floers verborgen,
Een straal in 't hart der oudren door,
Bij 't zwijgend woord van 't buigend hoofd:
- Hij gaf, Hij nam, Hij zij geloofd! -

31 December, 1878.

Dorens.

Inter spinas.

Daar groeien dorens
Alom op aard;
Gods hand ook plantte er
In onzen gaard.

Dat kost vaak dropplen
Van moeizaam zweet,
Van zwoegers-arbeid
En tobbers-leed.

En zweet niet enkel,
Soms ook een traan,
Den doorn bedauwend,
Blinkt mede er aan.

Ja, 't kan gebeuren,
Als 't erger prangt,
Dat aan den stekel
Een bloeddrup hangt.

Toch schelde ik 't nimmer
Bloot treurensstof,
Dat dorens groeien
In onzen hof.

'k Weet, dat die spitsen
Als prikklen staan,
Die onze traagheid
Al gees'lend slaan.

Dat dringt tot werken;
Dat dwingt tot strijd;
En strijd en arbeid
Brenge vrucht altijd.

Zóó, tusschen dorens, -
Elks haat altoos, -
Bloeit ieders lievling,
De malsche roos.

Zóó, op de slapen
Van 's Menschenzoon
Vervangt de palmkrans
De dorenkroon.

Zóó, kerk- bij kerkschild
Herhaalt gestaâg:
'k Blink, roos of lelie,
In 's dorens haag.'

Zóó, geeft historie
Oranjes plaats,
Zij toont hen strijdend
Met Spinola's.

Zóó roept de volksstem:
‘Nooit roze bloeit,
Waar aan den stengel
Geen doren groeit.’

Dies roem ik beiden,
En dankt mijn hart
Voor 's roosjes geuren,
Voor 's dorens smart.

't Is ééne Liefde -
Juicht eens wie maait -
Die rozen plantte
En dorens zaait!

Paulownia imperialis.¹⁾

Daar prijkt gij voor mijn oog weêr in uw vollen dos,
 P a u l o w n i a I m p e r i a l i s , keizerinne
 Ook zelve, op eigen schoon, als op uw eernaam trotsch,
 Naamvoerster, maar ook beeld van de edelste Vorstinne.

Waar toch in heel den hof, waar in geheel het bosch
 Een pronkboom, die 't van u in schoon- of eêlheid winne?....
 Zóó blonk door vorstendeugd, door echt- en moederminne
 Paulowna, Neêrlands vorst en volk een gave Gods!

Toch, wat verschil! Gij staat te bloeien, gij te groeien:
 Paulowna ligt daar neêr, geveld, in 't Delftsche graf:
 Haar levensbloem verschoot, haar koningskroon viel af,
 Haar naam, een klank, zal mede als lucht in 't ruim vervloeien....
 Ja, maar Paulownia! wat duurt uw aanzijn kort,
 Terwijl Paulowna, eens herbloeiend, nooit meer dort!

1) Een bekende boom uit Japan, door von Siebold van daar overgebracht, en hier met den naam van Anna Paulowna, gemalin van Willem II, versierd.

Armenisch graflied.

Ik wendde naar uw graf mijn gangen;
Ik zag bedroefd uw lijkzerk aan,
Of ze openging om mij te ontvangen,
Om aan uw zij ter rust te gaan!

O! mocht 'k mijn hoofd aan de aarde geven,
Zooals ik gansch mijn ziele u doe.
Worde ik tot asch, als heel mijn leven,
Mits 'k bij u ruste, zwervensmoê.

Ga ik door 't huis, 'k zie enkel wanden,
Naar buiten, 'k zie slechts bergen staan;
De koorts gloeit mij door hoofd en handen,
Maar ijskoû grijpt me in 't binnenste aan.

Der oogen vroeger vuur vergloeide;
Waar 't licht was, heerscht het donker nu;
Wat dacht ge toch dat mij hier boeide,
Dat gij me er liet, niet naamt met u?...

(BODENSTEDT.)

Raad aan een muzikkenner.

‘Het is bekend, dat het zingen der vogels hen geleerd worden moet. Een Zwitsersche vink b.v. zingt anders dan een Duitsche; hij is in een andere school geweest. Bij de laatstgenoemden nu is althans geen vooruitgang. Zoo klaagt men te Thuringen, dat aldaar onder de vinken, en bij Stutgardt, dat er onder de lijsters geen goede zangers meer zijn.’

(Uit een Dagblad.)

Och, arme! wat droevige tijding
 Ontdekt daar mijn oog in de krant?
 De nachtegaals, vinken en lijsters,
 Ze zingen niet meer naar den trant.

Hun zang is ten wildzang geworden;
 't Natuurconcert ook daalt in prijs;
 De *diva's* der vogelenwereld
 Zijn mede op hun beurt van de wijs.

Wie had zulk een ramp kunnen duchten?
 De Dichters - dat maakte men uit -
 Die zijn, met de Vorsten, vertrokken,
 En deze concertzaal, zij sluit.

Of zoo er nog enkelen neuren,
 Dat is in 't gemeen niet veel zaaks;
 Van nachtegaalzingen geen zweem meer,
 Ten beste wat kikkergekwaaks.

Doch, ziet gij, bij schaarschte in de wereld
 Der dichteren, bleef ons natuur;
 Daar zong filomele vol geestdrift,
 Daar sloegen de lijsters vol vuur.

Maar nu, bij die 'zingende veertjes'
 Komt langzaam al mede de klad,
 Men mist daar de goede methode,
 De zangwijs ontaardt en wordt plat.

Wat nu in dien nood te beginnen?
 Een wereld met heel geen muziek.
 En dat in deez' vreugdlooze dagen,
 Dat waar toch te melancholiek!

Wat dus den muziekvriend te raden,
 Met ooren zoo preutsch en zoo kiesch?
 Een zangschool voor vogels te stichten? -
 Al woû men, hoe krijgt men zoo iets?

'k Zocht, vriend, dunkt mij, 't eerder in de ooren;
 'k Zou liever op kunst niet zoo fijn
 Vooral bij den rollenden wildzang
 Van Gods lieve vogeltjes zijn.

Hoe gaat het met menschlijke zangers?
 Vraag 't maar aan 't kunstlievend Parijs:
 Nu Patti en Nilsson op reis zijn,
 't Behelpt zich met mindren van prijs.

Een vogeltje in 't groen van de twijgen,
Dat vol uit de borst kwinkeleert,
Kan oor en kan hart toch wel streelen,
Al heeft het geen kunstzang geleerd.

Laat knorren en morren wie willen:
'Aan vogels en dichters gebrek!'
Als ik maar mijn vinkje voor 't venster,
Op 't schrijfblad mijn dichter ontdek!

Twee koningen.

Op het Rubensfeest te Antwerpen.

Antwerpen vierde feest, een feest als schaarsch vóór dezen.
 Niet vreemd! Het gold een man, voor allen uitgelezen,
 Den eersten burger van haar stad, en te gelijk
 Een vorst, een schildervorst in 't groote kunstenrijk -
 't Gold Rubens! Hem, voor 't Noord het puik van zijn genieën,
 Die de edelsten van 't Zuid begroet als evenknieën,
 Die voor geen Rafaël verplicht is op te staan,
 Voor geen Da Vinci als zijn meerdre' op zij te gaan.
 't Gold Rubens, die naar 't scheen, in 't licht der zonnestralen,
 Of in den gloed, waarmeê de regenbogen pralen,
 't Penseel mocht doopen, dat in kleurenglans en pracht
 Nauw zwichtte voor Natuur, als ze in de Meimaand lacht.
 O 't was iets schoons, iets zoets, dat feest u te zien vieren,
 Antwerpen! en uw stad zich staatlijk te zien sieren,
 Zooals ik nooit haar zag, zelfs niet, toen de eerste maal
 Ge uw koning Leopold¹⁾ ontvingt met blijd onthaal.
 Maar ook, uw koning, meer dan Saksen-Coburgs zonen,
 Of Nassau's kroost weleer, te Brussel op hun tronen,

1) Leopold de Tweede, die op bezoek te Antwerpen in Augustus 1873, aldaar buitengewoon feestelijk onthaald werd.

Is Rubens, hij, die met een kroon uw Steêmaagd kroont,
 Waar niet de Belg alleen maar de aarde hulde aan toont.
 En dus, wat feestlijkheên! Wat bloemen, slingers, kransen!
 Wat lichten hoog en laag, die tusschen 't loover glansen,
 En nacht veranderen in dag! Wat vendelpronk,
 Waarmeê aan wal elk huis, elk schip op 't water blonk!
 Wat eerebogen, of een Vorst er door moest rijden,
 Die triumfeerend keerde uit 't veld, waar hij ging strijden!
 Wat stroom van feestmuziek, uit elken hoek der steê
 Ons tegenbruisend als een wilde tonenzee,
 En tusschen hoorn en trom der stemmen feestgeschater,
 Als 't beekje, dat heel 't dal vervult met zijn geklater!

Maar boven al dat feestgejuich en vreugdbetoon
 Ook nu, als altijd, spant één feestlijkheid de kroon.
 't Is de O m g a n g , die behoort tot Antwerpens historie,
 Getuige, de eeuwen door, en tolk van elke glorie,
 Van elk festijn der stad: 't is de O m g a n g met den Reus,¹⁾
 Den held der Sproke, reeds van ouds haar liefde en leus;
 't Is de O m g a n g met de reeks gestalten, tronies, beelden,
 Die steeds der burgren hart als zinnepoppen streelden,
 Waarin de Stad zich selv', haar werk, haar roem hervond,
 En, uit zijn graf gedaagd, haar Gister voor haar stond!
 En dies, ook nu, hoor! hoor! het roffelen der trommen
 Spelt ons het naad'ren van den O m g a n g door zijn grommen;
 't Geschetter der bazuin roept met zijn schrill geluid
 De komst, Antwerpen, van uw Held en Liefeling uit!
 't Was schoon, 't was overschoon. De kunst behaalde een zege;
 Elk roemde om strijd haar werk: haar lof klonk allerwege.

- 1) 'Nu nadert Antwerpens Reuzin, voor den Reus rijdende, welke sedert 1766 met een helm versierd, in den Ommegang meêgaat. Als oude vrienden begroet elk Antwerpenaar deze bejaarde burgers.'
 Uittreksel uit een beschrijving van den O m g a n g .

Wat Antwerpen verheft, haar zeevaart, handel, roem
 Der kunst; wat haar doet zijn der zustersteden bloem,
 Waard, door de gouden luit van Ledeganck verheven,
 In zijn onsterflijk lied onsterfelijk te leven;
 Wat haar ten hoofdbron maakt van Belgies bloei, wat haar
 Zelfs boven Brussel kroont, 't stond al verzinlijkt daar!
 En 't middenpunt daarbij van al die heerlijkheden,
 Als 't maanlicht, dat we, omringd van starren, voort zien treden,
 O Rubens! 't was uw beeld. Gij waart de koning, gij,
 Ook van dees zegetocht, als van heel 't feestgetij.
 Rijk schitterde dan ook dat beeld met al de schoonheid,
 Al de edelheid, die uw gelaat, uw leest ten toon spreidt, -
 Een mensch, wiens hoofd geen kroon met parel of robijn
 Behoeft, om koning door een elk gegroet te zijn!

En toch, meer dan zijn beeld trof een tafreel mijne oogen,
 Dat volgde, toen dat beeld mij was voorbijgetogen:
 De schilderij, waarnaar steeds Rubens wordt genoemd,
 En die hem meer dan ééne als Vorst der schilders roemt!
 De K r u i s a f n e m i n g kwam. Zij, levensgroot, naar 't leven,
 Dien meester meesterlijk navolgend, weêrgegeven.
 De K r u i s a f n e m i n g , waarin Rubens kunst gedoopt
 Schijnt in de zilvren bron, die langs Moria loopt,
 En die den traandrop dronk, die 's Heilands wang besproeide,
 Toen in Gethsemane zijn bloedzweet nedervloeide.
 De K r u i s a f n e m i n g , waarin Jezus, afgepijnd
 Afdalende van 't kruis, altijd te sterven schijnt,
 En ge, als de vrienden 't lijk, loodkleurig, loodzwaar tillen,
 Als voedt gij zijn kou, van koude meê gaat rillen.
 De K r u i s a f n e m i n g , waar de liefde een zege in viert,
 Die tot het zwaarste werk haar zwakheid staalt en spiert,
 Waarin Johannes' arm, die 't lichaam nauw kan schragen,
 Toch 't opvangt, manlijk sterk en vrouwlijk teêr bij 't dragen,

Teêr als de Moeder, die, verbloedende onder 't zwaard,
 Nu 't S t a b a t schreit, dat eens zal galmen over de aard!
 De K r u i s a f n e m i n g zelv' kruisprediking, welsprekend
 Ook zonder woord, die in het beeld door haar geteekend
 Niet, als een Paulus, 't oor een kruistafreel komt biên,¹⁾
 Maar ooggetuige ons maakt en zelve 't ons doet zien.

De K r u i s a f n e m i n g ! Vreemd contrast, zoo als zij nadert,
 En heentrekt door het volk, daar rondom haar vergaderd.
 Wat tegenstelling, groot als onder onze zon
 Niet licht een tweede beeld op aarde u bieden kon.
 Ter wederzij' die schaar, van vreugd schier dronken, joedelend,
 Met feestrefreinen in den mond, luid gierend, doedelend,
 Een kermisgroep als van Teniers (wiens sprekend beeld
 Als Rubens' wedergade op 't gindsche plein u streelt),
 Een levende schild'rij van 't vroolijk Vlaamsche leven,
 Waarin de levenslust ten toppunt schijnt geheven.
 En door die schaar dwars heen, als 't schip dat 't zeevocht splijt,
 De K r u i s a f n e m i n g , waarop Jezus 't doodswee lijdt,
 Zij, 't vreeslijkst treurtafreel, dat ooit de dag verlichtte,
 Door Rubens' kunst alhier herrijzend voor 't gezicht!
 Neen, 't is niet vreemd dat, waar dat beeld de blikken treft,
 Elk hart de heiligheid van dit gezicht beseft,
 Dat, waar die groep verschijnt, 't volk zwijgt en stille psalmen
 In menig, menig hart een toon van 't S t a b a t galmen.

O treffend beeld in 't beeld, dat hier mijn oog verscheen!
 Zoo, godlijk Lijder! trekt gij door de wereld heen,
 Ons oog en harte langs op 't bloedig kruis gedragen,
 Waar ge uw triomf op viert, als op uw zegewagen!

1) Galaten, III:1.

Zoo trekt gij voort, al voort, door al 't gedartel, door
't Geschater, door 't gezang, dat achter klinkt en vóór,
Door 't galmen van het lied, dat roept: 'Scheep vreugde in 't leven!'
En weg te spotten schijnt de les, door 't kruis gegeven!
Zoo trekt gij voort, al voort, terwijl gij zwijgend spreekt,
En door het klankloos woord de hardste harten breekt.
Zoo trekt gij voort en doet, spijt feestmuziek van trommen
En van trompetten, 't lied op menig lip verstommen,
Terwijl, door u alleen bemerkt bij 't feestgedruisch,
Wellicht een hart, voor 't eerst geraakt, zich buigt voor 't kruis,
En de engelen 't geeft te zien, ook bij deze eerbetooning
Voor Rubens:

 Neen, niet hij, een Ander is hier koning!

Zoo dacht ik en, terwijl de stoet daarhenen toog,
Verdween mij Rubens en het Rubensfeest uit 't oog.
Ik zocht naar stilte en in het eenzaam groen verloren,
Was 't of een harp gespeel van Boven zich deed hooren,
Waarbij voor mij de galm der feestmuziek verzonk,
Die als een zwakke stem van ver me in de ooren klonk.

Engelenbezoek.

In zijn tent ter neêrgezeten,
Blij verrast, zal Abraham
't Drietal gasten welkom heeten,
Dat hem daar bezoeken kwam.
Hoe hij ijlt om hen te onthalen,
Als 't een Oostersch Emir past,
Dat geen keur van spijs moog' falen!...
't Mocht wél - wie kreeg hij te gast?
Als de vreemden straks vertrekken,
't Bleek, wie hij ontvangen mocht;
Wat verbijsterend ontdekken!...
Englen hebben hem bezocht.

In mijn tent zag 'k ook meermalen,
Met eens menschen aangezicht,
Tot mijn kleinheid nederdalen
Geesten, komende uit het licht:
Dichters met een lied in 't harte;
Wijzen uit het eeuwig Oost;
Vromen, wie als Job in smarte
God, God-zelf bezoekt en troost;

Vorsten uit den kring der helden
 Van het leger des geloofs,
 't Loon der zege op Kanâns velden
 Dragende in de kroon huns hoofds.
 'k Mocht ze al eerst niet gansch herkennen, -
 't Menschenoog is vaak zoo blind!
 'k Mocht ras aan hun omgang wennen,
 Als van 't dagelijksch menschenkind;
 'k Mocht hen met dien schroom niet eeren,
 Dien hun grootheid had verdiend,
 En met de edelsten verkeeren,
 Ik als hun gelijke en vriend, - -
 Maar wanneer zij henentogen,
 Om weêr huiswaarts heen te gaan,
 Schellen vielen van mijn oogen....
 Zie! zij hebben vleuglen aan!
 'k Ken nu eensklaps hen voor engelen,
 Die mijn God mij tegenzond,
 In de hand met palmenstengelen,
 Met Gods boodschap in hun mond.
 En ik dankte, in 't stof gezonken,
 Voor 't mij diep beschamend heil,
 Mij in hun bezoek geschonken:
 Onderscheiding boven peil!
 Toch ook weemoed gaf 't ontmoeten,
 Als 'k na 't afscheid treurend zat:
 'Kon 'k hen nog eens weêr begroeten! ...
 'k Heb hen niet naar eisch geschat!'

Dichternood.

Les poètes s'en vont.

De tijd is zoo arm aan poëten!

Zoo hoort men gedurig een klacht:
'De dichters gaan heen als de vorsten,
En 't proza slechts rest ons geslacht.'

't Is droevig, ik moet het erkennen,
En wist ik maar raad, ik hielp meê,
En bracht, in een dolfijn veranderd,
Een zangrige' Arion uit zee.

Maar nu, wat er meê te beginnen? -
Ach, 't gaat ons als in de natuur:
Wél heet het in d' almanak lente,
Toch blijft steeds het voorjaarsweêr guur.

't Is tijd, dat de nachtegaal weêrkomt:
Haast schrijven wij 't eind van April.
Waar blijft ge toch, koning der zangers?
Wat nooddwang wêerhoudt u, of gril?

Wij hongren en hunkren naar zangen,
Gelijk gij alleen er maar kweelt.
Kom, meester, en fladderend orgel,
Weêr 't koninklijk speeltuig bespeeld!

Vergeefs! wat we klagen of bidden,
De nachtegaal toeft, en komt niet;
Zijn troon in de bosschen blijft ledig,
En hoofdloos der voogden gebied.

Wat zullen nu lijsters en vinken,
En merels en zwaluwen doen?
Hoe? moeten ook zij nu maar zwijgen,
En laten 't gansch stil zijn in 't groen?

O neen! dat kan hun niet van 't harte;
Bij 't lentegroen hoort wat gekweel;
Ze zingen dus naar ze gebekt zijn,
En elk voor 't concert brengt zijn deel.

En wie ze zoo kloek zich hoort kwijten,
Al blijft ook de nachtegaal uit,
Die neemt in 't geneurie genoeg,
En dankt hen voor 't kunstloos gefluit.

Mijn vrienden! (als ik zoo mag noemen
De lezers of hoorders mijns lieds.)
Mijn meesters! (zoo groet ik de censors,
Bewakers des lettergebieds.)

Mijn machtige Meester voor allen!

(Ik geef u dien titel, Publiek!)

'k Behoef het van u niet te leeren:

Ik maak maar heel matig muziek.

Zie 'k dan ook een nachtegaal komen,

Let op, hoe ik achterwaarts tred;

Ik word van een zanger een hoorder,

Tot wijken voor beetren gereed.

Maar zie ik den Aartszanger toeven,

Al ben 'k maar een vinkjen in 't woud,

Ei, laat mij mijn liedekje neuren:

Dan klinkt toch een zangstem in 't hout.

Ik vraag om geen ademloos luisteren,

Geen geestdrift, als voor filomeel:

Ik juich reeds in de enkle vergunning:

'Hef aan maar, heer Wildzang, en kweel!'

Don Quichot.**Na de herlezing van Cervantes' meesterwerk.**

'k Heb nog eens Don Quichot gelezen.
Voorwaar! 't Is een vermaaklijk boek.
Geen schalk, die guitiger kan wezen,
Geen spotter scherper, waar men zoek'.
En toch, den spotlach in mijn oogen
Wekt niet alleen des Dichters vond:
Heeft hij me een poos mijzelv' onttoogen,
Straks grijpt hij me aan in 's harten grond.
'k Hoor daar een boozen spotgeest schateren:
'Mijn waarde heer! die Don zijt gij!
De narrenbellen, die hier klateren,
Gij droegt ze ook zelf eens, zooals hij.
Gij ook hebt, kampioen, gestreden
Voor schapen, molens bij de vleet,
En slaag gehad en feest geleden,
Wanneer ge op avonturen reedt.
Gij boogt voor 't Ideaal u neder,
Dat ge in uw Dulcinea zaagt,
En merktet niet, hoe, dwaaslijk - teeder,
Ge een melkboerin te aanbidden laagt.

Gij ook bleeft doof voor 't woord der Rede,
Dat nuchtre Sancho hooren deed,
En 't was maar wettig loon, als mede
Heer Droef-figuur daar straf voor leed.
Moog dus u 's Dichters scherts verkwikken,
Wat zachtkens voor den Ridder toch!
Of - sla naar gindschen wand uw blikken!
Daar hangt uw helm en harnas nog!' -
Gelukkig, dat ik sinds ontwaakte!....
En toch, toen 'k Don Quichot weêr las,
't Was of ik soms een zuchtje slaakte:
'O! toen ik nog zoo'n Ridder was!'

Uit der kinderen mond.⁽¹⁾

Zwemt Maagdenburg in vuur en bloed,
 Omdat daar wreede Tilly woedt,
 Die met zijn moordziek heldenzwaard
 Zoo groot als klein er velst ter aard, -

Één leger toch staat moedig daar:
 Het is - der kleine kindren schaar,
 Die voorttrekt als een krijgren-stoet,
 En 't lied van Luther hooren doet:

‘Bewaar ons bij uw woord, o Heer,
 En werp den troon des Satans neêr,
 Die Jezus Christus, uwen Zoon,
 Wil bonzen van den hemeltroun!’

Ha, hoe dit lied den Held ontsteekt,
 Die zich als een Herodes wreekt:
 ‘Croäten! zulk een hoon eischt bloed;
 Slacht vrij dat kettersche gebroed!’

De moord greep plaats: toen wolkte lauw
 De rook van 't bloed naar 's hemels blauw....
 't Gebed rees meê: God hoorde, en thans
 Rust vloek op de asch des oorlogsmans;
 Maar Maagdenburg bloeit, rijk aan glans,
 En draagt met eer haar martelkrans.

(1) Historisch.

Sombere klucht.

Bij een plaat, voorstellende een tooneelvertooning in het Britsche kamp bij Jellalabad in Afghanistan.

Wat wondervreemd contrast! Rondom, de schriktooneelen
 Van bergen, steil en stout, graniet met ijs bedekt:
 Daartusschen 't Britsche heer, dat, veeg, ten strijde trekt,
 En dag aan dag muziek van 't moordkanon laat spelen.

En in dien kring, waar schrik- bij schrikbeeld ijzing wekt,
 Een vroolijk zangtooneel, waar barsche krijgers kweelen.
 En bij bazuin en trom door liedren de ooren streelen
 Een klucht op 't oorlogsveld, dat hem ten schouwburg strekt.

Ontroerend!... en nochtans - wat meer gewoon te aanschouwen?
 Europe, ook gij, hoeveel geeft mede u stof van rouwen!
 De grond spuwt vuur, de lucht dreigt storm, een strijd
 Van arm en rijk barst los, de beurs spelt slechte kansen;
 En toch! 'Geef spelen!' roept de volksstem wijd en zijd;
 Zie, hoe op hun vulkaan, lichtvaardig, de offers dansen!

Onze hoofdschilder.

Een vriendentwist kwam opgerezen:
't Liep over 't neetlig vraagstuk: wie
Mag Hollands grootste schilder wezen?
Elk koos partij voor z i j n genie.

De een stelde Rembrandt boven allen;
Een ander trok Frans Hals hem voor;
Dien scheen meer Potter te bevallen,
Terwijl een vierde Ruysdael koor;

Een vijfde kwam daar tusschenbeiden,
En maakte aan heel 't geschil een end.
Gij zijt - zoo sprak hij - licht te scheiden.
Zoodra gij aller Meester kent.

'k Zou onzer schildren koning keuren....
Wien meent ge? - Uw vaderlandsche zon:
Zij leent aan schilders licht en kleuren,
Z i j is hun kunst- en gloriebron.

In het Coliseum te Rome.

Veel rustiger vloeit in dees lucht ons 't bloed.
Hier leert het hart zijn stormen te bedwingen,
En schaamt zich dat, waar werelden vergingen,
't Vergankelijk schoon zoo fel 't nog jagen doet.

Roept hier niet elke steen: 'Gij worm, gij bloed!
Houd op uw nietig Ik voorop te dringen!
Wat u beweegt, u klagen doet of zingen,
't Is een atoom in 's geestenwerelds vloed!'

Doch, zie, terwijl mij de oeverlooze stroomen
Omruischen, waar zooveel in om moest komen,
Dat heerlijk was, en schoon, en wonderbaar,
Kan ik mijn leed toch maar niet goed verzetten,
Als 't rijm mij faalt voor een van mijn sonnetten.
O tegenspraak! uw naam is Mensch, voorwaar!

(HEYSE.)

De rijpe halm.

Ter gedachtenis van mijn zuster Adriana Cornelia Petronella, † 7 October 1865.

God kent zijn tijd. Dat hebt ook gij ervaren,
Lief zusterken en lievling van mijn hart,
Mij aan het hart gegroeid van de eerste levensjaren,
Gelijk ge ook 't eerst na mij geboren werdt.

Ook waart gij boven de anderen liefallig,
Geen trotsche schoonheid, maar aanminnig schoon;
Door stille en zachte aantreklijkeên aanvallig,
Een parel aan der oudren huwlijkskroon;

Een parel ook in de echtkroon uws Beminden¹⁾,
Aan wien reeds vroeg voor goed ge uw harte schonkt
Om tot in 't eind in hem den Man te vinden,
Wiens liefde 't tot het stil stond heeft ontvonkt;

Een parel ook in 't oog van 't drietal zonen,
Die God, zoo kloek, u spijt uw zwakheid gaf,
Van 't dochterke, dat ons uw beeld zou toonen,
Ach, ook door u te volgen in het graf;

1) Mijn schoonbroeder, Dr. W.G. Brill.

Een parel in de schatting van uw broederen
En zustren, die u minden met een gloed,
Te teêr bijna voor jeugdige gemoederen,
Iets moederlijks in 't zusterlijke bloed.

Zoo heb ook ik u liefgehad, mijn zuster,
Wier beeld me als wit albast voor de oogen staat,
Door mij bekranst met rozen en liguster,
Waarop mijn oog een parel vallen laat.

Helaas! te vroeg, te vroeg werdt gij me ontnomen....
Te vroeg? - o neen, dat woord, ik neem het weêr.
God, ook bij u, is op zijn tijd gekomen;
't Bleek ook bij u: zijne ure kent de Heer.

Hij heeft geen groen, geen onvoldragen koren
In u gemaaid, als soms de storm wel doet,
Die in zijn groei en wasdom 't graan komt storen,
En heel den oogst mislukken doet voor goed.

Hij schonk u heel een zomertijd van leven,
Waarin uw halm steeds rijpte, en gansch volrijpt,
't Volop des broods den Landman weêr kon geven,
Wiens sikkel thans zoo doodlijk naar u grijpt.

Ja, gij waart rijp. Gij hadt uw oogst gedragen,
Bestierd het huis, welks goede geest gij bleekt,
Uw Gade op aarde een paradijs doen dagen,
Uw zonen en uw dochter opgekweekt.

'Dit deel van 't levensboek (spraak gij) voltooide ik;
Een ander deel.... neen! 't faalt me aan moed en kracht;
Den vogelkens in 't nest hun zaden strooide ik;
Ze werden groot.... nu is mijn taak volbracht.

O! (badt ge mij) wil nu uw God niet bidden,
Dat hij voor mij den duur des levens rekk';
't Valt mij wel zwaar te scheiden uit uw midden,
Maar 'k ben zoo moê! o gun me een stil vertrek!

Van de eerste jeugd verlangde ik naar den hemel,
Ook schoon hier God me een lot vol zoetheid gaf;
Maar 'k was hier vreemd, en 'k bleef het in 't gewemel
Van vreemde en vriend, waar 'k heentrok aan en af.

Mijn hart is thuis, bij Vader thuis daarboven,
Waar moeder reeds en vader beiden zijn,
Waar bovenal de Heer is, hoog te loven,
De mijne ook hier, maar ginds eerst gansch de mijn!'

't Was vreemd te zien, te hooren, te vernemen
Den hartstocht van dat heimwee in die ziel.
Wat kon zoo gansch een hart van de aard vervremen,
Waar anders iets zoo vurigs niet in viel?

'Soms - sprak een mond - bij vrome kloosterlingen
Toont zich die heimwee-zucht, niet vreemd bij haar,
Die man noch kroost als band aan de aarde ontvingen;
Maar hier, een gade en moeder!... wonderbaar!'

En 't was een wonder Gods, ook in mijn oogen,
Aan 't zien van stervende anders goed gewoon:
Een hart, voor de aard zoo goed, gansch de aarde onttoogen;
Een geest, aan 't stof zoo lief, toch 't stof ontvloên.

Zoo was dan ook haar uitvaart geen begraven;
't Was een ter wiegegaan, als van een kind,
Dat we onder 't hoofd de groene peluw gaven,
Waarop 't de lang begeerde nachtrust vindt.

Zoo klonk dan ook uw woord bij 't graf, mijn Broeder,
Wel weemoedvol, maar zacht, maar stil, maar zoet;
Iets als een wiegezing der teedre moeder,
Die 't lieve wicht goênacht met kusjes groet.

En 't mocht zoo zijn! Ja, 't moest alhier zoo wezen;
't Was hier erkenning in dien weemoedsgalm:
De groote Landman dient hier hoog geprezen;
Hij kent zijn tijd: rijp plukt hij hier zijn halm.

En dies, het voegt hier traan en klacht te sparen.
Hier gelde 't woord der luit, die 'k zingen hoor:
'Wij, krekels, hier rondhupplend onder de aren,
Wat raakt ons de oogst van 't zalig englenkoor?'¹⁾

Wij zwijgen dus, wij willen cijns betalen
Den Landman, die zijn liefde ons heeft gestaafd:
Dank, Heer, dat ge ons op d' akker, waar we dwalen,
Zoo rijp een halm u thuis te brengen gaaft.

1) Zinspeling op een tweetal dichtregelen in Bilderdijs schoone Lijkgedachtenis, aan Rau gewijd.

De bijbelstander.

Loof den Heer, mijne ziel, - die uw leven verlost van het verderf.
Ps. CIII:2, 4.

'k Heb in mijn rustig boekvertrek
Een bijbelstander staan:
Zie ik het rond, vaak trekt die plek
Met kracht mijn bliken aan.
Een' bijbel draagt de lezenaar,
Die zich naar boven heft;
Een bijbel als een ander, maar
Die me als geen ander treft.
En is het vreemd? - Sla ik hem op,
Een bladzij' komt me er voor,
Bespat met menig waterdrop,
Herkenbaar aan zijn spoor.
Van waar dat vocht?...

O vreeslijk uur,
Dat 'k nimmermeer vergeet,
Toen in den nacht een zee van vuur
Met schrik me ontwaken deed!

‘Het huis in brand! Red wat ge kunt!
Red bovenal u zelf’,
Eer u de vlam geen tijd meer gunt!
Reeds blaakt omhoog 't gewelf!...’
Wij rijzen op, wij ijlen voort,
De vlammen door en uit.
Daar nadert, door 't gevaar gespoord,
De waterzwangre spuit!
Zij werpt haar stralen, straal op straal;
Vuur, water worstlen fel;
't Vocht dringt in huisvertrek en zaal,
En in mijn boekencel.
Daar, op een stander in een hoek,
Met opgeslagen blad,
Daar ligt het heilig Bijbelboek,
Dat mede wordt bespat.
Dat water redt het van de vlam,
Zoo blijft het ongezend:
Wat vreugd, toen ik 't in handen nam:
't Is gaaf en ongekrenkt!
Straks valt het oog op 't eenig blad,
Waar 'k watervlekken zie:
O teeken Gods! waar daalde 't nat?
Op 't Psalmlied Honderd-drie,
Den Psalm, met 's vromen dankgebed
‘Tot God, zijn Deel en Erv':
Loof Hem, die u uit krankheên redt,
En 'T LEVEN VAN 'T VERDERF!’
O teeken Gods! o vinger Gods,
Die naar dat teeken wijst,
Waarbij mijn ziel der eeuwen Rots
Als Redder psalmend prijst!

Hij leidde, Hij, den waterstraal
Naar de uitverkoren plek,
En merkte dus der Psalmen taal,
Die steeds mijn danktoon wekk'!

Is 't vreemd, dat 'k, rondziende in mijn kluis,
Vaak op dien stander staar,
(Gelijk een Roomsche staart op 't kruis),
Als op een dankaltaar?
Is 't vreemd, dat 'k bij dien outersteen
Het liefst de knieën buig,
En daar voor zijn weldadigheên
Aan God mijn dank betuig?
Wat ongelijkbre dankensstof!...
Maar, neen! wie heeft die niet,
Al is 't ook, dat zijn mond geen lof
Voor hulpe uit vuurnood biedt?
O zie maar, broeder, zoek maar rond!
Uw woning doorgegaan!
Gewis, op menig plekje grond
Vindt ge ook uw teeken staan:
Hier redde u God uit krankheids nood;
Daar storttet ge uw gebed:
'Red, Heer, mijn dierbaarste uit den dood!'
En zie, God heeft gered!
Sla gij Psalm Honderd-drie maar op,
Dat eenig lofgezag:
Gij vindt er wis een waterdrop...
Zij 't maar een traan van dank!
Ja, broeder, Gode dank geboôn!
Geniet, leef, lijd of sterf,
Maar alles met een dankenstoon
Den REDDER VAN 'T VERDERF!

Klagers.

Een Klacht.

Een arme knaap keek door de ruit
 Eens winkels, opgevuld met fruit,
 Gerookte en droge visschen.
 Zijn hunkrend oog vloog rond en zag
 Wat keurig koningsmaal daar lag, -
 Ach, dat hij zelf moest missen!

Toch scheen één ding niet naar zijn smaak:
 Dit - docht hem - was niet in den haak,
 Kon eerlijker en reiner.
 Sprot zag hij - 't vischje was hem vreemd -
 'Wat vaart (riep hij) 't bedrog reeds neemt:
 Zelfs bokkings maakt men kleiner!'

Misschien lacht gij den domm'rik uit,
 Die kwam tot zulk een valsch besluit,
 En 't maaxsel Gods bedilde.
 Maar zoo ge u voor dien misgreep wacht,
 Licht wacht ge u toch niet voor een klacht,
 Gelijk de zijne, in 't wilde.

Wat alarmisten bij de vleet,
 Wat morders over koud en heet,
 Die steen en beenen klagen:
 't Is hier niet goed, 't gaat daar niet recht,
 De wereld krom, de menschen slecht,
 En - welke booze dagen!

Daar hebt gij de eedle poëzij!
 Wat werd er van? 't Is knutslarij,
 Nauw waard een kunst te heeten.
 Een armen blindemans-viool
 Vervangt de luit uit de oude school;
 't Is uit met puik-poëten!

Waar Byron zong, kweelt Tennyson;
 Waar Göthe en Schiller lauwren won,
 Staan voor die reuzen dwergen;
 En als Victor Hugo bezwijkt,
 Naar wien geen tweede als dichter lijkt,
 Wie durft zijn kroon dan vergen?

Zoo klaagt men door, zoo klaagt men voort,
 Bij wie het hoort en niet en hoort.
 Die prutt'laars al te gader,
 Ze protesteeren dag en nacht....
 Toch, zijt *gij* niet van ons geslacht?
 Denk aan 't: *anch' io*, vader!

En dan, wat baat u al 't geklag?
 Uw: fij en foei! uw: wee en ach!
 Wil aan geen mensch bevallen.
 't Gelijkt aan 't krassen van een uil,
 En, om wát ergs uw lip ook pruil',
 Gij zijt wel 't ergst van allen!

Daarom, gij klager, staak uw klacht,
 En laat de knaap, dien 'k voor u bracht,
 U tot exempel wezen.
 De sprot is goed, de bokking goed,
 De jongen goed, die de aanklacht doet,
 Mits - hij zich laat genezen.

Meiregen.

Weest welkom, Meische droppen!
 Valt malsch en groeizaam neêr,
 En geeft hun frischheid weêr
 Aan boom- en bloemenknoppen.

Hoe wordt mijn hof herboren,
 Besprenkeld met uw nat,
 Als deed uw hemelsch bad
 Het groen nog groener gloren.

En waar 'k dien stroom zie dalen,
 't Is of de dauw, die viel,
 Ook 't leven in mijn ziel
 Verlevendigd doet stralen.

‘Loop heen, laat u besproeien,’
 - 'k Hoor moeders stem, die 't zei -
 ‘Door 't regentje van Mei:
 Dan, jongen! zult ge groeien!’ -

'k Ben nu niet meer een jongen,
 Die grooter worden moet;
 De Meische regen doet
 Nu andersom mij goed:
 Hij komt den grijs verjongen!

Romeo en Julia.

In den acclimatatie-tuin te Parijs.

Ik treed met een reisvriend de Seine-stad door,
 En zwerf door haar straten, van achter tot voor.
 'k Bezie al haar wondren van kunst en natuur,
 Gegroeid of geboren uit dichterlijk vuur.
 - Wat schouwspel (zoo luidt het) gaat thans zich ons biên? -
 - Wél! gaan wij Romeo en Julia zien! -

Romeo en Julia! Dichterlijk paar,
 Geschapen door 't machtwoord der zangrigste snaar!
 Gij, schoon als twee druppelen dauws, bij 't gebloos
 Des uchtends, saam smeltende in 't hart van een roos!
 Gij, teêr als het lied, dat de nachtegaal kweelt,
 Wanneer hij voor 't gaaike zijn morgenlied speelt!

Hoe zal ik u zien? - Op het treurspel-tooneel,
 Als Shakespear u schiep in het tragisch tafreel,
 Dat de oogen der Britten sinds eeuwen verrukt?
 Of wel, in een lichter tooneeldos gesmukt,
 Zooals u Gounod op zijn dartlende maat,
 In de opera, 't liefdelied neuriën laat?

Hoe 't zij, bij uw aanblik daalt weêr voor mijn oog
 Een geestenschaar, schoon als het licht, van omhoog.
 Mijn hart zal weêr zwemmen in stroomen van geur,
 Gewasemd uit kelken van allerlei kleur,
 Op 't maatgeluid zwevend der zangmelodie....
 ‘- Gij vraagt naar Romeo en Julia? - zie!’

Ik zie, en wat zie ik? 't Gedrochtelijkst paar
 Van monsters der schepping, log, lomp, plomp en zwaar:
 Twee dikke elefanten, den wouden ontruikt,
 Wier grond eens hun reuzige poot heeft gedrukt,
 Geschenk aan Parijs van den Vorst, in wiens taal
 Eens 't liefdelied klonk bij Romeo's onthaal.

Wat aaklig contrast, en wat spotachtig spel!
 O stad van Voltaire, ik herken u hier wel,
 Gij, die de elefanten, hier vroeger verpleegd
 Als Castor en Pollux, tot lekkerbeet kreeg
 Bij 't Pruisisch beleg; die, bekranst met gebloemt',
 Uw Paasch-os met de edelste namen benoemt!

Wat strijd! In verbeelding waar 'k Julia zie,
 Geknielt bij haar vriend - buigt dit monster zijn knie.
 Spreekt Julia's hart in de gift van een roos -
 Dit schepsel haalt koperen munt uit een doos.
 Klinkt Julia's taal als eens vogels gekweel -
 't Gedrocht kwetst mijn oor door 't gebrom uit zijn keel.

Hoe zong, reeds vóór jaren, op zangrige wijz',
 Uw dichter Barbier u zijn klaaglied, Parijs:
 ‘Zelfs 't heiligste zien we in deez dagen ontwijd!’¹⁾
 Maar 'k zie, 't werd niet beter, helaas! met den tijd.

1) O profanation des choses les plus saintes!

AUGUST BARBIER.

Men gekscheert met schoonheid en kunst en genie....
Maar - gekke wie wil, gij toch leeft, Poëzie!

Ja, boven den tuin, waar een luchtig publiek
Zijn dartelheid viert bij zijn trippel-muziek.
En aaklige monsters met dichtnamen tooit,
En Ariëls-bloemen op Calibans strooit,
Bestraalt ons, als 't zonlicht aan 't smetloos azuur,
't Genie, dat eens Julia schiep, met zijn vuur!

Welsprekendheid.

'k Vond iemand, zich 't hoofd er om brekend:
 'Och of ik een redenaar waar!
 Och, waren mijn woorden welsprekend,
 En schilderend schoon mijn gebaar!'

'k Sprak: 'Vriend, dat staat niemand te geven;
 Één ding slechts, dat gansch aan ons staat:
 De luid sprekende invloed van 't leven;
 De kracht der welsprekende daad.

Elisabeth Fry bracht in kerkers
 Gevangene vrouwen Gods Woord,
 En 't scheen wel: Nog nooit was iets sterkers,
 Dan 't woord van die zwakke gehoord.

Een vrouw zag ze in ketens gebogen:
 Al sprekende tilde ze haar:
 Alom vloeiden tranen uit de oogen....
 Dát was een welsprekend gebaar!'

In het Haagsche Bosch.

Ter boschtent speelt het volle orkest
Van Dunkler op zijn schoonst en best.
Maar ik zit zijdwaarts in een laan,
En hoor er 't nachtegaaltje slaan.

De boschtent staat in vuur: 't is feest,
Zooals ge in vlammen-lettren leest.
Maar mij, ter zij', met zachten glans
Beschijnt het maantje van den trans.

Ter boschtent woelt een bonte drom,
Als bijenzwermen om en om.
Maar ik zit eenzaam en alleen,
Slechts met mijn droomen om mij heen.

Ter boschtent zit de Kunst ten troon:
't Beschaafd publiek geniet haar schoon.
Maar hier spreekt in haar looverzaal
Natuur haar eigen stille taal.

'k Voer tegen 't Boschconcert geen strijd:
'k Zeg: Elk zijn wijs en elk zijn tijd.
Maar nu! maar hier! - Ik ruil uw lied,
Mijn filomeel! voor Dunkler niet.

1875.

Een vraag.

Gij, postduif, ijlt gevleugeld voort daarheen;
 Maar van den inhoud van uw brief, wat weet gij?
 Uw staal is bot geschaard: gij hebt gestreên;
 Maar van het doel diens strijds, gij zwaard, wat weet gij?
 De regen net den boom met dauwjuweel;
 Van regen, arme boom, wat weet gij?
 Gods zegen valt den biddende ten deel;
 Van zegen, gij niet-biddende, wat weet gij?

(RÜCKERT.)

Boheemsch volkslied.

Een den staat in het bosch te groeien;
 Wie weet de plek recht: waar?
 Een roos staat in den hof te bloeien;
 Wie noemt u 't oord: aldaar!

Toch is het doel reeds aangewezen,
 Waarvoor ze beï zijn uitgelezen:
 Zij zullen, zie ze er vrij op aan!
 Haast samen op uw grafterp staan.

(MÖRIKE.)

Het ontwaken.

(Le Réveil.)

Ce réveil a toutes nos sympathies. A nos yeux, c'est un réveil digne d'être mis à côté, et, à quelques égards, au-des-sus de celui du seizième siècle; un réveil, dont les instruments, qui déjà disparaissent l'un après l'autre de la scène du monde, méritent d'être bénis vivants, et pleurés morts, parmi les premiers bienfaiteurs de leur génération.

ADOLPHE MONOD.

Dat was een heerlijk schoon Ontwaken
 Voor vaderland, voor volk en kerk,
 Toen God nieuw geestes-vuur deed blaken,
 In dezès eeuwronde middelperk.

Wat was 't in 't Godsrijk koud geworden!
 De Rede heerschte bovenal,
 De Liefde ving zich aan te ontgorden,
 En 't paard des IJvers stond op stal.

Daar bliksemde het uit den hoogen,
 Europa rond, de wereld door,
 En 't vuur, van strand tot strand gevlogen,
 Ontstak heel de aard in hemelgloor.

Ook hier verrezen Gods legioenen,
En stonden tot den kamp geschaard;
Vreemd leger, roepend tot verzoenen!
Vreemde oorlog, met een vreêstandaard!

O zulk een morgen te zien dagen, -
Wat stof van vreugd! In zulk een strijd
Ook zelf de wapens meê te dragen, -
Alleen de erinn'ring nog verblijdt.

Maar op 't Ontwaken volgde 't waken
En 't werken heel den langen dag,
En na den dag komt de Avond naken,
Die van ons weggaat met een lach.

Die lach blinkt in de hemelstralen,
Die 'k schittren zie op menig graf,
Waarin mijn oog een Held zag dalen,
Dien God tot gids d' Ontwaakten gaf.

Ik klaag des niet. Welzalig sterven
Des Heeren dooden, en hun werk
Volgt met hen: meer nog! laat ze ons derven,
Hun oogst bleef in de schuur der Kerk.

Toch, ja, ik klaag. Niet om de dooden,
Maar om een dood, een erger dood,
Dan alle dooden, alle nooden,
Waarvoor de Ontwaking hulpe bood.

Niet slechts de Helden der Ontwaking,
De Ontwaking zelve, ach, sterft daarheen,
Als bracht ons de Avond arbeidstaking;
Wat dan, als 't licht straks gansch verdween?

Zal dan de nacht op nieuw regeeren?
Keert heel het vroeger duister weêr,
En zucht daarin weêr 't volk des Heeren:
Wat is er van den nacht, o Heer?

En als 't zoo waar', en tijdelijk 't donker
Het licht verving, dat nu nog schijnt....
Maar blijft dan niet het stargeflonker,
Dat nimmer gansch van 't zwerk verdwijnt?

Ook bij het starlicht kunt gij reizen,
En, bergt ge uw Heiland in het schip,
Wat hebt gij dan nog meerder te eischen?
Zijn wacht toch hoedt voor storm en klip.

En straks, - hoort gij den haan niet kraaien?
Dat is des morgenwekkers stem.
De aard wendt weêr Oostwaarts heen bij 't zwaaien;
't Word' licht! spreekt God, en 't rijst voor hem.

Dat zij uw troost bij 's werelds kentelen,
Dat slapers wekt of maankop strooit:
't Zij ons genoeg bij 't eeuwig wentelen:
De groote WACHTER sluimert nooit!

Beurtzang.

Een vogelkijn zat in een boschjen in 't groen,
 In den schoonen nacht van Mei.
 Een maagdelijn rustte er in 't eigen plantsoen,
 In den schoonen nacht van Mei.
 En het maagdelijn zong er het vogelken toe,
 En het vogelkijn zong voor de maagd, blij te moê,
 En de wondere toon
 Van dien beurtzang klonk schoon
 Door het dal, dat de Maan overscheen van haar troon.

En wat liedeken nu mocht wel 't vogelkijn slaan,
 In den schoonen nacht van Mei?
 En wat zang op haar beurt hief het maagdelijn aan,
 In den schoonen nacht van Mei?
 Van de weelde der liefde zong 't vogelkijn,
 Van de weelde der liefde 't maagdelijn,
 En zoo gadeloos schoon
 In mijn hart klonk die toon,
 'k Hoor hem weêr, als de Mei-maan weêr blinkt op haar troon.

(REINECK.)

De parel.

Arm Schelpdier! drong uw weeke borst
Een vijand in van buiten,
Die 't zachte vleesch doorboren dorst,
Eer gij uw schelp kondt sluiten?

Wie was het? - Licht een korrel zand, -
Een stofke u toegedreven, -
Een zaadje van een waterplant, -
Hoe 't zij, 't staat u naar 't leven.

Hoe biedt ge uw vijand wederstand?
De spits, die u komt prikkelen,
Poogt ge in 't verglaassel van uw wand,
In paarlemoer te wikkelen.

Zoo vormt gij uit die korl een drop,
Een druppel dauws gelijkend,
En, speelt het licht der zon er op,
Met wondre glansen prijkend.

Die drop - hoe wordt zijn naam genoemd? -
Een p a a r l wordt hij geheeten,
En, - tot wat prijs men dus hem roemt?
Arm dier! ras zult gij 't weten!

De parelvisscher daalt in 't diep,
 Waarin ge uw glans ten toon spreidt,
En om den drop, dien krankte u schiep,
 Sterft ge offer van uw schoonheid!

Arm schelpdier! van wien draagt gij 't beeld?
 'k Hervind in u den Dichter.
't Genie, dat hem zijn lijden teelt,
 Is ook zijn gloriestichter.

Ontneem een Shakespear 't weeke hart,
 Gevoelig boven maten
Voor 's levens heilgeneugte of smart, -
 't Genie heeft hem verlaten.

Beklaag dus, zoo gij wilt, dien Man
 Om 't leed, dat hij beparelt, -
Maar dat hij 't dus vereedlen kan,
 Maakt hem den Roem der wareld!

Afgelost.¹⁾

Wat droef bericht! - Zie, met zijn spâ
 Hoe graaft die werkman voor en na!
 Reeds veertig, vijftig jaar en meer,
 Ging steeds die spade al op en neêr,
 En rijst en daalt nog voort met lust,
 En niemand die haar toeroept: 'Rust!'
 Maar, niemand? - Neen, daar klinkt een stem,
 Eer hij 't vermoedt: zij noodigt hem.

De werkman graaft en graaft en graaft;
 De hoogte slinkt, hoe meer hij slaaft.
 Zoo komen holten in 't gevaart'
 Der door hem weggedolven aard.
 Op eens.... 't gevaarte waggelt.... 'Wijk!'
 Het is te laat: hij werd een lijk.
 Heel de aardklomp gleed naar onder af:
 De werkman dolf zijn eigen graf.

Wat droeve dood! - Ja, droef, gewis!
 Ook deelt wie 't hoort die droefenis.
 En toch, is 't zeldzaam wat we er zien?
 Komt zich niet staâg dat schouwspel biên?

1) Historisch.

Delft niet des levens moeite en strijd
Voor elken stervling 't graf altijd,
Zoodat zich de oude vloek vervult:
Geen mensch sterft, dan door eigen schuld?

Gelukkig nog, als 't uiterst uur,
Dat eind maakt aan des werktijds duur,
Ons, als den werkman, bezig vindt
In 't werk, dat Plicht op 't harte ons bindt,
En, met de spade als in de hand,
Ons nederlegt in 't grafkuilzand:
Dan roemt men wie wordt afgelost:
'Hij is gestorven op zijn post!

Bede.

Ik ben de rank, o kom, wees gij voor mij
Mijn olm, waarom 'k mijn groenen wingerd weve.

'k Ben 't klimop, wees mijn stam, o ceder gij,
Dat 'k niet aan 't slijk des vochten bodems kleve.

'k Ben 't vogelke: wees gij mijn wiek, dat 'k door
Uw schacht gesterkt, ten blauwen hemel zweve.

Ik ben het ros, kom gij, en wees mijn spoor,
Dat 'k vlug naar 't doel, ter open renbaan streve.

'k Ben 't rozenbed, wees gij mijn lenteroos,
Dat ik niet slechts aan onkruid voedsel geve.

'k Ben 't Oost, wees gij mijn ochtendzon-gebloos,
Of licht uw glans mijn schemerschijn verdreve.

Ik ben de nacht, wees gij mijn sterrenpracht,
Dat 'k voor mij zelv' niet in het donker beve!

(RÜCKERT.)

Aan een vlucht zeemeeuwen.

Ik groet u, dartle vlucht van fladderende meeuwen,
Gij, blanke kindren van de zee,
Die komt als ten bezoek bij onze zwarte spreeuwen,
Uw broedren van het land, hier op onze Amstelreê.

Gij vormt een schittrend heer, gij met uw pronklivreien
Van uw heer meester d' Oceaan:
In 't zilver toch, waarmeê uw vleuglen zich bespreien,
Straalt ons een weêrglans van zijn vloeiend zilver aan.

Schoon steekt dan ook die glans en glinstring af bij 't grauwen
Van onzes Amstels donkren vloed,
Als 't wit der vlinderen bij 't blozen of bij 't blauwen
Der bloemen, met wier sap 't kapelletje zich voedt.

Ook gij schijnt onzen stroom uw voedsel af te vragen,
Terwijl gij duikt, en nogmaals duikt,
En 't vischje, waar ge in 't diep het oog op hebt geslagen,
Steelswijze en in der vlucht uit de Amstelplassen sluikt.

Nu, laat het zijn! Laat zee en land elkandren voeden;
 Ons spijst ook immers de oceaan?
Ja, waart gij eend, geen meeuw, hoe spoedig zoudt gij bloeden!
 Hoe spoedig 's jagers schroot u door de veëren gaan!

Nu echter, hebt geen vrees! Nu zal geen mensch u deren.
 Zelfs zien we uw zwermen aan met lust,
U dankend, dat uw komst - naar we uit de ervaring leeren -
 Ons waarschuwt voor den storm, die aantrekt op de kust.

En wat ge alzo hier doet, dat deed sinds tal van eeuwen
 Uw voorzaat evenzoo voorheen.
't Bezoek, dat gij ons brengt, dat brachten reeds, o meeuwen,
 Uw vaadren hier aan de onze, al duizend jaar geleên.

O zoo dier vaadren één ons kon en woû verhalen,
 Wat hij hier toen te aanschouwen vond,
Hoe zou ons oor en hart naar die vertelling talen,
 Die ons herplaatsen zou in vroeger levensstond!

Mij dunkt, ik hoor 't verslag: Geen hoofd- geen wereldstede
 Was toen de trotsche stad aan 't Y.
Zij was een visschersdorp, zich leegrende op de reede,
 Als 't eendennest, dat schuilt in 't riet aan 't stroomgetij'.

Daar zocht de hengelaar het baarsje te verrassen,
 Daar wierp de visscher 't kruisnet uit,
Of met zijn zegen gaârde uit zoete en zoute plassen
 Het schubbig volkje van rivier en zee als buit.

O wat al jaren, wat al tientallen van jaren,
 Eer 't kleine dorp zijn groei bekwam:
Eerst stedeke, toen stad, die, toen ze in 't hart der baren
 Een dam wierp, met diens naam zich sierde als Amstel-dam.

Van toen af zwol de vest gestadig; op zijn zoomen
 Stond haast een slot als wachter daar,
 Welks burchtheer schatting vroeg van 't scheepsvolk op de stroomen:
 De zeevaart nam begin, des handels bloei met haar.

Slechts, toen de vogel wies, toen wiesen ook zijn klauwen,
 En 's buurmans klauwen wiesen meê;
 Zoo raken beiden slaags, tot schâ der twee landouwen:
 Wat pas de vrede won, verslindt nu 't oorlogswêe.

Ook Gysbreght, de Aemstelheer, op 't hoog kasteel gezeten,
 Deelt met zijn Badeloch die pijn,
 Ja, ziet aan 't einde zich van d' erfgrond weggereten,
 Die later op zijn naam en glorie fier zou zijn.

Ach, hij, wanneer hij soms door de enge vensterruiten
 U, Noordzee-vooglen! zwermen zag,
 Dacht niet, wat voorspel hem verscheen van 's Lots besluiten:
 'Die meeuw benijdt ge eens 't nest, waarin hij rusten mag!'

En sinds, wat ommekeer! wat altijddurend groeien
 Van 't eenmaal poover dorpsgehucht
 Tot koopstad, in wier schoot des aardrijks schatten vloeien,
 Tot wereldstad, wier vlag eens heel de wereld ducht!

Waar ergens hier op aard uw broeders 't strand bevolken,
 O meeuwen, zien ze Hollands vaan,
 Of rieken, wieglende op haar damp, de buskruit-wolken
 Der vloot, wier bezem veegt en - schoon is de oceaan!

Ha! hoe uw voorgeslacht eens hier, op deze stranden,
 De Ruiters welkom heette of Tromp,
 Wanneer zij keerden met hun buit uit 's vijands landen,
 Wier zonglans voor den gloor der Zeven-sterren kromp!

Wel ging die tijd voorbij, voorbij die schoone dagen,
 Maar toch de stad aan 't Y bleef staan.
 Men spreekt van 'd o o d e s t e ê n', die eenzame oevers dragen....¹⁾
 Gij, Amsterdam, gij zijt niet dood, noch aan 't vergaan.

O neen, gij leeft en waar uw zuidelijke zuster,
 Venetië, eenmaal u gelijk,
 Haar horen duikt, gij tiert, met elken dag geruster
 Op nieuwen bloei, zoo al geen herbloei van uw rijk.

't Moog' zijn, wie eens u op den wereldtroon aanschouwde,
 Met al de koopsteên aan uw voet,
 Uw Steêmaagd huldigend, van waar de poolzee blauwde,
 Tot waar de keerkringszee vlamt in des Zuidens gloed,

Hij ziet den reus een dwerg, de vloot smaldeel geworden,
 Den bezem van den mast gedaald;
 Hij ziet, waar 't spoor uws boegs heel 't aardrijk mocht omgorden,
 Nu stroom bij stroom, waar thans die zilvren voor niet straalt.

Ja, zag eens 's Amstels Dam, tot wereldmarkt gestegen,
 Hier blank, en zwart, en bruin en geel
 Zijn cijns biên tot den schat van Hollands handelszegen,
 Zoodat zijn beurs geleek een akker van juweel, -²⁾

Helaas! die bloei verdween, en wanneer zal hij keeren?....
 Nu 't zij! de wereld volg' haar loop:
 Voor 't Oud 't Nieuw-Amsterdam! haar moeder zal 't niet deren,
 Vervult slechts ook voor haar zich 't uitzicht van haar hoop.

En dat gezicht, o! 't is als gaat het zich vervullen.
 Gij meeuwen, toen gij kwaamt uit zee,
 Zaagt gij geen hoornenpaar ginds om de golf zich krullen,
 Waar 't nieuw-Kanaal in mondt, Ymuidens havenzee?

1) Havard, *Les villes mortes du Zuiderzee*.

2) Vondel.

En langs den stroom, zaagt gij niet tal van zeilen vonkelen
In 't licht, als vleuglen van een meeuw,
Of wolken rooks rondom het ijzren stoomschip kronkelen,
Voortschietende op het sein van 's fluitjens schellen schreeuw?

Dat is een profetie, die 't hart van hoop doet trillen!
I J m u i d e n is een m o n d , die 't Y
Een morgen spelt, dien wij in hoop begroeten willen,
Vol moed, dat hij 't begin van nieuwe ontwikkeling zij.

Dus, vooglen, gaat, en brengt uw Noordzee onze groeten!
Zegt haar: 'wat later eeuw aanschouw',
Zoolang haar golven op haar kruin een meeuw ontmoeten,
Blijft Holland aan de zee, de zee aan Holland trouw!'

Zucht naar de lente.

Dat staat u leelijk, oude Heer,
 Gij, die nu bogen moogt op de eer,
 Die de Ouden eens God Kronos wijdden,
 Daar ge als zijn plaatsverwisselaar
 Nu 't hoog bestuur hebt over 't Jaar
 En over alle Jaargetijden, -

Vier dochters hebt ge, frisch en schoon,
 Die ge uitzendt van uw elpen troon:
 De jongste, d' arm vol Flora's gaven;
 De tweede, op 't hoofd een korenschoof;
 De derde, omtuild met wingerdloof,
 En de oudste, in pels en bont begraven.

Dier dochtren minnelijke krans
 Verheugt ons door haar wisseldans,
 Dien wij ze al hupplend uit zien voeren:
 Zij komen telkens, een voor een,
 Elk op haar beurt voorbij ons heen,
 Ons mede trekkende in haar snoeren.

Maar - elk zijn deel! Zoo was gezegd:
 En in den regel heerscht dat recht.
 Wanneer Sneeuw witje ons heeft begeben,
 Dan komt mooi Meibloempje aan de beurt,
 Zoodat er niemand mort of treurt,
 Als ze in haar orde in 't ronde zweven.

Maar nu - foei, oude Heer! 't is valsch,
 En 't wekt mijn gramschap gansch niet malsch,
 Zoo als ge ons reden geeft tot klagen!
 De tijd van Meibloempje verscheen,
 Toch gaat Sneeuwwitje maar niet heen,
 Maar blijft ons met haar buien plagen.

Zie 'k in mijn almanak, 't is Mei;
 Maar zie 'k natuur in hof en wei,
 't Schijnt Januari, ongelogen.
 De Noordenwind, de wangen bol
 En van de kilste luchten vol,
 Blaast mij die koude in neus en oogen.

Voor bloesems van den pereboom
 Daalt sneeuw in vlokken als een stroom,
 Waaronder zelfs haar klokjes beven.
 De p i r u s houdt haar purper thuis;
 De c r o c u s meê blijft in haar kluis;
 Violen weigren bloem te geven.

Soms klept een enkele ooievaar,
 Maar waar bleef 't nachtegaaltje, waar?
 Geen vink of lijster laat zich hooren;
 Geen boschduif kirt; het muschje alleen,
 Dat tjilpt door wind en weder heen,
 Laat zich in zijn concert niet storen.

Heet dat nu lente? - O! 't staat u slecht!
 Ge ontsteelt ons, oude Heer, ons recht,
 Door dus uw Meibloem thuis te houden,
 Terwijl uw Sneeuwkind, spijt April
 En Mei, maar niet vertrekken wil,
 Schoon wij haar lang genoeg aanschouwden.

Al klinkt het u niet hoflijk toe:
Uwe oudste zijn we hartlijk moê,
Ja, joegen, konden wij 't, haar henen,
En haalden, met een blijden zin,
Voor haar uw' jonggeborene in,
Ons met haar bloemenkorf verschenen.

Meibloempje, kom! 'k Sta voor uw deur,
Waar ik dit elegietje treur;
Eilieve! kom eens even buiten!
Men zegt, dat 's nachtegaals geluid
De bloemen uit haar knoppen fluit....
Laat ik u uit uw broeikas fluiten!

Dante en Beatrice.

Was 't Florence uwer stadspoorten een,
Of misschien wel een poort van den hemel,
Waaruit eens, op een morgen van Mei,
Toog zoo feestlijk een hoogtijds-gewemel?

Kleene kindren, als engelen schoon,
Rijk getooid en de lokken met kransen,
Togen heen door de rozenvallei,
Onder vroolijk gehuppel en dansen.

In het Iommer eens hoogen lauriers
Stond daar Dante als een knaapje van negen,
En hij voelde: In die lieflijke maagd
Komt hier de engel mijns harten mij tegen.

Ja, begonnen ook eensklaps niet saam
Al de twijgen des lauwers te ruischen,
En door Dantes ontwakend gemoed
De eerste hartstocht der liefde te bruisen?

Ja, in hem, van dien oogenblik aan,
Is de bron der gezangen ontsprongen;
In sonnetten, kanzonen, heeft hij
Vroeg het lied van de liefde gezongen.

Als het maagdlijn, tot jonkvrouw gerijpt,
Op zijn paden hem weder bejgent,
Staat de boom van zijn dichting reeds daar
Als een pronkboom, die bloemekens regent.

Uit de poort van Florence trok uit,
Maar nu zwart, met een rouwdos omhangen,
Langzaam, treurig, een sombere stoet,
Onder 't klinken van doffe gezangen.

O zie! onder die falie van zwart,
Die een leliewit crucifix smukte,
Droeg men droef Beatrice daarheen,
Die de dood zoo ontijdig vroeg plukte.

In zijn kamer zat Dante ter neêr,
Eenzaam, stil, in het licht van den avond,
En hij hoorde het luiden der klok,
Zijn gelaat in zijn handen begravend.

Naar de donkerste schaduw van 't woud
Richtte de edele Zanger zijn gangen,
En voortaan, als der doedklok gebom,
Klonken plechtig en somber zijn zangen.

(UHLAND.)

Tweederlei afreis.

Een mijmering op het Westerkerkhof te Amsterdam.

De stoomfluit gilt; de wagenraders knersen;
 Het vuurpaard dampt, en rookt, en snuift en hijgt,
 En voelt zich door den stoom ter snelvaart persen,
 Terwijl de rookpluim zegewuivend stijgt.

Zie, hoe op dat geluid de pelgrims ijlen,
 De reiszool aan den opgeheven voet,
 Elkaâr verdringende als een vlucht van pijlen,
 Wedijvrend saam in drift, en vaart en spoed.

Geen wonder! 't Geldt een reis, een tocht.... waarhenen?....
 Om 't even! 't Doel der reis blinkt ieder toe.
 Ach, is eens 't spook der onrust hem verschenen,
 Slechts jagend voelt de mensch zich wél te moê.

Zoo hiér! - En ginds - hoe vreemd daartegenover
 Toont zich aldaar die andere afreisplek,
 Die stil en rustig wegschuilt onder 't loover,
 En kalm blijft, zelfs in de ure van 't vertrek.

Het is het kerkhof, aan den voorhof palend
 Der spoorwegbaan¹⁾, bestemd tot 's dooden huis,
 Die, na 't gezwog op aarde in de aarde dalend,
 Daar raakt aan 't eind van al het aardsch gedruisch.

't Gaat daar gansch anders toe. De wagen,
 Die 't lijk naar 't graf voert, jaagt noch gilt.
 De reiziger, daar rustig heen gedragen, -
 Zijns ondanks licht, - trekt voetstaps voort in stilt'.

Ook zij, die hem ter laatste rust geleien,
 Zij stappen met een loomen, tragen gang,
 En 't zijn nog andre tranen, die ze schreien,
 Dan 't reisgezelschap ginds, en anders wrang!

Geen wonder. Hier toch scheidt men niet voor uren,
 Voor dag, of maand, of jaar, in 't ergst geval.
 De scheiding moet hier heel het leven duren, -
 Indien ze zelfs niet eeuwig duren zal.

Maar dít is vreemd: al roept hier 't beetre leven,
 Toch, de afreisplek trekt duizendmalen min:
 De pelgrim heeft meer hart voor 't tijdelijk streven:
 De reis langs de aard neemt heel zijn aandacht in.

Een dichter²⁾ sprak: 'Wel hun, die heimwee voelen:
 Zij komen thuis!' Niet dus der meesten leus.
 Niet de eeuwigheid is 't wit van hun bedoelen;
 'Naar voren niet, naar achter!' roept hun keus.

- 1) Dat was vroeger aldus. Nu is dit stations-gebouw meer binnenwaarts in de stad verlegd. Toch blijven ook nu kerkhof en baanhof - als ik voor ditmaal het duitsche woord mag gebruiken - in elkanders buurt.
- 2) Jung Stilling.

Gij niet alzóó, mijn ziel! O laat me u bidden:
 Bereid uw huis! - Als 't stoomtuig henenstoof,
 Ga kerkhofwaarts en, in dier dooden midden,
 Dáar 't pad gezocht, omhuifd door treurwilg-loof!

Dáar, wandlend, u verplaatst met uw gedachten
 Naar 't uur, waarin de u togedachte kluis
 U opneemt, die reeds op u ligt te wachten:
 Uw thuis gemaakt van 't lieve, groene huis.

U afgevraagd: 'Ben 'k willig heen te trekken?'
 Zoo ja? Welaan! God heeft zijn vuurge wolk,
 Die tot een koets zijn kindren zal verstrekken,
 Zoowel als eens Elia, 's Heeren tolk.

Die wolk, zij heet GELOOF. Zal zij u dragen?
 O wis! dan voert ze u heen met rapper vlucht,
 Dan 't stoomgespan, op haren hemelwagen:
 Eén oogwenk slechts, en - ge ademt hooger lucht!

Dies ééne vrage aan 't slot: 'Moogt gij gelooven?'
 De stormklok luidt, het stoompaard, fel geheet,
 Stamp, hijgt en wacht op 't laatste sein van Boven;
 Hebt gij geloofd? - Groet blij dan 't sein: GEREED!

Bij Genève.

'k Stond bij Genève¹⁾ en aan den vloed,
 Die voortgolft langs haar erve:
 Daar mengt de Rhône, azuur van gloed,
 Haar nat met de aschgrauwe Arve.

Het is als daalde op Rhône's stroom
 De blauwe hemel neder,
 En gaf des aardrijks grauwen boôm
 De grijzende Arve weder.

Toch huwen beiden niet te saam,
 Door stroom en kleur gescheiden,
 En dragen ze ook al éénen naam,
 Steeds onderkent ge beiden.

Een beeld voor ons, voor ons een wenk!
 Hoe liefde uw strengheid lenig',
 Waar ge in de wereld gaat, gedenk
 Uw leus: 'Bijeen, niet éénig.'

1) Op de plek La Jonction.

Onze taal.

Ik heb mijn moeder lief gehad;
 Wie zou de vrouw niet minnen,
 Met wie we, als 's levens eersten schat,
 Ons liefhebben beginnen?

Maar naast en met mijn moeder meê,
 Bemin 'k mijn moeders tale:
 Ze smelten toch te zaam, die twee,
 Schoon de eerste ook hooger prale.

Mijn moeder schonk haar melk aan 't wicht,
 Die blos gaf aan zijn koontjes,
 Maar leerde, waar hij spelend ligt,
 Hem tevens de eerste toontjes.

't Was staamlen eerst, een on-taal schier,
 Die moeder slechts kon raden;
 Toch was zij op 't gebabbel fier,
 Als deed ik heldendaden.

Maar uit dat onklaar, bobblend schuim
 Van ordelooze akkoorden,
 Dien wildzang, schettrend door het ruim,
 Ontstonden langzaam woorden.

Het: v a d e r ! m o e d e r ! werd gehoord:
 Dat waren de eerste klanken,
 Waar 't kind, waar liefdes vonk in gloort,
 Zijn ouders meê kwam danken.

De druppel werd een straal, de straal
 Een stroom, de stroom tot stroomen....
 En zie, daar is op eens de taal
 Uit 's boezems diep gekomen!

De taal, waarin zich heel het hart,
 Ja, heel de mensch komt uiten:
 Want gansch de mensch, met vreugde of smart,
 Treedt in de taal naar buiten.

Al sprekend wordt de Rede groot:
 De Geest vormt zich door 't spreken,
 En treft die spraak de juiste noot, -
 Dat is een heerlijk teeken!

Misschien zal uit het kleine wicht
 Nog eens een reednaar groeien,
 Of van zijn lippen een gedicht
 In zoete klanken vloeien!

De knaap, de jongling leert al vast
 Den schat der taal besteden;
 Zoo wast zijn macht, hoe meer hij wast,
 Om haar naar eisch te kneden.

Hij fluistert reeds de taal der min,
 Met al haar zoete woordjes....
 De luit van Hooft weêrklinkt er in,
 Met al haar malsche akkoordjes.

Ja, Klaartje-zus, wier hart verlept,
 Bij 't bronnetje aan 't treuren,¹⁾
 't Is of ze zich in hem herschept,
 Als gij hem droef hoort neuren.

1) Hooft.

De jongling wordt in 't eind een man,
 Die luider meê durft spreken;
 Daar wagen kansel, balie van,
 Die roem den reednaar kweeken.

Nu wordt de taal een glinstrend zwaard,
 Gescherpt tot zegepralen,
 Dat d' overwinnaar lauwren gaârt,
 Waar paarlen dauws op dalen.

O overdierbre moedertaal,
 Wat diensten we u niet danken!
 Ja, wees gezegend duizendmaal
 Voor elken uwer klanken!

Wel zijn er, die uw schoone spraak
 Omtrent een wanspraak noemen:
 Germanje scheldt u p l a t gekwaak,
 Om hoog 't H o o g -duitsch te roemen;

Italië, op de malschheid trotsch
 'Der taal van lust en weelde',¹⁾
 Verwijt u 't harde klankgeklots,
 Dat nimmer ooren streeelde;

Heer-Doctor, akelig klassiek,
 Wil 't hoofd met u niet breken:
 Barbaarsch! barbaarsch! alleen de Griek
 Kon schoon en netjes spreken!

Mijn arme taal, wat lijdt ge een wee!
 Wat ziet ge u vaak mishandelen,

1) Bilderdijk.

Of ge ook geen luit waart, 'waar langs meê
Soms englavingren wandelen'.¹⁾

Gij, schoone spruit van 't gloeiend Oost,
Uit wien ge werdt geboren,
Maar sinds door 's Westens zon gebloosd,
Die zacht uw wang doet gloren;

De lotus van den Ganges-vloed
Vermengt in u zijn geuren
Met lilies, die de Rijnstroom voedt,
En die zijn golven beuren.²⁾

Gij draagt in u der mannen kracht,
Die spreekt in forsche noten,
Bij vrouwen-lieflijkheid, die zacht
Uw lippen komt ontvloten.

Gij ruischt ons toe van Vondels luit
Met hemelsch-schoone galmen,
Waarin met meer dan aardsch geluid
Der englen harpen psalmen.

Gij murmelt zoetjes als een vliet,
Die suizelt door de rietjes,
Als Hooft kweelt in zijn minnelied
Van duizend minverdrietjes.

De stem van 't onverbasterd hart
Van Hollands waterhelden
Klinkt stoer ons tegen bij den Bard,³⁾
Die 'Mouringh's' daân komt melden.

1) Da Costa.

2) Beets; zie van hem *De Taal*, Dichtwerken III. 185.

3) Huygens.

Stemt Poot voor ons zijn boersche lier,
Men hoort zijn veldbeek vloeien,
En 't is alsof men Potters stier
In 't malsche gras hoort loeien.

Hoe tooverzoet, in 't lied van Smits,
Psalmzingen Serafijntjes,
Wier beurtzang wisselt, rein en frisch,
Met 't koor der Cherubijntjes.

Hoeforsch bonst in Van Harens zang
De stap der Watergeuzen,
Die de aard doen trillen bij den gang
Dier ongewasschen reuzen!

Hoe heerlijk ruischt de klankenzee,
O Bilderdijk, van 't orgel,
Dat werelden verrijzen deê
In 't lied uit ééne gorgel!

Hoe klapprend stijgt uw adelaar,
Da Costa, op zijn wieken,
En draagt, alsof 't een voertuig waar',
Ons meê naar 't morgenkrieken!

Wat zoete galmen luistert Beets
Den stroomzang af van 't Sparen!
Hoe zwemt Ten Kate's zangzwaan steeds
Vol zwier door 's Vijvers baren!

O vaderlandsche poëzij,
Wien 'k ooit u hoor verneedren,
Mijn hart toch blijft uw melodij,
Zooals niet één, verteedren.

Verheft zich stouter 't uitheemsch lied,
Kan 't op meer zoetheid bogen,
't Verdringt voor mij den toonklank niet,
Uw Duitsche lier onttoegen.

Ik heb mijn moeder liefgehad,
En wie ze ook overstrale,
'k Kreeg maar één moeder tot mijn schat,
En maar één moedertale.

Ik hoorde nooit zoo lief een stem
Als moeders stemme suizen:
Zoo kon geen spraak mij met de klem
Der moedertale ruischen.

Als Hollands taal haar zang mij zingt,
'k Meen dan mij selv' te hooren:
In 't lied, dat van haar lippen klinkt,
Hervind ik me als herboren.

Dat is mijn lied! dat ben ik zelf,
Wie 't lied hebbe opgezongen:
Die klank, die stijgt naar 't hoog gewelf,
Schijnt me uit mijn hart gedrongen!

O zoetheid, die verdubbeld wordt,
Wanneer somtijds mijn rietje
Ook meê haar zwakke tonen stort
In 't fluistren van een liedje.

Die weelde dank ik ook der taal,
Die mij mijn moeder leerde,
Zij, aan wier voeten ik eenmaal
Als knaap reeds kwinkelerde.

En sinds, naardat ik grooter werd,
Werd ook mijn vers te langer,
Al werd ik, tot mijn bittre smart,
Daarom geen grooter zanger.

Ach, 'k weet het wel, mijn taal zoo zwak
Kan u, mijn Taal, niet eeren,
En wat mijn tong zoo staamlend sprak,
Uw glorie niet vermeeren,

Toch gunt ge ook mij, als 't hart mij prest,
In liedekens het te uiten:
Natuur sluit uit haar groot orkest
Ook 't krekeltje niet buiten.

De rieten in Pans herdersfluit
Zien we immer trapswijs dalen,
Om 't oor op 't wisselend geluid
Van hoog naar laag te onthalen.

Men late dus, in 't donker loof
Van de allerachterste iepen,
Waar 'k wegschuil in een boomschors-kloof,
Mij stil mijn deuntje piepen.

Dus zing ik volk en taal en land,
Totdat ik d' aâm zal derven:
't Zal, als de laatste golf op 't strand,
Nog ruischen in mijn sterven.

Twee stroomingen.

In gepeins trad 'k uw straten, o Genua, door,
 Zoo volschoon aan uw zeegolf gelegen,
 En een woelige schare trok, achter en voor,
 Langs mij heen op de golvende wegen.

O! Wél was het de volksstroom niet meer van weleer,
 Toen gij nog om den zeestaf kondt strijden
 Met het Zuidlijk Venetië aan Adria's meer,
 En het Noordlijke aan 't Y van die tijden.

Maar al was ze ook gedund, nog een schaar bleef steeds daar,
 Door den adem des handels gedreven,
 Immer woelend en joelend met kreet en misbaar....
 Al de volheid van 't wereldsche leven!

Maar nu, hoor! welk geluid kruist daarmede in 't verschiet?...
 Een geklank van muziek treft mijn ooren,
 Plechtig, deftig, de maat van een kerkelijk lied,
 Een gezang als van priesterenkoren.

Zie, daar naakt ze, een processie, een optocht, een stoet,
 Die het Heilige draagt in zijn midden,
 Door zijn dienaars met wierook en liedren begroet,
 Terwijl leeken al knielend aanbidden.

Vreemd contrast nu: dier bezigen schaar ter weêrzij;
 Dwars daardoor, als een straal van den hemel,
 Die het floers splijt der wolken in 't najaarsgetij',
 Het van goud schittrend priestergewemel.

O wat leerzame spiegel, die hier mij verscheen:
 Zóó gij, Christenheid, volk uit den hoogen,
 Trekt ook gij door de wereld rondom u daarheen,
 Met den eeuwigen hemel voor oogen.

Wel deelt ge op uw beurt in 'den strijd voor 't bestaan',
 Wel stemt ge ook uw 'Psalmlied des levens',¹⁾
 Maar het Eerste is u 't hoogste, en voor 't leven hierna
 Zwicht de marktschreeuw des tijdelijken strevens.

O hoe luid klinkt die kreet! wat gejoel! wat misbaar,
 Dat zoo dikwijls u af poogt te trekken!
 - Hier de markt! kom gij hier! - Daar de kermis! ga daar! -
 Ginds het bal! laat door 't voorbeeld u wekken! -

Maar gij, Christen! gij hebt voor die stemmen geen oor:
 Voor uw blik straalt een hoogere glorie,
 En gij sluit eer u aan aan der heiligen koor,
 Dat zich doorstrijdt door 't vuur ter viktorie.

Zing' de wereld haar lied van: 'Schep vreugd, nu de schijn
 Van uw lamp 't u nog gunt te genieten!'
 Gij trekt voort, gij trekt door naar het hemelsch festijn,
 Waar Gods eeuwige vreugdbronnen vlieten.

1) Toespeling op Longfellow's bekend lied: *The Psalm of life*.

Trouw.

- O verdrink, ja, verdrink toch uw lijden, mijn kind,
In de diepe en onpeilbare zee! -
Werpt ge een steen naar omlaag, hij blijft liggen in 't diep,
Maar weêr boven komt immer mijn wee.

- En de liefde, zoo trouw in uw boezem gevoed,
Breek haar af, breek haar af, o mijn kind! -
Ach, het bloemeke sterft, als ge 't kneust en verbreekt,
Maar de liefde sterft niet, die recht mint!

- En uw trouw, zij was immers maar enkel een woord?
Op den wind, op den wind het gestrooid! -
Ach, mijn moeder, al splintert de rots in d' orkaan,
Mijne trouw houdt het uit, en zwicht nooit!

(REINECK.)

Oranjabloemen

Op Hampton-Court.

Hoe streelt me, uw balsemreuk, gij handvol dorre bloemen,
 Eens in de oranjedreef op Hampton-Court geplukt!
 't Is of die bloesems nog, waar ons hun geur verrukt,
 Des Derden - Willems en Maria's liefde roemen.

Eens heeft toch, wandlend, hier hun voet den grond gedrukt;
 Eens hoorde er 't zwerk ze elkaâr met teedre namen noemen;
 Wat rest er van? Ach, 't Paar heeft ook voor 't lot gebukt,
 Dat de eêlste bloemen 't eerst komt tot verwelking doemen.

Wat rest er van? - De geur. Schoon dor, riekt ge even zoet,
 Als bloeidet ge immer voort, verwelkte oranjebloesem!
 't Is spiegel, hoe de zucht van beider Vorsten boezem

Steeds voortgeurt door 't genie, dat haar herleven doet.¹⁾
 Riekt Hampton-Court's gebloemt' hier, in mijns Reisboek's blâren,
 't Geschiedboek blijft meê 't beeld dier trouwe min bewaren.

1) Macaulay.

De reiziger.

Een Reiziger¹⁾ staart op het strand
 Der Sicieljaansche kusten.
 Zijn blik blijft aan den overkant,
 Op d' andren oever rusten.

Wat wemelt scheemrend in 't verschiet?
 Is dat zijn land der droomen?
 Is de Afrikaansche kust daar niet
 Hem voor het oog gekomen?....

Zoo trekt hem met magnetenkracht
 Dat land als nooit te voren....
 Uw Landontdekker, lang verwacht,
 Afryke, is hier geboren!

Gij, koele Twijflaar, vraagt misschien:
 ' - Wat noopt u tot gelooven? -'
 Mijn oog heeft de Overzij' gezien:
 Dat trekt zoo 't hart naar Boven!

1) Historisch. De hier bedoelde persoon is Dr. Heinrich Barth, beroemd als Reisonderzoeker en Reis-beschrijver in het Noorden en Midden van Afrika.

De moeder bij de wieg.

Penchée elle écoutait l'enfant vermeil.

VICTOR HUGO.

't Is morgen, en het kind slaapt zacht en zoet, een roosjen
Aan 't hart der moederroos, gekleurd door sluimrings bloosjen.
Stil, - spreekt zij met een lach van onrust op 't gezicht -
'k Geloof vast, dat hij fluks een droom had, 't lieve wicht!
Hij glimlachte in den slaap. O 'k zal 't mij nooit ontgeven:
Er moet een engeltjen mijn lieveling omzweven,
Die tot zijn hart spreekt, en, naar dat hij lacht of schreit,
Nu hem tot vreugde wekt en dan tot treurigheid,
Terwijl wij voor zijn traan noch lach een oorzaak vonden
Die engel.... wie hij is? 't geheim is dicht omwonden:
Maar 'k twijfel niet, of hij, hij zal, naar allen schijn,
De stemme Gods in 't hart, hij zal 't Geweten zijn,
Dat nu reeds 't kind leert, hoe hij eenmaal vroom zal leven,
En van zijn gansch bestaan zijn Maker de eer zal geven.
Zie! 't jonge zieltjen lacht bij 't goede, schreit bij 't kwaad...
Maar komen wij er bij of tusschen - de engel gaat,
En 't lieve kindje weent.... O 'k zie uw spottende oogen,
Mijn vriend, gij twijfelt? maar dit laat mij onbewogen.

Een kind, zoo spreekt de wijze, is niet een mensch als gij.
Maar wij, de moeders, in de toekomst glurend, wij,
Die in haar diepten zien, vol nacht, vol licht of leven,
Wij, die steeds voor 't gemis van onzen lievling beven,
Wij zien 't onzichtbaar snoer, wij d' idealen band,
Gevlochten tusschen wieg en hemel door Gods hand!....

De vader hoort en, man, die prijs stelt op iets vroeders,
Spreekt enkel tot bescheid: 'Die moeders! o die moeders!'
Hij ziet haar teeder aan, omhelst ze en zegt: 'Spreek vrij
Zooveel en wat ge wilt, maar de engel hier - zijt gij!'

(LOUISE SIEFFERT.)

In het Valkenberg

Te Breda.

Indien 't bosschaadje klappen kon -
HOOFT.

I.

Wel kan uw boschaadje niet klappen;
Toch klinkt er een stem in mijn oor,
Waar in ik uw ruischende blâren,
Schoon Valkenberg! fluisteren hoor.

Zij zingen een lied uit de dagen,
Toen 'k speelde als een knaap in uw groen,
En koor zong om strijd met uw vogels,
Als knapen in 't Meiseizoen doen.

Of soms, in uw hof, kwam ik mijm'ren,
En dacht aan uw roemrijk Voorheen,
Uw T u r f s c h i p , met lauwren omhangen,
Uw V r e d e , dien palmen omkleên.

Of 'k zag weêr de Oranje-Prinsessen,
Gedaald van gindsch vorstlijk kasteel,
Hier wandlen door 't groene geboomte,
In minder schoon groenend fluweel.

Of 'k zag - gansch een ander gezichte, -
 En ditmaal niet enkel een droom! -
 'k Zag rondom de maagdekens hupplen
 Langs 's Vijverkoms zilveren stroom.

O! als weêr 'k uw bloesems mag rieken,
 Uw nachtegaal weder hoor slaan,
 't Is of 'k weêr die lente zie dagen,
 En voor mij mijn jonkheid zie staan.

II.

Maar, ach! als een lentewolk drijven
 Die lachende droomen daarheen:
 De zonne des zomers gaat branden,
 En de oogsttijd des levens verscheen.

Doch eensklaps - wat trillen uw blaadren
 Op 't klinken van trom en klaroen?
 Hernieuwt gij uw zomerconcerten,
 Waartoe ge eens mij nooddet in 't groen?

Neen, neen! 't zijn gansch andere tonen,
 Waarvan nu de luchtstroom hier beeft:
 Een klank, waar de donder van 't *T u r f s c h i p*,
 De krijg vóór uw *V r e d e* in herleeft.

'k Hoor horens, die blazen ten strijde,
 En trommels, die rofflen ten dans
 Des doods voor de jonge soldaten,
 Reeds tuk op een bloedigen krans.

En zie, bij die jeugdige helden,
 Oud Valkenberg, ziet gij ook mij,
 Den knaap, uw bekende van vroeger,
 Toen bloeiende in 't lentegetij'.

Sinds gingen zijn bloemknoppen open:
 Een jongman staat nu in 't geweer,
 En trekt als kazerne straks binnen
 Uw Prinselijk slot van weleer.

O wondere keer van het noodlot!
 Daar waar toen eens Prinsen hof blonk,
 Klinkt nu het gewoel van een heermacht,
 Gedost in der wapenen pronk.

Daar, waar de Prinsessen eens zweefden,
 Geschoeid met satijn aan den voet,
 Daar bonst nu de duchtige stevel,
 Die 't sporenrad ratelen doet.

Daar, waar eens de dansmuziek noodde
 Jonkvrouwen en Jonkers ten bal,
 Daar klinkt nu de horen ten krijgsdans,
 Waar menig in tuimelen zal.

Daar, waar eens verliefdheids gefluister
 Zoo wonderzoet ruischte in de lucht,
 Brult barsch het kommando, dat eerlang
 Verstomt in eens stervenden zucht....

Het zij! Toch Oranje immer boven!
 Ten strijde! - De strijd wordt gestreên:
 De winnaar, bekranst met uw twijgen,
 Trekt jubelend huiswaart weêr heen.

III.

't Gezicht van mijn droomen verandert!
 De éene Mei ging na d' ander voorbij;
 Weêr, mijn Valkenberg, groenen uw boomen....
 En uw vriend van voorheen, - keerde hij?

Ja, hij keerde en zijn gang, de allereerste,
 Schoon Valkenberg, was naar uw hof,
 Waar hem, als een koorzang der geesten,
 De stem van zijn Gistren weêr trof.

O wondere keer weêr van 't noodlot!
 Waar bleef nu des Jagers groen kleed?
 Het week voor de nachtzwarde toga,
 Wier dos men 'een kanselkleed' heet.

De krijger van vroeger werd bode,
 Werd tolk, werd gezant van een Vreê,
 Breda, waar de Vreê voor moet zwichten,
 Die u eenmaal zoo zegenen deê.

O schoone, onvergeetbare dagen!
 Van 't Valkenberg uit zie 'k de kerk,
 Mij lief door zoo menige erinn'ring
 Aan d' arbeid in 't heerlijkste werk.

Daar werden geen palmen gewonnen,
 Daar galmde geen zegeliëds-klank,
 Maar zacht vloeide op 's Levensboom blaadren
 In 't Godswoord een traan soms van dank.

Daar werden geen helden verslagen,
 Noch wijdde men offers ter dood....
 Neen, stervenden werden daar levend,
 Wier ziel men den heilsbeker bood!

IV.

En voorts.... In het luw van uw beuken,
 O Valkenberg! wonderzoet oord!
 Indien uw boschaadje kon klappen -
 Hoe klonk er soms liefdes akkoord!....

De jongman vond daar de geliefde,
 Zijn bruid sinds, zijn gâ, ja, zijn Al,
 En prijst dus uw dreef voor een zegen,
 Die eeuwig zijn dank wekken zal.

Wat was 't soms hem zoet, daar te wandlen,
 Prinsessen-tuin, door uw geboomt,
 Waar, naast het Prinsesje zijns harten,
 Zoo frisch hem uw Meilucht omstroomt.

Wat was het hem lief, daar te dingen
 Met 's nachtegaals zang om den prijs,
 Wie 't best voor zijn liefje kon kweelen
 De teêrste en hartroerendste wijs.

Maar Meimaanden, ach, zijn zoo vluchtig,
 En Mei bloeit maar eenmaal in 't jaar.
 Waar zijn ze, die lieflijke dagen? -
 Voorbij! jeugd en vreugd met elkaâr!

Maar neen! zij de jeugd ook verdwenen,
 De vreugde, Godlof! bleef mij bij,
 En werden de stemmen ook zwakker,
 't Lied klinkt als in Meimaand zoo blij.

Zie, Valkenberg, ziet gij daar naadren
 Een jeugdigen grijs, wit van kruin,
 Maar groen nog in 't hart, met zijn liefste,
 Als maagd eens sieraad van uw tuin?

Zij wandlen door 't luw van uw boomen;
Hoe blij golft hun aâm op uw lucht!
Hun hart wordt weer jong met den Meigeur,
Die zwoel hun komt tegengezucht.

En snijden zij al niet hun namen -
Als somtijds ook Ouden wel doen -
Dooreen op den schors uwer stammen,
Hun geest ziet ze staan in uw groen.

De nachtegaal zingt voor zijn liefje,
Ook zij fluistren steeds even teêr:
Maar 't liefdelied lost zich aan 't einde
In danktonen op aan den Heer!

De armenkas.

God Boeddha had een armenkas,
Te vullen door zijn vrinden,
Een ieder naar hij machtig was:
En ieder liet zich vinden.

Zoo kwam een schatrijk man, en gaf
Tienduizend schepels koren.
Men wierp heel de oogst in de oopning af -
De kas gaapte als te voren.

Toen bracht een arme man zijn tol,
Hij bood - een handvol bloemen,
En zie! de kas was boordevol.

En - wie zal 't wonder noemen?

Bij de Duinbeek.

Bij gelegenheid van het vijf en twintig jarig bestaan der Amsterdamsche Duinwater-Maatschappij, in de nabijheid van Leiduin feestelijk gevierd.

Ik groet u, liefelijke plek
 In Leiduins schoone dreven,
 Waar 'k neêrzit onder 't loofverdek,
 Van bloeiend hout omgeven,
 En waar mij langs de voeten bruist,
 En met haar stroomgezing omruischt
 De duinbeek, die haar wateren
 Hier met een val laat klateren.

O zeker, 't is geen waterval,
 Zooals ik soms zag dalen,
 Wanneer ik stond in 't Alpendal,
 Waar sneeuw- en ijsberg pralen;
 Het is geen Giessbach hier, wier vliet
 Langs rots op rots naar d' afgrond schiet,
 Geens Handeck's stroomgedonder,
 Die stormend jaagt naar onder.

't Is slechts een kleene watersprong,
 Ontstaan door 't lichte hellen
 Des bodems, dat hem zachtkens drong
 Wat rasser voort te snellen;

Een val van twee of drie voet hoog,
En met een zweem van waterboog
De keien langs gegleden,
Die glooien naar beneden.

En toch, waar 'k ooit bewondrend stond,
Wanneer 'k in 't hart der Alpen
Geen beken, maar rivieren vond,
Die loodsteil nederzwalpen,
Gij, lieve kleene waterval,
Nooit heb ik, in het Alpendal,
Een bergstroom dus bejegend,
Nooit hem als u gezegend!

En is het vreemd? Uw watersprank,
Zoo needrig in haar gangen,
Weet de Ystad ginds de laafnis dank,
Die gij haar doet ontvangen:
Wat zegen! Neen, 'k zie 't zilvren nat,
Dat borlend uit uw kruike spat,
Geen steenen goôn omzweven....
GOD heeft het ons gegeven!

Nog zie 'k den dorstige' Amstelaar,
Zijn brakke waatren moede,
Hulp zoeken bij de zusterbaar,
Die langs den Vechtzoom spoedde:
Nog zie ik hem d' onfrisschen stroom
Opdiepen van der kielien boôm,
Die 't vocht, dat hem moet drenken,
Met troeble teugen schenken.

'k Hoor nog zijn zucht, zijn klacht, zijn beê
 Om frisscher waterteugen...
 Wie maakt eens einde aan dit zijn wee?
 Wat bron zal hem verheugen? -
 Geef gij hem 't antwoord, vriendlijk duin,
 Gij muur van zand om Hollands tuin,
 In 't nat der zilvren aderen,
 Die ge in uw schoot mocht gaderen.

O wonder Gods! Dees zandwoestijn,
 Waardoor we zijn omgeven,
 Zal straks ons 't helderst kristallijn
 Van uit haar droogte geven:
 In 't dorre duin welt een fontein
 Van waatren, frisch en mild en rein,
 Als Isrel dat, bij 't dorsten,
 Dronk uit granieten borsten.

Zie 't water, met een naam genoemd,
 Steeds dier aan Hollandsche ooren,
 Dat zich 't *Oranjewater*¹⁾ roemt,
 Zie 't frisch in 't zonlicht gloren,
 En kabblen met een zacht geluid,
 De meerkom, die het opving, uit,
 Om met welluidend vlieten
 Naar de Ystad voort te schieten.

O met wat wellust ik begroet
 Die zegenbron, die leven,
 Gezondheid, reinheid met haar vloed
 Mijn Amstelstad zal geven.

1) Zie Beets' gedicht: Het Oranjewater.

Wat vruchtloos de alchimist eens zocht,
Hier is in waarheid levensvocht,
Dat 's levens duur kan rekken,
En 's levens moed kan wekken.

Wanneer ons land geen bronnen draagt,
Wier staal en ijzer sterken,
Wie aan de duinwel laafnis vraagt,
Zal ras haar heelkracht merken.
Haar vocht verfrist en staalt het bloed,
Gelijk ze ons bloemperk tieren doet,
En doet gelijklijk rozen
En maagdenwangen blozen.

En daarom buk ik aan uw zoom,
Mijn kleine waterader,
En vul een handvol met den stroom,
Dien 'k uit uw golfjes gader,
En, als eens David Bethlem's dronk,
Ik pleng dien uit voor Wie hem schonk,
Als offer voor den zegen,
Alleen van Hem verkregen!

Te Heidelberg.

Ik zat te Heidelberg bij 't Slot,
Omkranst door 't groen der tuinen,
En peinsde er over 't droevig lot
Van zijn bemoste puinen.

Wat hebben zij al leeds gezien,
Gedeeld en ondervonden!
Verminkt door de axt der oorlogslîen!
Door 't oorlogsvuur geschonden!

Het was me, of ik in 't licht der maan
Daar schimmen rond zag dwalen,
Die, wrake roepend, 't graf ontgaan,
Waarin hen 't zwaard deed dalen.

En 'k voelde mij door bittere pijn
Bij d'aanblik 't hart verscheuren,
Als konde ik een dier beelden zijn,
Die op den bouwval treuren.

Maar eensklaps!... hoor, een nachtegaal
Stoort me in mijn mijmeringen.
In 't boograam van een holle zaal
Begint hij luid te zingen.

Wat zingt hij?... Meent ge, een klaaggezag,
 Waar 't puin toe schijnt te nooden?
 Een droef *notturmo*, zwaar en bang?
 Een *requiem* voor dooden?

Neen! neen! ik hoorde nimmermeer
 Een lied, zoo triumfeerend.
 't Klonk als een zegemarsch voor 't heer,
 Bekranst van 't slagveld keerend.

't Vulde alom 't Slot met vreugdgeluid,
 En, of de beelden 't hoorden,
 Ze zagen, docht me, er blijder uit
 Bij zooveel blijde akkoorden.

Ja, 't klimop, dat de wind beroert
 En scheen van vrees te rillen,
 't Is nu of, door dat lied vervoerd,
 't Van vreugd begint te trillen.

Ik zelf weërsta dien indruk niet:
 De schimmen deinzen henen;
 De plundraars wijken naar 't verschiet;
 De vlammen zijn verdwenen.

De droeve woning van den dood
 Klinkt van een galm van leven,
 Alsof 'k rondom der graven schoot
 Paaschhymnen hoorde zweven.

En als ik van den Bouwval scheid,
 Ik scheid er van in vrede,
 En 'k draag ten herberg, die mij beidt,
 Dat zangertje in mij mede!

Twee kisten.

In 't oude burchtslot stonden
 Twee kisten saam geplaatst:
 In de eene koning Ottmar,
 De zanger lag daarnaast.

De koning zat eens machtig
 Op 's vaders hoogen troon;
 Zijn zwaard rust in zijn rechter,
 En op zijn hoofd zijn kroon.

Maar dreigt de trotsche koning,
 De zanger slaapt in rust;
 Zijn hand omvat zijn harpe,
 Eens 's Dichters hoogste lust.

't Wordt krijg: de burchten vallen,
 De strijdkreet klinkt door 't land, -
 Maar 't zwaard verheft zich nimmer
 Daar in des konings hand.

In 't dal bloeit hof en weide,
 Wier geur langs 't speeltuig vliet, -
 Des zangers harpe, ontwakend,
 Hoor! zingt een eeuwig lied!

(ONTLEEND.)

Geestverschijningen.

- 'Doe, Vrouwe! voor mijn oog verrijzen
Den man, dien ik u aan zal wijzen:
 Roep me uit de dooden Samuel!' -
Alzoo tot Endors wichlaresse
Spreekt Saul. Hem hoort de Profetesse:
 De Ziener rijst op haar bevel!

'k Behoef naar Endor niet te trekken,
Geen wichlaressen op te wekken,
 Geen doên te roepen uit den dood:
Ach, zij verrijzen, ongeroepen,
Gedurig voor mijn oog bij groepen,
 Opdagende uit des grafkuils schoot.

Zoo gaat het, als de jaren klimmen!
Dan vult zich 't pad van zelf met schimmen:
 Een schim staat schier bij elken boom.
Een spookgezicht als Hamlet's vader
Treedt telkens op ons pad ons nader,
 En wenkt ons, in of zonder droom.

Maar hoe? Zal ik er over klagen,
Dat me aldus telkens dooden dagen?....
 Bewaar' mij God! Ik dank er voor.
Hoe zoet, weêr met de doên te leven,
Die God ons eenmaal had gegeven,
 En 't hart niet gansch aan 't graf verloor!

Hoe schoon, die stoet van menselijke engelen,
 Die aarde en hemel samen mengelen,
 Als ze ons verschijnen voor 't gezicht,
 Zoo menschlijk zacht als ze eenmaal waren,
 En toch nu schitterende om de haren
 Met stralengloed van hemelsch licht.

‘Dit is, dit is, een hemelleger!’
 Riep Jakob eens, en heerlijk steeg er
 Voor hem een schare in englendos.
 Maar als 'k de dierbren mag ontwaren,
 Die me eens ten broeder-engel waren,
 Ook ik roep luide: een leger Gods!

Soms komen ze anders mij te voren:
 'k Zie dan ze in 't lichtgewaad niet gloren,
 Neen, hen omplooit een donk'rer kleed:
 't Zijn Samuels, die als Gods boden
 Zoo vaak mij naar den heilsweg noodden...
 Hoeveel, dat mij hun blik verweet!

Maar, 't zij in witte of zwarte kleederen,
 Zij komen uit der doôn gelederen,
 En dienen de oude boodschap aan:
 - ‘Bereid u voor uw huis te zorgen;
 Want gij zult bij mij zijn op morgen:
 Bereid u ten gericht te gaan!’ -

O! als ons zulke stemmen treffen, -
 Een Doode uit 't graf zich te zien heffen,
 Steen, zegel, wacht en Macht ten trots,
 Den Heiland, de open grot ontrijzend
 En ons den open hemel wijzend....
 't Is meer nog dan een leger Gods

Milton.

Men zegt: 'de Dichter zingt zijn lied;
Dat doet hem Dichter wezen'.
Maar dit bevredigt Milton niet,
Wiens lied toch de eeuwen lezen.
Hij gunt slechts hem den dichternaam,
Wiens schoon, harmonisch leven
Met zijn gedichten stemt te zaam,
Een lied is, ongeschreven.
Dus, tweemaal dichter zelf, wint hij
Den roem, waarnaar hij streefde:
Dat hij zijn schoone poëzij
Niet enkel schreef, maar - leefde.

Hooge poëzie.

Vaak hoort ge in dezen tijd een stoute dichtvlucht roemen:
De poëzie stijge als een aadlaar steil omhoog,
En waar ze, in lager sfeer, zich meer bij de aard bewoog,
Men zal haar, noode erkend, ten voet des zangsbergs doemen.

Arm Holland, als die schaal terecht uw dichters woog,
Wien Dante's driekroon faalt en Shakespear's wonderbloemen!
Woû Vondel, Bilderdijk zich Heldendichter noemen,
Elk weet, hoe dees noch die het reuzenwerk voltoog.

Maar - moet dan elke kunst volstrekt als de andre wezen?
Wordt dan uw schilderschool niet door heel de aard geprezen,
Die leeft in 't lief Tehuis en geen Madonna's scheidt?
Wie is dan Holland-zelf? - Zoo ge in der dichtkunst trekken,
Hem eigen, 't sprekend beeld uws landaards kunt ontdekken,
Wat klaagt ge, als 't volks genie zijn eigen vleuglen klept?

Rouwklacht.

Gij waart ééns mij ten berg, in wiens schaduw ik zat,
Maar die schuilplaats is nu mij ontnomen.
Waar ik ging, toen gij leefde, ik was veilig op 't pad,
Want tot u als mijn schuts kon ik komen.

'k Zie de heï nu gansch bruin, die zoo rood was voorheen;
'k Zag het groen van de beuken verschieten;
Vroeger twee onder 't gaan, ga ik heden alleen;
Wee den herfst met zijn bittre verdrieten!

Vroeger bloosden de rozen, maar 't blosje verdween.
O wat geurde dat kruid, toen hij scheidde!
Vroeger plukten er twee, maar nu plukt er maar één,
En mijn kruid lijkt wel onkruid der heide.

(MULLER.)

Mijn kerk.

I.

'k Zong eens mijn Vaderland een lied,¹⁾
 Waarin ik 't als zijn zoon mocht danken
 Voor 't heil, dat ik er in geniet,
 Met uit mijn hart gestroomde klanken.

Nu vat ik wederom de lier;
 Maar 't zal een andre liefde gelden.
 't Geldt nu een Voorwerp niet van hier,
 Welks lof mijn zangtoon zal vermelden.

't Geldt nu - mijn Kerk! Ik zou welhaast
 Een ander Vaderland haar noemen,
 Dat 'k, boven lucht en wolk geplaatst,
 Mijn waar, mijn best Tehuis mag roemen.

Althans, mijn Kerk daalde af van daar,
 En blijft diens Vaderlands getuige:
 Ze is 't voorportaal, de voorhof, waar
 'k Als aan Gods voet mij nederbuige.

Mijn lieve Kerk! God plantte eenmaal
 Ze als tent des hemels hier op aarde,
 Waarin, van uit de wolk, een straal
 Van Hooger licht zijn volk vergaârde.

1) Sneeuwkllokjes, bl. 18.

O wat al liefde, wat al trouw
 Werd aan die stichting Gods bewezen!
 Hoe ver, hoe diep, hoe hoog ik schouw,
 'k Zie God haar rots, haar toevlucht wezen.

Ik zie haar drijven op den stroom,
 In Noachs ark door God beveiligd;
 'k Zie onder Mamre's eikenboom
 Haar altaar staan, aan Hem geheiligd;

'k Zie haar, Egypten ingetreên,
 Straks weêr dat vreemdlingsland ontruimen,
 't Woestijnzand door, naar Kanân heen,
 Gedragen als op arendspluimen;

'k Zie in haar heiligdom Gods Zoon,
 Die d' ouden tempel af komt breken:
 Daar sticht hij in zijn bloed een troon,
 Waarvan zijn mond genâ zal spreken.

En kome ook duisternis het licht
 Van die genade een wijl verdonkeren,
 Gods Woord, waar elke wolk voor zwicht,
 Doet weêr uit nacht haar heilzon flonkeren.

Hervorming, heil! Heil 't voorgeslacht,
 Dat in uw licht zich vroolijk baadde,
 Spijt kruis en martling 't overbracht
 Door de eeuwen tot zijn dankbren zade!

Zoo zag ik mede als Geuzenzoon
 Mijn wiegje door dat licht bestralen,
 En op des zuiglings rozenkoon
 Kwam reeds, mijn Kerk! uw doopbad dalen.

Sinds droegt ge aan 't hart mij als uw kind,
Dat uwe melk der heilsleer voedde;
Met haar in 't hart, hoe aardschgezind,
Drong hemelleven me in den bloede.

Gij zondt me uw engel in de Vrouw,
Die van uw liefde 't best kon tuigen:
Mijn Moeder, beeld dier Hooger trouw,
Waarvoor zij 't knietje mij deed buigen.

Gij deedt, als jongen Samuel,
Reeds vroeg mij 's hemels roepstem hooren,
En in den nacht zelfs, in mijn cel,
Trof soms me uw Godsstem vriendlijk de ooren.

Gij bracht me als aan des Doopers voet,
Die mij tot Jezus stond te leiden,
En dus den Herder vinden doet,
Die 't schaapje voert naar groene weiden.

Nog meer! Als ware 't niet genoeg,
Dat 'k met de kudde rond mocht dwalen,
Als Mozes eens, hoorde ik al vroeg
Een roepstem Gods me in 't harte dalen:

‘Niet schaap der kudde alleen, ik zou
Ook eens der schapen herder wezen!’
En 't werd alzoo: Gods liefdetrouw
Zij eeuwiglijk er voor geprezen!

En nu, is 't vreemd? een dubbele band
Wekt dubbel gloed als nooit te voren:
Mijn Kerk, met hart, ziel, kracht, verstand,
Blijft u mijn liefde toebehooren!

II.

Maar klinkt dus uit mijn mond een lied,
 Waarin ge, o Kerk, me uw lof hoort galmen,
 Hoe menigeen beëamt dien niet!....
 Hoe? 't 'Kruist haar!' kruist mijn eerepsalmen!

't Treft ook mijn oor, en 'k hoor 't genoeg,
 Mijn arme Kerk, wat ge in dees' tijden
 Van vriend en vijand, laat en vroeg,
 Om deugd en ondeugd hebt te lijden.

En - 'k weet het ook wél, zwijg maar stil! -
 Mijn Kerk is niet de keurgemeente,
 Die God op aarde eens stichten wil
 Op zijner liefde rotsgesteente;

Ze is niet de Bruid, van vlekken vrij,
 In 't wit met groene palmenkransen,
 Die eens op 't Bruilofts-feestgetij'
 Aan 's Bruigoms hand in 't licht zal glansen;

Ze is niet des Heilands sprekend beeld,
 Des Schoonsten aller menschenzonen,
 Al is 't dat ze, uit zijn bloed geteeld,
 Zijn beeltnis beter moest vertoonen;

Ze is niet de meesteres-slavin,
 Die bukt om 's mindren voet te wasschen;
 De Martha niet, wier wakkre zin
 Haar trouw op 's Meesters wenk doet passen;

Ze is niet de Wijze maagd, gereed
 En met de volle lamp in handen,
 Die als de Bruigom binnentreedt,
 Zoo helder als de dag zal branden.

Al heft ze ook als haar krijgsbanier
 Het kruis des Heeren naar den hoogen,
 Zij zelve, hoe zij 't roeme en vier',
 Treedt als gekruiste u niet voor de oogen.

En dan, 't reeds niet meer blank gewaad
 Toont elken dag nog nieuwe vlekken,
 En 't valt niet zwaar, op haar gelaat
 Der krank- en zwakheid merk te ontdekken.

'k Erken 't: - al is 't met schaamt', want ik
 Ben voor mijn deel daar mede aan schuldig -
 Zooals zij staat voor 's werelds blik,
 Haar feilen zijn te menigvuldig!...

Nu! 't wordt haar vaak genoeg gezegd,
 En dikwijls, met de hardste woorden,
 Een schimpkrans om haar hoofd gelegd,
 Haar leest gestriemd met scherpe koorden;

't Is soms als werd voor 't oog der zon
 Geen euveldoenster meer gevonden,
 Wie men meer kwaads verwijten kon,
 Dan de arme Kerk met al haar zonden;

't Is soms of Kali's afgodsbeeld
 Nooit grooter gruwlen gaf te aanschouwen,
 Dan zij door haren invloed teelt,
 Zij, die verworpenste der vrouwen!...

Mijn dierbre Kerk! wat valt men hard
 U, de eenmaal op de knie vereerde,
 En hoe verscherpt het nog uw smart
 Te zien, wie tegen u zich keerde!...

't Zijn vaak uw kindren selv', die gij
 Gebaad, gekweekt hebt en gekoesterd,
 Die ge als een moeder, meer dan zij,
 Hebt met uw eigen bloed gevoedsterd;

Uw kindren! 't Teeken van den doop
 Is nog op 't voorhoofd nagebleven,
 En 't *Credo* van een vroeger hoop
 Blijft, nagalm, door hun zielen zweven....

Maar toch! zij beuren nu de hand,
 Om moeder 't grijze hoofd te treffen:
 Een moeder slaan! wat dubbele schand!
 Wat kind op aard zou 't niet beseffen?

Toch 'Weg met haar!' klinkt immer 't voort.
 Naar 't kruis wordt de arme heengedreven,
 Naar 't kruis - waar gij haar beê van hoort:
 'De onwetenden! wil, Heer! vergeven!'

Maar is er dan, in 't midden van
 De schaar, die 't 'Weg met haar!' doet klinken,
 Geen, die de zwakke helpen kan,
 Waar ze onder 't kruis dreigt neêr te zinken?

God lof, daar zijn er velen, meer
 Wellicht dan de andren, die haar hoonen,
 Die roepen: 'Moeder! zink niet neêr!
 Wij zijn nabij u, wij, uw zonen!'

En van die vele zonen één
 Ben ik ter hulp mede opgerezen,
 En, wie haar lastren om mij heen,
 Haar wordt mijn hulde en dienst bewezen.

Want gij, mijn Kerk, van u geldt nog
 't Woord, eenmaal van de Bruid gesproken:
 Gij ook 'zijt zwart, maar lieflijk toch.'¹⁾
 Krank zijt ge, maar niet gansch verbroken.

Gij werdt wel minder, dan ge waart;
 Met rimplen is u 't hoofd doortogen;
 Der eeuwen loop heeft niet gespaard,
 Wat eens zoo heerlijk blonk in de oogen;

De sporen van dees boozen tijd
 Zie ik ook in u zelve u dragen....
 Maar zoo gij, Kerk, mijn moeder zijt,
 Is 't aan uw kind, daarom te klagen?

Hoe gij vervielt, of nog vervalt,
 Doet dat de weldaân meê vervallen,
 Door u in jeugdiger gestalt'
 Om strijd bewezen aan ons allen?

O neen! Mij waart ge een moeder, gij!
 Gij blijft het steeds, en in mijn harte
 Dringt nooit een andere u ter zij',
 Schoon ge ook een Moeder werdt van smarte.

Ik dien u op gebogen knie,
 Ik kus met kinderliefde uw handen,
 En, wien ik ook u smaden zie,
 Mij blijft voor u het hart steeds branden.

Uw doopsel eer ik als Gods merk,
 Uw brood en wijn als hemelspijze;
 Mijn zwak geloof roem 'k als uw werk,
 Daar 'k in mijn hope uw gave prijze.

1) Hooglied I:5.

Schutsengel zijt ge op aarde mij,
En zult ge ook in de toekomst blijven:
Zelfs schoon de dood in aantocht zij
Hij zal u op de vlucht niet drijven....

Hoe? als hij komt, gij zult te meer
U, moeder, over 't kind ontfermen,
En dragen 't zachtkens tot den Heer,
Nadat het insliep in uw armen.

Dan daagt het Nieuw-Jeruzalem,
Waarvan 'k zoo vaak u hoorde roemen;
Dan hoor 'k der 'Oudsten' priesterstem
Mij in haar midden welkom noemen;

Dan treed ik in de Kerk, zoo schoon
De Triumfeerende geheeten....
Maar dan zelfs zal uw dankbre zoon
De Kerk op aarde nooit vergeten.

Semper virens, semper florens.

Aan den Schrijver eener vriendelijke Beoordeeling van mijn Sneeuwkllokjes, onder dit opschrift.

Mijn handdruk, Vriend, voor 't gunstig woord,
 Mijn 'Klokjes' toegeroepen;
 Zij knikten, toen het werd gehoord,
 U dankbaar toe bij groepen.

En waar ze toch mijn kindren zijn,
 Uit hoofd en hart geboren,
 Die lof aan 't kroost werd ook de mijn'
 En mag ook mij behooren.

Ik trek 't dus meê mijzelven aan,
 Dat *Virens* en dat *Florens*:
 't Heeft voor wie op den grafrand staan
 Iets wonder zielbekorends.

Toch zinkt mij bij 't getuigenis
 Het hoofd ten boezem neder,
 En 'k geef wat daarin lofspraak is
 Terstond een Ander weder.

Vernieuwt Uw kracht in d'ouderdom
 Nog staâg mijns harten lente,
 Die gaaf - ze keert tot U weêrom,
 Mijn God! met al haar rente!

De laatste jubeltoon.

Vloei nu heen, o gij slotgalm van 't lied der viktorie,
 Dat sinds jaren na jaren de feesttrompet zong,
 De oude dagen ter eer van Oud-Nederlands glorie,
 Toen het hier van zijn zetel den Dwingland verdrong!
 O! wel mochten dus tonen van jubelzang klinken,
 Toen ons weêr na drie eeuwen de zonne verrees,
 Die het eerst in zijn stralen het vendel zag blinken,
 Waar Oranje ons den weg meê ter zegepraal wees.
 O wel mochten wij dankbaar elk plekje laurieren,
 Op welks grond wij de wieg onzer vrijheid zien staan,
 Wel, o Brielle, uwe zeenimf haar vaan laten zwieren,
 En ter beêvaart, o Sticht, naar uw Uniefeest gaan.
 Maar nu we ook, aan het slot, meê dien kruistocht volbrachten,
 Ontshoeit vrij nu den voet, legt de pelgrimszool af,
 En dankt saam met ons God, die na negen geslachten
 Ons in vrijheid dit feest onzer Vrijwording gaf!

O wat wondren vertoond, en wat teeknen gegeven
 Van omhoog uit Gods hemel, toen 't uur kwam te slaan,
 Dat Oud-Neêrland zou zien tot de hoogte verheven,
 Op wier spits 't aan uw hoofd, Nieuw-Europa, zou staan.
 o Wie had het vermoed? wie het ooit kunnen droomen?
 Hoe? Dat handjevol wier, als eens Bilderdijk zong¹⁾
 Dat hierheen kwam gezwommen met d'afloop der stroomen,
 Naar geen hooger naam dan een eilandje dong,

1) Bilderdijk, Dichtwerken, IX. 324.

Maar dat langzaam, al vloeiend, en groeiend, en bloeiend,
 Tot een kust werd, een land werd, een kustland der zee,
 Tot een land, met de waatren om 't landbezit stoeiend,
 Dat in 't einde Volharding 't veroveren deê;
 Hoe? dat handjevol wier tot ons Neêrland gestegen,
 Dat welhaast als een 'Hoogland' vóór allen zou gaan,
 Aan de nieuwe Geschiedenis ontsluitend de wegen,
 Langs wier spoor sinds de Menschheid zou treên op haar baan!
 O wat wondren vertoond, en wat teeknen gegeven!
 Ja, voorzeker! een wonderdoend God kon alleen
 Van zóó laag naar zóó hoog 't kleine volkske doen streven,
 Sterk alleen door zijn Lichtwolk, die d'opgang bescheen!

't Was u lieflijk, mijn Volk, met uw stille gepeizen,
 Vóór nog ergens de klank van een jubelsnaar klonk,
 Nog eens weêr naar de duinen bij Haarlem te reizen,
 Waar zoo schoon 't Huis-te-Kleef in de morgenzon blonk.
 't Was u lief, daar de zon na drie eeuwen te aanschouwen,
 Die er hel had gestraald op de knielende schaar
 Der aanbiddende Geuzen, dier Gode-getrouwen,
 Zich verschuilend in 't groen van de haag om 't altaar;
 't Was u lief er den traan langs de wang te zien wiegelen,
 Door het Godswoord gewekt, licht nog nimmer gehoord,
 En zich daar in dien zielsdauw Gods zon te zien spiegelen
 Met een glans, waar slechts 't oog van de godsvrucht meê gloort.
 Maar hoe schoon dit ook ware, ach, hoe wreed zal zij 't boeten,
 Deze kudde van lammren, ter slachting bestemd,
 Als zij straks, bij het keeren, den beul zal ontmoeten,
 Die haar wreed om haar halzen zijn vangsnieren klemt;
 Die ze sleept naar 't schavot, waar haar bloed staat te vloeien,
 Die ze sleept naar de houtmijt, waar 't vuur reeds op blaakt,
 't Vuur, dat heilig ter glorie van God heet te gloeien,
 En - 't ook doet, als 't zijn helden tot martelaars maakt!

‘Tot hoe lang nog, o Heer! tot hoe lang? tot hoe lange?’
 Alzoo rijst uit dien bloedstroom de noodkreet omhoog.
 ‘Tot hoe lang, eer ge u wendt naar uw volksken, zoo bange,
 Zoo ontzettend beproefd onder 't Vaderlijk oog?
 Tot hoe lang?’ - ‘Tot hiertoe, en, van hier af, niet verder!’
 Klinkt een stem uit de Hoogte en - een grensscheiding rijst.
 Zijner schapen onfermt zich in 't einde hun Herder,
 Zij 't een spoor ook van bloed, dat hun 't reddingspad wijst.
 Graaf Adolf! - U zij de eer, die dat bloed hebt vergoten,
 Als van 't eersteling-offer, der vrijheid gewijd:
 Uit dat zaad is de Boom onzer vrijheid ontsproten!
 Ja, gij vielt, maar - verwont in den heerlijksten strijd.
 Wel laat Spanje niet af, maar Gods hand wenkt van boven,
 En, o Brielle! uwe Nimf rijst omhoog uit de zee,
 En ontsteekt op uw kust, door geen waatren te dooven,
 't Vuur des seins, dat heel Neêrland ten kamp vliegen deê.
 Ja, de strijd is aanvaard, wordt gestreên, wordt volstreden.
 Ook gij, Alkmaar, plant mede in dat strijdperk uw vaan.
 Hoe? *Beginnend* van u, zet van nu aan haar schreden
 Zegerijk de *Victorie* in 't lichtspoor dier baan.
 Straks op Alkmaar volgt Leiden, arm Leiden, tot *lijden*,
 Tot verhongren, tot sterven geroepen in 't wee:
 Zelfs de Prins vindt geen uitkomst: wie zal voor u strijden?....
 Aller heerscharen Heer aan de spits van zijn zee!....
 Ja, hoezee nu voor Leidens ontzet! Langs uw bogen
 Klinke, o kerk van Sint Pieter, de psalm voor den Heer...¹⁾
 O wat hemelsche dauw, meê geplengd door mijn oogen,
 Toen ik mede op het feest in die kerk zat ter neêr!
 Maar ook 't loon blijft niet uit. Uit het bloed rijst de krone,
 Uit het lijden van Leiden de School, sinds haar Roem.
 Schoon festijn voor dien kweekhof van 't ware en het schoone,
 Dat ik meê heb gevierd met der jonglingen Bloem.

1) Psalm IX.

Toch heeft Leiden de kroon op het werk niet zien drukken:
 Brak haar 't juk op den hals, elders drukt dat nog steeds;
 Ja, de keizerstad zelf' moet aan 't Y nog steeds bukken,
 Nog steeds kussen den voet van den Oorsprong haars leeds.
 Tot hoe lang hier ook gij? - Op nu, wakkere Geuzen!
 Hoort den kreet, die uit *Bloedstraat* en *Martelgracht* rijst!¹⁾
 Grijpt de vendelen aan van Oranje als uw leuzen!
 Voort naar 't schip, dat uw beulen den aftochtweg wijst!
 Zoo geschiedt het. Hoezee nu! Hoezee voor Oranje!
 Ook de laatste der steden ontviel aan de kroon,
 Thans ontruikt aan de kruin van het moordzieke Spanje,
 En voor goed stort Filips van den Neêrlandschen troon.
 Wat rest nu? Nog alleen maar de snoeren te gorden,
 Nog het zevental pijlen te binden ten knoop,
 Waardoor zeven Gewesten ten Broederstaat worden!...
 Rijs, o Utrecht, en geef den geborene uw Doop!
 En zie! Utrecht verrijst, door een Nassau alweder
 Naar de doopvont geleid, waar het waterbad wacht.
 Zie nu, God van den hemel, in heilgenâ neder
 Op het kind, op uw kind, op het werk uwer Macht!
 En God ziet op hem neêr, en de wolken, zij scheuren,
 En de traan van den dank, waar Gods zonlicht in breekt,
 Vormt eens regenboogs gloor met zijn zevental kleuren,
 Uit een éénigen straal door dat prisma gekweekt!

Wat al wondren vertoond! Wat al teeknen gegeven
 Uit de hoogte, uit Gods hemel, eer 't uur der geboort'
 U, mijn Nederland, sloeg! Eer ontzinke u het leven,
 Eer gij 't offervuur bluscht, dat op 't dankaltaar gloort.
 Hem uw lof, Hem uw dank, Hem uw hulde en uw psalmen,
 Hem de erkentnis gewijd, waar uw boezem van blaakt,
 Hem gewuifd, groot en klein, met uw groenende palmen,

1) Namen van een straat en gracht te Amsterdam

En uit dankbare harten 't Hosanna geslaakt!
 Nu het vreugdevuur langs uwe wallen ontstoken!
 Nu de feestbanier hoog van uw daken gezwierd!
 Nu de hoeden omhoog met de handen gestoken,
 En het hoogst nog den hoed, die de vrijheidsspeer siert!
 O wat weërgalm heeft straks hier die roepstem gevonden,
 En wat feestzaal is Neêrland sinds jaren geweest!
 Hoe op nieuw daar doorleefde zijn volk al de stonden
 Van der Vaderen val en triumf in den geest!
 Is het vreemd? is het vreemd? kan ooit Isrel vergeten,
 Hoe eens 't vuur van den oven ze op 't felst heeft geblaakt,
 Hoe de Nijl van het ouderhart 't kind heeft gereten,
 Hoe de Schelfzee van Farô hen vrij heeft gemaakt?
 Zoo ook wij! Zweven wij op herinnerings wieken
 Weêr terug naar 't verleen, naar der Vaderen leed,
 O het is, of de kleedren van brandlucht gaan rieken....
 Ja, vergeet' zich mijn hand, eer 'k dat lijden vergeet!
 Maar, geen nood! - Neen, Godlof! 't Hebb' zachtmoedig vergeven,
 't Kroost vergeet niet, wat strijd eens zijn voorgeslacht streed,
 Door wat bloed, door wat vuur het ter zege moest streven,
 En wat wondren bij wondren zijn God voor hem deed!
 Neen! geen marmer, arduin of graniet kan 't verhalen!
 't Staat in 't binnenst gebrand als met lettren van vuur.
 Waar ge op 't outer des danks, God, uw blikken laat dalen,
 Zie! ons hart blaakt als offer op 't jubelfeest-uur.
 't Hart uw offer? - O God, wil gij zelf ons dat schenken!
 Zend daartoe, als op Karmel, uw hemellicht neêr!
 Laat niet toe, dat door ontrouw we u weêr zouden krenken!
 Heer! hernieuw met ons volk Willems trouwverbond weêr!
 Is zoo 't lied der herinring op 't eeuwfeest volzongen,
 Klink' de nagalm steeds voort van geslacht tot geslacht,
 En, zoo lang er een klank rijst van Neêrlandsche tongen,
 Worde, Neêrlands Bevrijder, U hulde gebracht!

De stervende muzikant.

Een muzikant ging sterven:
 Een leeraar wenschte hem
 Den troost niet te zien derven
 Van 's *Blijde-boodschap's* stem:

Zijt gij - klonk 't eigenaardig -
 Roomsch, Grieksch of Calvinist?
 Maar 't kort bescheid was vaardig:
 'k Ben - fortepianist!

Lach niet! 'k Weet tal van luiden,
 En niet de minste in gunst,
 Die 'k meê zoo aan kan duiden:
 Hun godsdienst is? - hun kunst.

In het graf.

'k Vraag de aarde eens 't lichaam weêr, een poos haar afgestaan;
 Geen stofje van wat ik het mijn' noem zal vergaan.
 Wat 'k aflegde als een kleed, ik hoop 't weer aan te trekken,
 Als 'k uitgeslapen heb, en de ochtend mij komt wekken.
 Dan zie ik 't oude kleed, vernieuwd, mij aangeboôn:
 De moeder wiesch het in den nacht voor 't kind weêr schoon.

(RÜCKERT.)

De Hugenoot.

Bij een plaat.

Het is een lieflijk beeld! - De vrouw des Hugenoots
 Vreest voor haar echtvriend 't zwaard des doods:
 Één teeken slechts kan dien bezweren:
 Een leliewitte strik om d' arm zal 't onheil keeren.

Is 't vreemd, dat nu de vrouw, wier hart aan d' egâ hangt,
 Met 't reddend wit hem d' arm omvangt,
 Terwijl haar oogen biddend smeeken:
 'Wil toch dien band, die u aan 't leven bindt, niet breken!'

Maar ook, is 't vreemd dat, door geen blik of traan verzet,
 De Hugenoot haar 't liefdewerk belet?
 Hij scheurt den strik, die hem moet gorden:
 'Eer duizend doên, dan Gode en 't Woord ontrouw te worden!'

O liefdelooze liefde in 't hart, dat vurig mint!
 Wie die niet telkens u hervindt?
 Wat zachte vingren alom vlechten
 De strikken, waar men ons aan d' Afval meê wil hechten?

Kan 't zijn? Wordt dus de liefde uit liefde Satans bô?
 Wat Satans-engel lokt ons zóó?....
 En dies - o mensch - den strik aan stukken!
 Leer u ook aan 't verderf in liefdes arm ontrukken!

Op het eiland Wight.

And think 't would lead to some bright isle of rest.
THOMAS MOORE.

Voer, bootsman, ons naar Wight, een eiland licht der ruste,
Als soms het hart, na storm op 's werelds zee, verlangt.
O! als het leven met zijn zorg en strijd ons prangt,
Hoe welkom 't koeltje alsdan, dat 't vuur in 't binnenst bluschte!

Wij komen aan. Wis! wat ooit 's menschen hart geluste,
't Is hier bijeen, waar ons een paradijs ontvangt,
Welks oever als een bruid de blauwe golfstroom kustte,
Waarvan dit lachend oord zijn Zuiderweelden dankt.

Maar, paradijs?... O neen! Hier zie 'k de bleeke schimmen
Der *Royal George*, die, Ryde! uit uwe golven, klimmen;
'k Zie elders 't Slot, waarin de Koning-martlaar bad;
Den kerker, waar zijn kind verkwijnd en stervend zat;
Ook ginds van Osborne daagt een rouwvlag langs de baren....¹⁾
Neen, bootsman! 't is hier niet. Wij moeten verder varen.

1) De *Royal George* verging met achthonderd man op de kust van Ryde in 1782; Karel I en zijn dochter Elisabeth waren op Wight gevangen en de laatste stierf in 1648; Prins Albert stierf in 1861.

In de diepte.

Blij' heft gij, o lelies der waatren, uw kruin
 Van zilver, uw harten van goude
 Omhoog, in des vijverkoms vloeibaren tuin,
 Schoon als ooit het land er een' bouwde.

En, vreemd! slechts uw knoppen, uw bloemen toont gij;
 Maar waar hebt ge uw wortlen, uw stengelen,
 Uw bodem, die u tot den voedstergrond zij,
 Welks sappen, u sterkend, zich mengen?

Zij schuilen in 't diep en in 't diepst van den stroom:
 Daar rust het geheim van uw leven.
 Onze oogen onttrekt gij 't mysterie vol schroom,
 Dat u al uw schoon heeft gegeven.

Zoo zijt ge ons een beeld van der Christenen deugd:
 Ook zij toont ons werken en daden,
 Als leliën, die in Gods zonlicht, vol vreugd,
 Haar kelken op 't vijvervlak baden.

Maar vraagt ge: Van waar is de goddelijke kracht,
 Waaruit al die daân zijn geboren?
 Zij wortlen beneden in donkeren nacht:
 't Verborgten geloof doet haar gloren!

Gustaaf-Adolf.

Een lied ter gedachtenis van het vijf-en-twintigjarig bestaan der Nederlandsche Gustaaf-Adolf-Vereenigng in 1878.

Hoe de zilveren trompetten een jubellied schallen,
 Gustaaf-Adolf! uw inkomst in Neêrland ter eer!
 't Zijn nu vijfmaal-vijf jaren dat ge inkwaamt, en ge allen
 Ook in Nederlands kerk riept ten strijd voor den Heer.
 Zoo niet allen, toch sommigen grepen naar 't wapen,
 En van toen aan, ze deelden uw strijd voor 't Geloof,
 En de Heer gaf hun lauwren der zege te rapen,
 En hen kroont, saam met u, op dees jubel hun loof.
 Eere u, Gustaaf-Adolf, eere u, Vader der stichting,
 Die dees hoogtijdsdag viert op oud-Nederlands grond.
 Eere uw Dochter, die blinkt met een straal der verlichting
 Uit den straalkrans, dien God om uw hoofdschedel wond.
 Maar vooral eere aan God, aan den eeuwigen Vader,
 Die zoo Gustaaf, als 't Gustaafs-kind zegenen woû,
 Hem, van al wat we ooit goeds doen de Bronwel en de Ader,
 Hem, den Bouwheer ook van zijner tempelen bouw!

Ja, een Gustaafs-kind mag zij naar recht zijn geheeten,
 De eedle Stichting, die Gustaaf haar aanwezen dankt,
 Die den strijd met hem aanbond voor 't recht van 't Geweten,
 Dat een plek voor zijn knie ter aanbidding verlangt.

O! twee kindren zag Gustaaf-Adolf zich geboren:
't Één, des vleesch-kind, spruit maar alleen van zijn bloed,
Doch zijns geestes kind 't ander, waar 't licht in mag gloren,
Dat eens God deed ontvlammen in 's vaders gemoed!
't Één Christine, het dochterken, dat met zijn armen
Eens de vader aan 't hart lei der vaadren van 't volk,
Toen hij heentooog ten strijd om der Kerk zich te erbarmen,
Die daar ginds kreet om hulp uit haar moordenaarskolk.
O! hij bracht haar die hulp, hij verbrak hare banden,
Maar ook viel in dien strijd, tot den dood toe verwond,
Die zijn koningsstaf lei in zijn dochterkens handen, -
Haar, de ontrouwe eens aan 's vaders, aan Zwedens verbond.
Kan het zijn? kan een slang uit een leeuw zijn geboren?
Komt een nachtvogel voort uit een arend of zwaan?
Wat Gustaaf heeft gebouwd, komt Christine 't verstoren?
Wil ze op 't puin der Hervorming haar zetel doen staan?....
God verstoort op zijn beurt dees haar raad, dit haar streven.
Als in 't Rome der Oudheid de groote Apostaat
Juliaan, die het stervend gewonnen moest geven:
'Galileër, gij wint en mijn streven, 't vergaat,' -
Zoo Christina! Al zijn het geen Parthersche pijlen,¹⁾
't Is Gods eigene hand, die haar keert op haar pad.
Kroon en schepter legt ze af om naar 't Babylon te ijlen,
Waar zij beide haar God en haar vader vergat.
Wee de ontrouwe, wier afval de heiligheên lastert!
Voor gindsche eerzuil op 't graf van haar vader verrijst
Droef een schandzuil op de asch van zijn geestlijke basterd,
Waar na eeuwen de nazaat met afschrik op wijst!

1) Keizer Julianus de Afvallige werd in den strijd met de Parthiers door een vijandelijken pijl gewond, die later zijn dood veroorzaakte.

Maar hoe nu? zal uit Abram slechts Ismaël spruiten?
 Neen! na jaren volgt Izak, de zoon naar zijn hart.
 Zóó, twee eeuwen nadat reeds zijn graf zich moest sluiten,
 Schenkt God Gustaaf een kind, dat zijn beelddrager werd.
 Ja, op 't graf, waar hij viel, werd die Dochter geboren
 Uit het bloed zelf, dat Gustaaf, de Godsheld vergoot.
 Groet haar welkom in 't leven, gij Sionsche koren!
 Haar toch schept God een leven, gebaard uit den dood.
 Heerlijk leven! Een leven, dat dient om te dienen,
 Om het kranke te heelen, te heffen wat viel,
 Om een tempel te bouwen van 't puin der ruïnen,
 En een bidbank der knie der verslagene ziel.
 O gij bouw der Hervorming, door Luther begonnen,
 En door Gustaaf geschoord in uw dreigenden val,
 Ach, wat had niet op u de Verwoester gewonnen!
 Waar de hand, die zijn mokerslag afkeeren zal?
 Dat kondt gij, dat deedt gij, Gustaafs edele Stichting!
 Dat deedt gij, toen ge uit 't graf van uw vader verreest,
 En langs anderen weg, maar in de eigene richting,
 Een geroepene Gods tot Gods werk u beweest!
 Heerlijk werk! weêr de schapen en lammren te zaamlen,
 Die daar dolen langs 't veld zonder schuilplaats en kooi;
 Weêr den hemelschen Herder de zwakken en schaamlen
 Te vergaadren ten kudde, ieder lam met zijn ooi.
 Heerlijk werk, hun te stichten - geen pronkkathedralen,
 Neen! maar bidplaatsen, beëhuizen, needrig en kleen,
 School bij school voor de kindren, die herderloos dwalen,
 En waar Jezus van sprak: 'Brenge de kleinen hierheen!'
 Heerlijk werk, dus de muren van Salem te bouwen,
 Hoe Samarië ook dreige met moker en speer,
 Zoodat wij, waar slechts puin lag, nu hoeksteenen schouwen,
 Ingevoegd op hun plaats in het huis voor den Heer.

Daarom eer, eere aan U, Gustaafs edelste spruite,
 Daarom u op uw feest met een eerkrans gekroond!
 Daarom lof u gezongen met citer en luite,
 Daarom hulde u gebracht, waar ge al jubelend troont!

O wat hemelsche schoonheid, die u mag versieren!
 Op uw hoofd draagt ge een kroon, als de Steêmaagden vaak,
 Die voor bloemen om 't maagdenhoofd bouwsteenen zwieren;
 Beeld der stad, die haar schild en haar spietse bewaak'.
 In uw handen geen houwer, geen speer, heel geen wapen,
 Neen! een troffel des bouwsheers, een maatstok en snoer;
 Zij zijn beter dan 't zwaard voor uw vingren geschapen,
 In wier geest niet een David, maar Salomo voer.
 Om uw hals hangt een keten, vol schalmen van goude,
 Elke schalm weêr een penning, die 't beeld ons vertoont
 Van de scholen en tempelen Gods, die ge bouwde,
 En waarin door uw zorg weêr Gods kuddeke woont;
 In uw oogen het blauw van den hemel, naar 't blauwen
 Van Gods hemel gericht met een biddenden blik;
 Op uw lippen, nauw hoorbaar voor die u aanschouwen,
 Het Maria-woord: 'Heer! zie, uw dienstmaagd ben ik!
 O gij liefelijk Gustaafs-kind! tegen uw schoonheid
 Zie, wat wordt nu Christina's, uw stiefzusters roem?
 Wat, wat is al de glans, dien haar rijkskroon ten toon spreidt,
 Al versiert haar der Kunst en der Wetenschap bloem?
 Ja, al roemt haar ook de Eeuw, die haar luister zag vonklen,
 Ja, al zong zelfs een Vondel op 't prachtigst haar lof,
 Wien ten loon ze om zijn schoudren haar keten liet kronklen?...¹⁾
 Al haar luister en roem zonk in 't graf met haar stof!

1) Vondel bezong Christina, en ontving tot loon van haar een gouden halsketen, waaraan een medaille met haar beeltenis.

Niet dus Gij, die 'k den naam van *Renata* zal geven,
Niet gij *Wedergeborene* uit 't Gustaafsche bloed!
Gij toch wijddet uw kracht een onsterfelijk streven,
Dat dus u van de onsterfelijkheid zeker zijn doet.
Dies, geen lauwren voor u! neen! een tuil immortellen,
Saamgevlochten ten krans sier, *Renata*, u 't hoofd!
En zoo 'k hier op mijn snaren uw feestzang kom stellen,
Niet uw werk, neen! maar de Eeuw'ge in uw werk zij geloofd!
'Deze jonger sterft nimmer!' zoo fluisterden de Ouden,
Als verbijsterd, Johannes! door 't licht, dat u tooit,
En toch stierft gij naar 't vleesch. Maar wiens graf we ooit aanschouwden,
Van u, Gustaafs-kind! geldt: 'Deze Dochter sterft nooit!'¹⁾

1) Johannes XXI:23.

Volharding en arbeid.

In het Museum-Plantin te Antwerpen.

Ik doorwandel 't Museum-Plantin in het rond,
 Waar vóór eeuwen Moretus in woonde,
 En zijn boekdrukkerspers als een troonzetel stond,
 Waar de Wereldvorstin toen op troonde

En waarheen ik mij wend, ik hervind het symbool,
 Tot des Aartsdrukkers wapen verkoren,
 Dat vertolkt wordt in beeld en 't veelzeggend parool,
 Dat 'k er onder in gouddruk zie gloren.

Zie! daar staat hij, de Passer, door 's Meetkunstnaars hand
 Deels in rust gezet, deels ook bewogen,
 De ééne voet met de spits op haar standplaats geplant,
 De ander wandlend met sierlijke bogen.

Welk een wenk geeft die Stilstand en Voortgang te zaam?
 Schoone les, waar een ieder naar hoore.
 Zie! in goud prijkt met letters haar dubbele naam,
 Die *Constantia* luidt *et Labore*.

Door *Volharding*, die van geene slingering weet,
 En door *Arbeid*, door niets te vermoeien,
 Maakt de Tijd op zijn weefstoel de webbe gereed,
 Die geen oogenblik ophoudt te groeien.

Deze dubbele les heeft Moretus verstaan,
 Dees zijn drukpers-paleizen doen rijzen;
 Wie zijn stichting bewondrend beziet, denke er aan,
 En - hij late er zijn weg zich door wijzen.

Tweederlei stem.

't Is schoon, wen Gods en 's Menschen zoon,
 Als Lam aan 't kruis geslacht,
 Verkondt van dien genadetroon:
 'Het Offer is volbracht;'

Maar schoon is 't ook, wanneer als tolk
 Een Kajafas getuigt:
 't Is goed, wanneer een mensch voor 't volk
 Het hoofd al stervend buigt.¹⁾

't Is schoon, wanneer een Dante ons leert
 Den weg naar 't Paradijs,
 Of Milton 't oog naar Eden keert,
 Waard zelfs der englen prijs;

Als Bilderdijks of Vondels toon
 Ons opvoert naar Gods licht,
 Of ons Da Costa, Isrels zoon,
 Gods heil daagt voor 't gezicht;

Maar ook, als in den treurspelzang
 Ons een Prometheus treft,
 Die neêrgestort uit godenrang,
 Nog 't oog naar boven heft;

1) Johannes XI:49-52.

Als Faust ons 't Paaschlied hooren doet,
Als naklank uit 't Verleên,
Of schrik voor 't *Dies Irae's* gloed
Ons jaagt door merg en been;

Als een Musset uit zonde's slijk
Om Christus' weêrkomst schreit,
En Heine, aan Byron hier gelijk,
Roept om Barmhartigheid....

O 't is, als 's Hoogepriesters Woord,
Eens Godswoords wedergalm,
Bij 't *major* van het Psalm-akkoord,
In *minor* mede een psalm.

Vroege vorst.

Wat prijkt die vruchtboom, rijk gezegend,
 Met bloesems overlaân!
 Of geurge sneeuw hem had beregend,
 Zie 'k hem in 't zilver staan.
 O later, als hem vrucht zal tooien,
 Voor zilver goud, hoe dán
 Zal hij zijn gulden gaven strooien,
 Ik zaamlen wat ik kan!
 Vergeefs gewacht! Een vorst der lente
 Valt op dien bloesemtuil.
 Zij rooft mij mijn beloofde rente,
 En al mijn hoop gaat schuil.
 Nu, 't zij! Wat is er meê verloren?
 Een jaarwinst op zijn hoogst!
 Straks komt op nieuw de Meizon gloren:
 'k Gaâr licht een dubblen oogst!

'k Zie, jongling, hoe de Jeugd met bloesem
 Uw leven overstort.
 Maar ach,... die ijsskoude in uw boezem
 Maakt, dat uw bloemhof dort!
 Bij 't jonge Holland onzer dagen
 Hoe schraal is 't bloeiseizoen!
 Hoe menig' rooven wintervlagen
 Des harten voorjaarsgroen!
 - 'Wat nood? Straks wordt de Mei herboren!....'
 Maar *u* bloeit zij niet meer!
 Is 's harten bloesem eens bevroren,
Die lente keert niet weêr!

Schotsche Ballade.

Over Hooglands hoogten
 Reed George Campbell voort,
 Door geen steilte of diepten
 In zijn loop gestoord.
 Kloek zat hij in 't zadel,
 Onversaagd er bij:
 't Ros kwam thuiswaarts weder,
 Wie niet kwam, was hij.

O hoe de oude moeder
 Om haar lieveling kreet!
 Hoe zijn bruid de haren
 Uit het hoofd zich reet!
 Kloek zat hij in 't zadel,
 Vast ter wederzij;
 't Zaal kwam ledig weder,
 Wie niet kwam, was hij.

Wie nu 't gras zal maaien?
 Wie nu 't koren bindt?
 Wie mijn schuur zal bouwen?
 Vader zijn van 't kind?....
 Kloek zat hij in 't zadel,
 Onversaagd er bij;
 't Ros kwam thuiswaarts weder,
 Wie niet kwam, was hij.

(BODENSTEDT.)

De tuin des armen.

Het is een lief gezicht! De Maandagmorgen kwam,
De feestdag voor het Volk, dat liefde heeft voor bloemen.¹⁾
De markt gaat open, die op Flora's schat mag roemen:
Plant, heester, struik, gewas, op stengel of op stam.

Wat drift en drokte nu bij de ebbe en vloed der schaar!
Zie, hoe ze keeren, elk hun geur'gen last in de armen!
Zelfs kinderen ziet men, zwak, de zwakke bloem beschermen,
Met liefde aan 't hart gedrukt, al drukke ook 't wicht hen zwaar.

En waar nu gaat dat heen? Wacht dat gebloemte een tuin? -
Neen! eer een kelderslop, een zoldringplat, een dakjen,
Waar nauwelijks lucht is, langs een muurtjen of een rakjen,
Waar 't bloempje hunkert naar wat zonlicht voor haar kruin.

Om 't even! 't *Is* een tuin voor 't oog, dat op hem schouwt,
Het *wordt* een tuin door 't bloempje, er in de dakgoot bloeiend,
En geen tuinier op aard, die, plegend of besproeiend,
Meer ijvrig toezicht op zijn groene kindren houdt.

En 't loon ook blijft niet uit. Of 't voelde en denken kon,
Ontluikt en tiert het bloempje als in een broeikas-woning,
En levert op zijn plat zoo heerlijk een vertooning,
Als ergens 't pronkgewas in 't volle licht der zon.

1) Te Amsterdam wordt elken Maandag bloemenmarkt gehouden.

De Zoon des menschen sprak: 'De lelies spinnen niet,
Toch gaan ze een Salomo in heerlijkheid te boven.'
o God! heb dank, dat gij de bloemen onzer hoven
Met zulk een tooi bekleedt, als m'aan geen koning ziet.

Die heerlijkheid der bloem schaft d'arme 't eêlste sieraad.
Waar in zijn stulp geen schijn van pronk zijn glans ten toon spreidt,
Toont hem narcis en tulp een eindloos hooger schoonheid,
Dan 't vurigst-gloeïend fulp of 't schitterendst brokaat.

En zij zijn muffe cel al arm aan zoeten geur,
Zijn bloem voorziet er in. Proef mirre- en mastik-walmen
Van de Oosterspekerij, geoogst in 't land der palmen, -
En riek dees roos! Voor haar wijkt aller geuren keur.

Ja, 't Maandags-bloemeken is menig schaamlen bloed
Pracht, rijkdom, weelde, glans, genot en feestvreugd tevens;
Ze is als een gouden straal des schoonen, rijken levens,
Die in dat bloempje door zijn glasruit d'arme groet.

En daarom, u mijn hulde en dank, Floralia!
Die de eenvoud leert naar d' aard haar bloemekens te kweeken.
Gij doet een kostlijk werk: Hans Andersen moog spreken:
Hij zegt: 'Gods engelen slaan die bloemenvrienden gâ.'¹⁾

1) Men denke o.a. aan Andersens Sprookje *de Engel*, vertaald door J.J.L. ten Kate, en te vinden in zijne Dichtwerken Deel I bl 182.

Extra-tijding.

- 'Extra-tijding! Extra-tijding!
 Klinkt een straatkreet door de stad.
 'Geef! is droefheid of verblijding
 De inhoud van uw krantenblad?'

De een scheurt d'ander 't uit de handen...
 't Geldt ook zulk een groote vraag:
 Of het krijgsvuur nog bleef branden,
 Of gebluscht wordt - voor vandaag?

Immers 't Nieuws van stâgen vrede
 Blijft - wij weten 't - eeuwig uit.
 Englenzang noch menschenbede
 Heeft hier ooit den krijg gestuit.

Wilt ge een bron van hartverblijding,
 Die een eeuwgen vrede spelt?
 Hier is de 'ongemeene tijding',
 Die Gods *Blijde-boodschap* meldt!

- Domme domper! laat u kijken
 Met uw vreê van d'overkant!
 Wat dáár is, zal later blijken:
 'k Ben een zoon van Jan Kontant.

Op de Beurs ginds hangt mijn wage:
Met haar dale of rijze ik meê.
'k Laat u vrij uw levensvrage,
Maar de mijne is: 'Krijg of vreê!'

En de handlaar, onbewogen,
Koopt zijn 'Extra-tijding' toch,
En een altijd nieuwe logen
Paait hem met steeds nieuw bedrog.

Een lied der liefde.

Ik zing, en wie 't niet hooren kan,
Hij sluite eenvoudig de ooren dan:
'k Moet zingen om te leven.
Ik verg niet, dat gij naar mij hoort,
Maar zong ik niet, waar zangdrift spoort,
Ik moest den geest dan geven.

De wereld is zoo groot, zoo wijd,
Zoo ruim, zoo maatloos ruim de tijd,
Zoo eng des levens grenzen,
En 'k vat zoo gaarne in 't hart bijeen
Al wat beweegt rondom mij heen
De bonte schaar der menschen.

Zie 'k duizend schoone bloemen staan,
Geen, of er hangt een dauwdrop aan,
Met eigen glans bepareld,
En plaatst ge u in haar kring, terstond
Vormt zij een krans om u in 't rond,
Die rijkbebloemde wareld!

Ja, slaat gij naar den hemel 't oog,
't Gesternte omkranst u mede omhoog,
En doet Gods liefde u zingen.
De liefde, waar ons hart van slaat,
Is 't, die door alle heemlen gaat,
En heerscht door alle kringen!

(RÜCKERT.)

De wonderen der eeuw.

Wie kan naar waarde roemen,
Den tijd door ons beleefd?
Waarin de mensch triumfen
Als nooit verkregen heeft?
Wij zijn de stof nu meester,
Zij dient ons als een knecht:
Eens woû ze als meester heerschen,
Maar dat is afgezegd.
Nu dienen ons haar krachten:
Wij zeggen: gaat! ze gaan.
Wij zeggen: komt! ze komen,
Doet dat! en 't is gedaan.
Wij maken ons nu kijkers
Om starren meê te zien,
Die 's werlds hemelpolen
Ons ter aanschouwing biên.
Wij schrijven met den bliksem;
't ElectriscH vuur vliegt voort,
En draagt ter nieuwe wereld
Als in een zucht ons woord.
Wij rijden zonder paarden;
Wij spannen 't vuurros voor,
Gewiekten salamander,
Die voortvliegt langs ons spoor.

Wij schildren aarde en hemel,
Maar zonder kunstpenseel;
Wij nemen zonlichts stralen,
Één blik - ziehier 't tafreel!
Wij dalen in de golven
Als visschen zonder vin,
En brengen kostbre parels
Als buit dier stroomjacht in.
Wij varen zonder zeilen,
Soms op een ijzren boôm,
Waarop kasteelen rijzen -
Een vesting op den stroom.
De Schepping kent haar grenzen:
Voor menschen staat er geen.
Wat blijft u meer te wenschen,
O Eeuw van wonderheên?

Ik hoorde uw hymne u zingen,
En - 'k heb u niet gestoord.
't Was ook zoo geestverbijstrend!
Ik liet u gaarne aan 't woord.
Maar nu, gun mij een vrage,
Die met bescheidenheid
U, lofpoeët der Eeuwe!
Voor de oogen wordt geleid.
Het zij: Wij groeiden machtig;
De Titans van voorheen,
Zij werden bij ons dwergen,
Wat ook hun hoogheid scheen.
Maar - kunt gij me ook verklaren,
Wat ons die grootheid baat?
Wat meerder vrede of vreugde
Ze ons hart genieten laat?

Ik hoorde van Prometheus:
 Hij bracht van boven 't vier;
 Maar wat was 't einde? In kluisters
 Knaagde aan zijn hart een gier.
 Nu vreesde ik, of bij wijlen
 We als die Prometheus zijn:
 Meer licht, meer vuur voor de oogen, -
 Maar aan het hart meer pijn?
 Althans, als ik de kindren
 Der Eeuw soms spreken hoor,
 't Zijn lang geen vreugdezangen,
 Gezongen door hun koor.
 'k Zou 't omgekeerde eer meenen:
 't Is of ik in 't voorleên
 Nooit droever 't klaaglied hoorde:
 'O som der ijdelheên!'

En is het vreemd? De wondren,
 Door Wetenschap ontdekt,
 Ze hebben nieuwe krachten, -
 Geen nieuwen vreê gewekt.
 We hebben Krupp's kanonnen,
 Die treffen mijlen veer,
 Maar de oorlog, ziet gij, de oorlog,
 Die kwelt ons evenzeer.
 Wij hebben nieuwe bronnen,
 Waarom veel kranken staan,
 Maar 't meerendeel dier kranken -
 Ze komen als ze gaan.
 En schoon de macht der Scheikunst
 Ons schoone proeven biedt,
 Het lieve *elixir vitae* -
 Dat vindt, dat vindt ze niet.

Haar ovens en haar kolven
 Verrukken wie ze aanschouwt,
 Maar - scheiden of verbinden -
 Daar komt, daar komt geen goud.
 En, zoo er goud mocht komen,
 Een bergenhooge hoop,
 Ik vraag u: Is ons heil dan
 Misschien voor goud te koop?
 Ach, wat men hebb' gevonden,
 Die schedel, die, verwond,
 In koortsgloed ijlt en raaskalt,
 Hij wordt maar niet gezond.
 Ach, wat men ook ontdekke,
 Dat arm, gebroken hart,
 Gejaagd door duizend zorgen,
 Voelt altijd, altijd smart.
 Ach, wat men ook bedenke,
 Die moede, moede voet,
 Die, och, zoo gaarn zou rusten,
 Moet immer voort, hij moet!
 Men hoorde een koning roepen:
 ‘Mijn rijkdom voor een paard!’
 Wij gunden de Eeuw haar wondren
 Voor ietwat ruste op aard.
 Zal ons die ruste streelen,
 Hij, die 't ons geven kan,
 Moet ons van 't Ik bevrijden,
 En - wie bevrijdt daarvan?

Ja, ziedaar 't groote raadsel,
 Welks sleutel wordt gezocht:
 ‘Wie redt van 't Ik mij, zondaar?’
 O wie dien vinden mocht!

Geen mensch heeft dien gevonden,
Ja, zelfs geen Edison,
De wonderman, die wondren
Bij groepen vinden kon.
Die vondst kwam uit den Hemel:
Dien schat bracht Jezus hier,
En stelde ons hem voor de oogen
In zijne kruisbanier.
En sedert - Vrede op aarde
En 's hemels hoogste goed,
Het ligt voor wie maar willen
Te grijp aan 's kruises voet.
Om dezen schat te vinden,
Dat liefde-wonder Gods, -
Niet noodig is 't te stijgen
Naar 's aardrijks hoogste rots;
Niet noodig af te dalen
Naar 's werelds ingewand;
Niet noodig heen te vliegen
Naar 't allerverste strand;
Gij hebt geen duikerklokken,
Geen luchtvaartschip van doen,
Der Scheikunst donkre werkplaats,
Noch 's Tuinbouws groen plantsoen;
Geen Wetenschap of Kunstzin,
Die hier gevorderd werd....
Dit heil is voor de kindren:
't Vraagt slechts - een needrig hart.

O God! hoe u te prijzen,
Dat gij dier schatten schat
Ons zoo nabij woudt brengen,
Dat elk die wil hem vat.

Hem vat, gelijk een beedlaar,
 Die allen hoogmoed bant,
 Wien op zijn vragen de aalmoes
 Van zelf valt in de hand.
 O zalig, wie dien vrede,
 Dat heil, die blijdschap vond;
 Hij vraagt geen andre gaven
 Van lucht, of zee, of grond.
 Wel schat zijn geest de wondren,
 Die de eeuw haar kindren bood,
 En roept hij bij 't aanschouwen:
 Voorwaar! de Heer is groot!
 Maar meer is hem de vrede,
 Gedaald in zijn gemoed,
 Die telkens dringt tot danken:
 Gewis, de Heer is goed!
 Wel brengt hij bij de vonden,
 Beperkt door maat noch grens,
 't Genie der vindere hulde:
 Hoe groot toch is de mensch!
 Maar toch is hij nog rijker,
 Slaat hij in stilte een blik
 In 't hart, door God gelouterd:
 Wat zalig mensch ben ik!
 Toen Koningin Christina¹⁾
 Zich van haar kroon ontsloeg,
 Toen sprak ze: 'Ze is niet noodig,
 En daarbij niet genoeg!'

Hij ook, kroont fier zich de Eeuwe
 Met harer wondren rij,

1) Van Zweden, dochter van Gustaaf-Adolf.

Hij zegt er van: 'Niet noodig,
En niet genoeg er bij!'
Hij laat vrij Martha zwoegen,
Zooveel zij mag en wil;
Maar hij aan Jezus' voeten
Zit hoorend neêr en stil.
Hij roemt in 't Heil, als 't blijvend,
Als 't eeuwig deel erkend;
Heer! dank voor 't Noodige ééne,
Bewaar 't mij tot aan 't end!

Herfst-seringen.

Meische seringen! hoe heugt mij uw geur,
 Golvende bloempluim en smeltende kleur!
 Elk van uw boomen gelijkt schier een tuin.
 Mei met uw tros siert de tres om haar kruin,
 Geestig doormengeld met wit en met rood,
 Dat haar heur eigene Meidoren bood.

Toch boogt de Mei niet alleen op sering,
 Waar ook het Najaar dat sieraad ontving.
 Brak met de Wijnmaand het herfstseizoen aan,
 'k Zie weêr seringen bij dahlia's staan.
 't Bloemenjaar plant de eigen bloem op de plek,
 Als van haar inkomst, zoo meê van 't vertrek.

Toch, wat verschil tusschen bloem en gebloemt',
 Die toch met d' eigenen naam zijn genoemd!
 Meibloem - wat volheid van schoonheid en geur!
 Herfstbloem - wat daling in reuk als in kleur!
 Toch maak ik daarvan der laatste geen grief, -
 Hoe? Ze is als laatste mij dubbel zoo lief!

Lente mijns levens! hoe heerlijk waart gij!
 Meische sering in der Bloeimaand getij!
 Schoon was uw ruiker, en zoet was uw lucht,
 Waarmeê gij 't windje doorgeurt en bevrucht:
 Zelfs door dien geur, in de erinn'ring gesmaakt -
 Zie, hoe mijn hart in een Meiroes geraakt!

Thans, o mijn Najaar, slechts najaars-sering
 Vond ik, toen 'k plukkend langs 't bloemenperk ging.
 Neen, dat en is niet de bloem van voorheen!
 Menige trek van haar schoonheid verdween.
 Ach, wat in 't leven ook wissele of keer',
 Meimaand bloeit eenmaal, en daarna niet wêer.

Vraagt ge, of ik nu een ondankbare werd?...
 Neen, 'k druk u, Najaars-seringen, aan 't hart.
 Schoon is het leven in ieder seizoen,
 't Knoppende, als 't welige, als 't gelende groen.
 De avondzon heeft als de morgen, haar rood,
 Waar ze meê zinkt in der wateren schoot.

Zoet is de erinn'ring aan 't blijde Verleên;
 Zoet is het Heden vol liefelijkheên;
 Zoet het vooruitzicht op de eeuwige Mei,
 Bloeiende in Edens steeds groenende weî;
 Zoet het vergaadren bijeen van de vrucht,
 Bloeimaand en Oogstmaand! gerijpt in uw lucht.

Dankend dus scheid ik van ieder seizoen,
 Dat ik zag wisslen in 's levens plantsoen.
 'k Wensch de seringen der Meimaand niet weêr;
 'k Zie op des Najaars seringen niet neêr,
 Maar dank, dat ik nog aan 't eind van mijn baan,
 Dicht bij mijn graf, zooveel bloemen zie staan.

Twee vorstenzonen.

Twee Vorstenzonen velt als op één stond de Dood.¹⁾
 De een, die den schoonsten naam (wellicht) op de aard mocht dragen,
Prins van Oranje, die in 't midden zijner dagen,
 Een leven, rijk aan hope, ook voor zijn volk besloot.

Een jongling de ander, met een naam niet minder groot,
 Maar min geliefd, neen, eer als met een ban geslagen, -
 Schoon toch met meêgevoel hem allen sneuvlen zagen,
 Daar hij zijn borst vol moed aan 's vijands werpspies bood.

Maar vielen ze op één dag, toch wat verschil bij beiden!
 Gelijk de breuk des kelks de bloemblaân zich doet scheiden,
 't Is of 'het Keizerrijk' met 's Keizers naneef sneeft.

Niet bij Oranje alzo. Laat twijg na twijgen knakken,
 De Oranjeboom, in 't hart des lands geworteld, leeft,
 En dubbele liefde omarmt de nagebleven takken.

1) 3 Juni stierf Prins Lodewijk Bonaparte, even 23 jaren oud, in een ontmoeting met eenige Zoeloe's in Afrika; slechts ruim een week later, 11 Juni, de Prins van Oranje, in 39-jarigen ouderdom, ten gevolge van een kortstondige, maar hevige ziekte te Parijs.

Wekstemmen der liefde.

Zie om u heen! Van liefde alomme spreekt
Al wat ge aanschouwt op bergen of in dalen;
Zelfs 't roosje in knop zal niet als roze pralen,
Als zucht naar 't licht 't niet uit haar windslen breekt.

De liefde alleen wekt 't lied der nachtegalen.
Een liefdebrief, die zoete droomen kweekt,
Wordt ons de hemel, waar, als 't zonlicht bleekt,
Op blauwen grond de zilvren letters stralen.

O zie, hoe dus 't heelal van liefde gloeit,
Zoo dat zelfs 't redelooze er van moet blaken,
Wien onbewust haar vuur door de aadren vloeit.

Vriendin! wil dus in 't eind uw weêrstand staken,
En volg gij meê het voorbeeld, zij 't van ver,
Van lente, en roos, en nachtegaal en ster!

(GEIBEL.)

Amsterdams nieuwe naamgeving.

Kan het zijn, dat de dooden die, eeuwen geleden,
 In het graf met die eeuwen ter rust zijn gegaan,
 Nu op eens ons weêr levend voor 't aangezicht treden,
 Of ze saam uit die graven weêr op zijn gestaan?
 Ik doorwandel de Hoofdstad, naar d' Amstel geheeten,
 Waard het hoofd en het hart van mijn Holland genoemd;
 'k Zwerf daar rond onder de olmen, wier groenende keten
 Er de grachten omzoomt, als haar sieraad geroemd.
 'k Dool de straten weêr door uit den tijd der geboorte,
 Toen het visschersgehucht tot een stedeke werd;
 'k Treed in 't Nieuwe Amsterdam, dat verrijst aan de poorte,
 En dáár de oudere zuster tot ijverzucht tart.
 'k Vind die grachten en straten vervuld van de scharen,
 Die daar weemlen als zwervende bijen dooreen,
 Die, op bloemensap azend, hun honingwinst gâren,
 Maar - een honing van goud uit een bloemhof van steen.¹⁾
 Ja, zooals eens een schilder²⁾ een oorlogsveld maalde,
 Met zijn helden omlaag, en, omhoog in het zwerk
 Nog een leger, welks lichaam in 't doodenrijk daalde,

1) Vondel.

2) Kaulbach, in een zijner fresco's te Berlijn.

Maar als geesten nog worstlend in 't bloedige perk, -
 Zoo ook ik, zoo ik hier: boven hen, die 'k zie wemelen
 Hier omlaag in het stof als de mieren in 't woud,
 'k Zie daarboven, als daalden ze hoog uit de hemelen,
 Nog een ander geslacht, niet meer levend aanschouwd.
 't Zijn, o Amstelredam! stad van Hooft en van Vondel,
 't Zijn de helden van beitel, penseelen en lier;
 't Zijn uw gloriën, saam hier vereend tot een bondel,
 Als de gordel Orions in 's nachthemels vier.
 Ja, als starren aan 't zwerk zie 'k die gloriën pralen,
 Als in lettren van goud aan den schedel gehecht
 Van uw straten, mijn stad! 'k Zie haar namen daar stralen,
 Als een schitterend snoer, dat uw slapen omvlecht.
 'k Vind een straat voor uw Vondel, een straat voor uw Huygens,
 'k Vind een straat voor Van Kampen, uw bouwheer; een plein
 Voor uw Rembrand als teeken des hulde-betuigens,
 'k Vind een straat, die den naam van Quellijn heeft tot sein.
 Schier geen Doodde onbedacht, die nog leeft door zijn glorie;
 Al de geesten bijeen uit onze eeuwe van goud;
 Op het voorhoofd van gracht en van straat haar historie
 In die namen vol roems, op dien haarband aanschouwd.

O geloofd zij de geest, in wiens brein de gedachte
 Van zoo schoon een vereering der Vaderen rees!
 Groote daden belooft u slechts 't jonger geslachte,
 Dat met dankbaarheid 's voorgeslachts heldendaân prees.
 Zie Parijs, stad der wondren van ouds en van heden:
 Welk een eerbied, den helden des voortijds betoond!
 Zie, ze komen in marmer u tegengetreden!
 Zie, ze dagen met groenende lauwren gekroond!
 Zie, hier staat Vierde Hendrik, de lievling der natie,
 Hoe weërspiegelt het nat van de Seine zijn beeld!

Zie, ginds praalt de fontein, Mausoleum vol gratie,
 Wier gesteente ons 't gelaat van Molière herteelt.
 Wendt den blik naar Versailles: om 't slot te betreden,
 Gaat gij eerst door een krijgstaf van Maarschalken heen,
 Die van daar eens in 't harnas ten oorlogskamp reden,
 En nog altoos te paarde op hun rossen van steen.
 En niet slechts 't doode marmer verheerlijkt de dooden:
 Ook het leven roept de eer der steeds levenden uit:
 Laat u ginds door het bosch van Fontainebleau nooden,
 En zie daar, hoe de roem groen uit d' aardbodem spruit.
 Zie die boomen, die vorsten van 't woud om u henen;
 Lees den naam van die Dichters, gehecht aan hun kruin;
 En, voorzeker! die hulde overschaduw't uw steenen
 En uw marmers, Parijs!.... een Walhallaasche tuin!
 Gij deedt wél, Amsterdam, met dat voetspoor te drukken;
 Gij deedt wél, dat ge uw nieuwstad den Ouderen wijdt,
 Hun, wier verven en snaren steeds 't nakroost verrukken,
 Steeds het nakroost door voorbeelden vuren ten strijd.
 Hij, die Napels bezoekt, vindt de steên daar begraven
 Onder de asch des volkaans, thans herleefd uit de doôn:
 Zóó de doodenstad hier! Zij, die lang ons begaven,
 Staan weêr op van hun ruste en bestijgen hun troon.
 In de steden van 't Zuid, die het kruisteeken kroonde,
 Zien staâg Heiligenbeelden bij beelden u aan;
 Maar alhier, waar de Geus al die Sinten ontroonde,
 Zien we als Heilgen de Helden en Kunsthelden staan.
 't Is een gave des danks van ons kroost aan de Vaderen,
 Maar ook spoorslag dier Vaadren voor 't kroost aan hun voet.
 Hoort ze roepen: Draagt gij niet mijn bloed in uw aderen?
 Op! wat toeft ge? toon d' adel, mijn kroost, van uw bloed!
 Gij verhoogde als Doopheffers ons boven uw hoofden,
 Zoo dan nu laat u doopen door ons met het vuur,
 Waarvan honderden jaren den naglans niet doofden,

Met het vuur, dat de kunst hier ontstak aan Natuur.
 Rooft aan Rembrand's palet, o gij schilders, uw verven;
 Naar den voorzang van Vondel stemt, dichters, uw luit!
 Duldt gij, bouwmeesters, niet, dat Van Kampen zou sterven;
 Roept in wondren, hem waard, zijn onsterfelijkheid uit!

O daar zijn er, die meenen: 't Geslacht onzer dagen
 Is een stervend geslacht, dat in tering verkwijnt;
 Er is niets meer dat rest, dan het grafwaarts te dragen
 Bij die volkren van ouds, die de graflamp beschijnt.
 Neen, bij God! o mijn broedren! zoo diep niet gezonken.
 Is 't nog levende Holland, zóó diep zinkt het nooit!
 Niet vergeefs heeft deez' plek van een glorie geblonken,
 Zooals geen hier op de aard van de wereldsteên tooit.
 Niet vergeefs blonkt ge eens heerlijk, Venedig van 't Noorden,
 En ontroofdet uw Zuster in 't Zuiden de kroon;
 Niet vergeefs overstraaldet ge aan 's overzee's boorden,
 De oude stad aan de Theems, die nu heerscht op haar troon.
 Niet vergeefs, in die dagen van bloei en van weelde,
 Was 't alsof hier Athene herrees aan het Y,
 Of de Periclesstaf hier een Phidias teelde,
 Of Apelles herrees aan eens Socrates zij'?'
 Onvergeetlijke tijd! waar hier voetzolen treden,
 Drukken ze asche der vonken van 't vuur van voorheen:
 Rakelt ze op, en die asch, nu begaan door uw schreden,
 Geeft weer sprankelen op van den gloed van 't verleên.
 Weêr die blakerende asch met uw adems te ontvonken,
 O gij helden des voortijds, verhoogd voor ons oog,
 't Is de taak, u gesteld door de plaats u geschonken;
 't Is dáárom, dat uw namen daar prijken omhoog.
 Niet voleind was uw werk, toen ge in 't doodenrijk daaldet,
 Nog gestaâg wordt ook nu op uw werken gewacht:
 Waar gij eens met uw licht onze vaadren bestraaldet,

Nu dat eigene licht ook hun kinderen gebracht!
O voorzeker! gij leeft in uw beelden, uw doeken,
Maar veel schooner toch leeft ge in een levendig kroost,
Bij wie niemand behoeft naar uw beeltnis te zoeken,
Die in iederen trek van hun kunstgenie bloost.
Zoo herrijze uit het Oud-Amsterdam in den hoogen
Weêr een Nieuw-Amsterdam, even schoon als 't Weleer:
Niet uw naam maar alleen blijk' den grafkuil onttoegen,
Ook uw geest keer' met hem tot de levenden weêr!

Wassende maan.

Daar is 't, zoo waar! weêr lichte maan!
 Dat is een lief gezicht!...
 Toch ben 'k, schoon dankbaar, niet voldaan:
 'k Krijg maar een kwartje licht.

Ja, kwam de gansche volle schijf,
 Die groette ik blij te moê;
 Maar gij, kwartiermaan, ga of blijf -
 Ik keer mijn rug u toe.

Maar 't maantje spreekt: 'Ondankbaar mensch!
 Hoe droef weêr toont ge uw aard!
 Een volle maan dus is uw wensch,
 't Kwartier geen dankje waard?

Maar toont dan niet die smalle rand,
 Zoo prachtig rijk aan goud,
 Dat ik voor u aan d' andren kant
 Nog heel wat overhoud?

't Is nog te vroeg voor 't volle licht;
 Wacht slechts uw beurt! geduld,
 Tot gij mijn vollemaans-gezicht
 Gansch rond aanschouwen zult!

Mij docht: gij waart toch oud genoeg,
Dat gij 't wel weten moogt,
Hoe 't uitstel, dat soms 't Goede ons vroeg,
Daarna 't genot verhoogt.

Zoo thans! - De Heer, die mij hier plaatst,
Bedeelt mij nu dees rol,
Om u te leeren: 'Niet gehaast:
Nu half, en daarna vol!'

Een graf in de Minahassa van Menado.

Ter gedachtenis van de dochter eener geliefde Zuster, als jonge gade en moeder aldaar overleden 23 Februari 1874.

Minahassa! Minahassa! o van hoeveel jaren her
 Zag 'k u in den nacht van Java blinken als een heldre ster!
 Lustwarand van Insulinde, maar een zonedal meteen,
 Droegt gij zelfs tot Kannibalen met hun schrikbre onmenschlijkheên.
 Doch de Nederlandsche Christen bracht het Evangeliewoord
 In uw lusthof, in uw doolhof, en het bracht er leven voort,
 Leven in de doode zielen bij het leven der natuur,
 Licht van uit Gods derden hemel bij het licht van 't keerkringsvuur.
 Minahassa! Minahassa! sinds een dubbel paradijs!
 O hoe roemde u 't christlijk harte, Godes heilgenâ ten prijs.
 Schooner dan de blanke parel, die men uit de golven won,
 Blinkt gij aan de Heilandskrone van uw Licht- en Levensbron.
 Wie nu vraagt: Wat baten gaven, schatten, levens, veil gebracht
 Om den Heiden 't heil te brengen, parels, door dit zwijn veracht?
 Noemen wij slechts d' enklen name: 'Minahassa!' en, gewis!
 't Wapen valt voor 't feit: Kom herwaarts! zie het: Licht uit duisternis!
 Dies, wie de Evangeliezending vrijden wil van 's werelds grief, -
 Minahassa! Land des nachts eens, land des lichts nu, heeft u lief.
 Ook sinds ik den Heiland liefkreeg, om zijns rijks verbreiding bad,
 Minahassa, buit mijns Heeren, heeft mijn hart u liefgehad!

Toch, hoe weinig toen vermoedde ik, welk een nieuwe, heilge band,

Minahassa! me eens zou hechten aan uw heerlijk wonderland
 Onder uw Waringa-boomen zag mijn oog de wiege staan
 Van een nieuw, een hooger aanzijn, in uw midden opgegaan;
 'k Dacht, als 'k dacht aan u, aan leven, leven uit der graven schoot.
 Maar thans, als 'k aan u wil denken, 'k denk nu ook aan - graf en dood.
 Kan het anders, kan het minder, sinds een leven, jong en schoon,
 Moest verwelken in de schaduw van uw trotsche palmenkroon?
 Kan het anders, kan het minder, sinds een zusters liefste kind,
 Eens ook lieveling mijns harten, in uw grond haar grafsteê vindt?
 Ach, wat smartelijke ervaring! ook in 't schoonste paradijs
 Dorren bloemen, kwijnen levens, sterven adems, 's roovers prijs.
 Waar de schepping eeuwige lente predikt, uitroept en vertoont,
 Heerscht des doods ontombre winter, die die scheppingsbruid onttroont,
 En ook daar waar alles schittert, alles geurt en alles licht,
 Daalt op 's menschdoms schoonste bloemen plotsling de allerzwartste nacht.
 Ook waar ge in Natuur het zweemsel van de mildste Moeder vindt,
 Blijkt ze een onverbidbre Kronos, die zijn kinderen verslindt, -
 Onverbidbaar, schoon een gade, schoon een lieve kindergroep
 Om 't behoud des diersten levens tot den blauwsten hemel roep';
 Onverbidbaar, schoon van verre vader, broeder, vriend en maag
 Om de redding van het leven, hun om strijd zoo dierbaar, vraag';
 Onverbidbaar, schoon 't in 't Godsrijk hier geplant zoo tastbaar bleek:
 'Christ'nen! uw gebeden maken zelfs den hardsten hemel week!'

En nu, sinds ik u dit offer bracht van 't hoofd, zoo teêrgeliefd,
 Heeft uw naam, o Minahassa! me als een zwaard het hart doorgriefd.
 Toch, die rouw om 't dierbaar leven van eens harten kostlijk pand -
 Deed hij mij den prijs vergeten van Gods wondren in uw land?
 Neen, o neen! 'k Schat juist te meerder, nu het dierbaar kind daar stierf,
 Dat zij op haar graf het schijnsel van de heilzon Gods niet dierf.

Nu toch rust zij in een bodem, door het stil gebed gewijd
Van geheel een kruisgemeente, deelgenoot eens van haar strijd.
Nu toch ruischen om haar rustplaats Pascha-liederen vol van hoop,
Vorbô van de paaschbazuinen aan het eind van 's werlds loop,
Als de Heiland op de wolken komt en al zijn dooden wekt,
Wereldlengten wijd gescheiden in het graf, welks zerk hen dekt,
En zijn dooden, waar ter wereld ook moog rusten hun gebeent',
Als één zelfden kring van broedren in zijn vaderhuis hereent!
Dierbaar Heilandskruis mijns Heeren, ook in 't heerlijk tooverland
Van een Insulinde's Eden, door het kruisheer Gods geplant,
Werp uw schaduw op den grafsteen, dien 'k bedauw met traan bij traan,
En gij, Christlijk Minahassa! hef daarop uw Paaschlied aan!

Militaire begrafenis.

Memento mori.
Memento vivere.

De krijgsman werd naar 't graf gebracht
Met krijgsmans eer, vol glans en pracht.
Men liet zijn lijk in de aarde zinken,
En keert. Maar nu, hoor! liedren klinken.

Straks gromde dof de sombre trom,
Nu speelt een marsch, welks maat den drom
Tot hupplen schier schijnt uit te nooden....
Heet dat nu eerbied voor de dooden? -

Voorzeker! 't is een schril contrast,
Dat door zijn sprong den geest verrast.
Toch, of 't een missprong moet geheeten?...
Een les kan 't zijn, die elk moet weten.

Treurt bij de graven, maar - houdt maat!
Staat stil, maar - na de pause, gaat!
Vall' 't zwaar zijn dooden op te geven -
Toch blijft het schoon, het rijke leven!

Klankbodems.

Ginds zie ik in 't Boheemsche woud
Een breeden boomgroep rijzen
Van altijd groenend dennenhout,
Op hoogten om van te ijzen.

Dat kostlijk hout prijst elk u luid:
't Houdt gansch een schat verholen:
Het levert toch den klankboôm uit
Voor 't puikje van violen.

Gij vraagt: 'Maar waartoe dat geboomt'
Zoo ver, zoo hoog te zoeken,
Waar elke wind het gees'len kooimt
Uit al des hemels hoeken?'

Men antwoordt: 'Dát juist wordt gezocht!
Hoe meer gebeukt door stormen,
Hoe zangriger een kunstgewrocht
't Geteisterd hout zal vormen.

Hoe harder toch de vezel wordt,
Waarlangs 't geluid moet zweven,
't Zal, in den luchtstroom uitgestort,
Te zachter trilling geven.'

Gij, Dichter! hoort gij 't? - Zwijg en buig,
Als stormen u omringen.
Vall' 't lot u hard, uw snarentuig
Zal des te zoeter zingen.

**Op de hoogte.
Een Reisherinnering.**

**I.
De berg.**

Ziehier den Finstermünz. Een paradijs in 't Eden
Van 't wonderschoon Tyrol, welks bodem wij betreden,
 Groen eiland in de rotsenzee.
Ziehier den Thabor, waar wij tabernaaklen maken,
En voor een korte poos den bergtocht willen staken,
 Dien Reislust ons beginnen deê.

Wat is de loofhut schoon, die 's menschen hand hier stichtte!
Hoe welkom is daar ginds 't boschage voor 't gezichte,
 Waaraan de lijsterbezie bloost.
Hoe zoet dat lief gezang der vooglen in de twijgen!
Hoe geestig de eekhoorn, dien 'k naar d' eikentop zie stijgen,
 De zon ontvluchtend, die hem roost.

Wat vreemd contrast, dees plek, met de ijsbre rotsenzalen
Van hemelhoog graniet, waardoor wij moesten dwalen
 En worstlen naar dit lachend oord.
't Was of een aardschok daar den bergklomp heeft gespleten,
Of de opgezette vloed de rots van een gereten,
 En dus zich doortocht heeft geboord.

Wel kon ook deze weg een *V i a m a l a* heeten,
 Een weg van donkerheid en schrik, die dubbele keten
 Van bergen, naadrend tot elkaâr,
 Als wilde omhoog hun top u in een mijnschacht sluiten,
 Waarin geen zonnestraal u naadren kan van buiten,
 Of eeuwge nacht uw toekomst waar'.

Maar hier, hier is het licht. 'k Zie de ochtendzonne dagen,
 Alsof thans niet om niet zijn schoonen naam woû dragen
 De Zondag, die ons heden rees.
 Ja, 't is of met ons al de schepslen dien genoten,
 En stille sabbatsrust op de aard lag uitgegoten,
 Met zoeten vrijdom alles leeds.

Wat is hier 't uitzicht rijk! 't Is of ik hier 't Verheven
 Aan 't Schoone tot een echtverbond de hand zag geven,
 Bij 't wisslen van hun liefdeblik;
 Als sloot een teedre maagd een ijz'ren held aan 't harte,
 Alsof de Aanvalligheid de Sterkte al lachend tartte,
 Of speelde op knieën van den Schrik.

En sla ik 't oog vooruit, waar zijn de luchtpenseelen,
 Ter schildering bekwaam, Natuur, van uw tooneelen,
 Waarlangs het oog hier rijst en daalt?
 Wie maalt die bergen, die het blauwe luchtdak dragen,
 En met hun schouderen den hemelkoepel schragen,
 Die van het goud der zonne straalt?

Wie schetst dien stroom, den Inn, die als een zilvren ader
 Door 't donkre mijnerts vloeit, en rijker schat te gader
 Dan zilver aan het landschap schenkt?
 Die, als een spelend kind, dat vader groet in d' avond,
 Het hoog gebergte ontmoet van Engadin, en 't lavend
 Zijn urne als waterschatting brengt?

Ja, 't is een tempel Gods! Hem vormde uit levend loover
 Natuur hier schooner kerk met schooner kleurgetoover,
 Dan troffel of penseel vermocht.
 Kom, lieve Reisgenoot! kom, zetten we ons hier neder:
 God schenkt ons deze rust. Keer' tot hem 't danklied weder,
 De pelgrimspsalmen van onzen tocht!

II.

De vesting.

En toch! Schoon 't sabbat zij, omhoog, rondom, van binnen, -
 Een sabbat voor den geest en sabbat voor de zinnen, -
 Van buiten en inwendig vreê, -
 Helaas! een wanklank stoort ook hier de vredepsalmen.
 't Is of 'k een bloedstraal neêr zie vloeien langs de palmen.
 Die hier Gods hand ontluiken deê.

Wend ik ter slinke 't oog - wat ziet mijn blik daar rijzen?
 Kan 't zijn? In 't midden van der schepping paradijzen
 Een oorlogsburcht, een vestingmuur?
 Waar God zijn menschenkind een plaats der ruste stichtte,
 Kwam daar de mensch, te ras dien vrede moede, en richtte
 Een vuurhaard toe voor 't oorlogsvuur?

Ha! sprak hij, heeft Natuur die rotsen hier verheven,
 En daarin een kasteel, onneembaar schier, gegeven,
 Als geen Vauban of Coehoorn bouwt, -
 Wat zij begon, zal Kunst voltooiën met haar werken:
 Dien rotswal zullen wij tot zulk een burcht versterken,
 Als nimmer elders werd aanschouwd!

En 't opzet wordt volvoerd. Van daar die spitse torens,
 De rotsen wapenend gelijk den stier zijn horens,
 Die hopen met dat ossenoog,
 Waaruit het werpgeschut rondgluurt naar alle kanten,
 Dat hier verdelgungskunst ten doode neêr kwam planten, -
 Wee driemaal, wien het treffen moog!

Hoe kan het zijn? - Zie op! De heerlijkste tooneelen
 Verheffen ginds uw geest, terwijl ze uw oogen streelen.
 Dat sneeuwkleed, haast te blank voor de aard, -
 Die etherlucht, zoo rein of ze uit den hemel daalde, -
 Die bergspits, hemelhoog of ze aan de wolken paalde, -
 Het wijst u alles hemelwaart!

En toch, daar naast u sloeg de hel haar tenten neder:
 Daar treft eens Abels gil uw oor verscheurend weder,
 Die door zijn broeder wordt vermoord.
 Daar ziet gij weêr den mensch het beeld van d' arend dragen,
 Die moordziek ginds naar 't lam zijn klauw heeft uitgeslagen,
 En in zijn vacht den snavel boort.

Voorzeker! niet om niet ziet gij twee arendsbekken,
 In Habsburg's wapen, schrik voor d' Oostenrijker wekken:
 Hij doet ook hier dat wapen eer.
 Ja, dichter! gij hadt recht: 'Waar u geen mensch doet schromen
 Voor 't leed, dat hem verzelt, daar is Natuur volkomen!...' ¹⁾
 Hoe lang, hoe lange nog, o Heer?

1) 'Die Welt is vollkommen überall,
 Wo der Mensch nicht hin kommt mit seiner Qual.'

SCHILLER.

III. De kapel.

Hoe lange nog? - kom nu, Melieve, en laat ons rijzen!
 Ginds zal dees lustwarande ons licht tafreelen wijzen,
 Waardoor dees wanklank wordt verdoofd! -
 Wij dalen naar de plek, waarlangs de bergstroom slingert,
 Als langs den bruinen stam eens olms de speelsche wingerd,
 Die kransen vlecht om 't somber hoofd.

Maar wat verrassing nu? Ziehier! een bergkapelle,
 Wier toren spiegelt in 't kristal der blanke welle,
 Een kerkjen aan den zilvren stroom!
 Wat vreemde strijd! Het werd gewrocht door de eigen handen
 Als gindsche kruitmijn, die slechts wacht om los te branden....
 Mensch, raadselwezen! wreed en vroom!

Nog meer! Dit kerkje werd gesticht als afsluit-teeken
 Van 't heerlijk, heilrijk werk, dat hier de Vreê mocht kweeken
 In d'aanleg van het handelspad,¹⁾
 Zoo hoog als schoon, dat hier 't gebergte door kwam snijden,
 Waar langs de wolken schier de mensch schijnt voort te glijden,
 Alsof hij vogelwieken had!

Kom, treden wij het in. De deur der kerk staat open,
 Als om den pelgrim tot een kerkbezoek te nopen.
 O schoon gezicht, dat 'k hier aanschouw!
 Hier Borromeo's beeld, daar 's Heiligen Luidwijks trekken,
 Om vorst C a r l L u d w i g ter gedachtenis te strekken,
 Beschermheer van dees rotsenbouw.

1) De Stelvio-weg.

En op het altaar, met een kruis gekroond, de bladen
 Van 't Evangeliewoord ten dienst van wie hier baden,
 Als antwoord Gods op 's menschen beê.
 Ook ik, ik vind alhier Gods antwoord op mijn vragen,
 Toen ik al klagend 't oog naar boven heb geslagen:
 Daagt, Heer, haast uw beloofde vreê?...

Ja, zie! droeg eens een duif 't olijfblad de arke tegen,
 Hier komt als ad'laar hij die, aan de borst gelegen
 Des Heilands, daar eens 't leven dronk,
 Hier komt Johannes, bô des heils en ziener tevens,
 En sluit de poort ons op van 't rijk des hemellevens,
 Dat hem op Patmos tegenblonk.

'k Sla door die poort mijn oog, en zie Gods Sion dagen,
 Den berg, die eenmaal op zijn top het Lam zal dragen,
 Die vreê brengt voor dees hijgende aard.
 Ik zie zijn heiligen de witte vanen zwieren,
 En met een vredeolijf haar blanke banen sieren,
 Waarop geen bloedvlek rilling baart.

God lof! 't is vrede alom. Geen v i a m a l a 's langer.
 Maar ook voor 't menschenhart geen strijd, hem eindloos banger,
 Geen v i a d o l o r o s a 's meer.
 De donkre bergpas van dit leven is doorschreden,
 En na zijn F i n s t e r m ü n z daagt eindelijk 't l i c h t v o l Eden,...
 Kniel, Dierbre, met me en prijs den Heer!

Vervuld.**Aan Laurens Rijnhart Beijnen, bij zijn veertigjarigen Ambtsjubel, op 11 September 1878 te 's Hage gevierd.**

Waar zijn de dagen heen, mijn Vriend, de schoone dagen,
 Dat we op den zoom van d' ouden Rijn,
 In Leidens Muzenhof de bloesems tieren zagen,
 Die Jonkheids Meimaand eigen zijn?
 O hoe ons jeugdig hart daar dichtte, en dweepte, en droomde!
 Hoe rozerood de Toekomst rees!
 Hoe van geluk de kelk des levens overstroomde,
 Die in 't verschiet de Hope ons wees!

Die dagen zijn voorbij met al hun zoete weelden:
 Des levens Ernst verving hun spel.
 Het zij! - leefde eens ons hart in zulke goochelbeelden,
 Wij zegden lang dien waan vaarwel.
 En toch dringt Dankbaarheid, bij 't omzien naar die droomen,
 In 't gulden licht der jeugd gehuld,
 Te erkennen: Wat ons hart toen hoopte te zien komen,
 Het Schoonste en 't Beste, 't is v e r v u l d .

V e r v u l d ! - zoo roep ik uit, als 'k op dees jubelstonde,
 U, Beijnen, op uw Nebo zie,
 Op d' afgeloopen kring der Veertigjaarge ronde
 Terugziende op gebogen knie.

Wat gouden lijn vormt daar, door 't dor woestijnzand henen,
 De weg, waarlangs ge zijt gegaan,
 En, tusschen golf en klip, wat tal van outersteenen
 Van dank na redding ziet ge er staan!

Ve r v u l d ! zoo roep ik uit, als 'k u in 't luw der linden
 Van Carolinenhof aanschouw,
 En u aldaar aan 't hoofd van 't lief gezin kom vinden,
 En aan de zij' der dierbre vrouw:
 Als 'k op dat Tusculum u 's Wijzen vreê zie smaken,
 Of, wen Virgyl de Pansfluit blaast,
 'k Bucolisch lied, waarin zich geest en hart vermaken,
 Ook in uw landrust zie weërkaatst.

Ve r v u l d ! zoo roep ik uit, zie 'k u de school betreden,
 Waar Pallas outerknappen kweekt,
 En de Oudheid, grijs en wijs, voor 't oor der Jeugd van 't Heden
 Haar eeuwig-jonge oraaklen spreekt:
 Als 'k zie, hoe gij niet slechts in lessen, daar gegeven,
 Uw gave als Leeraar hebt gestaafd,
 Maar ook de harmonie van kennis, tucht en leven
 In eigen beeld te aanschouwen gaaft.

Ve r v u l d ! als 'k zie, hoe gij al 't Ware en Goede en Schoone
 Op elk gebied ten tolk woudt zijn,
 En dus u 't recht verwierft op zulk een Drieling-krone
 Als thans u siert op dit festijn;
 Een kroon, waarin zich door der Wetenschap olijven
 Het lauwerloof der Kunsten windt,
 Bij 't groen der palmen, die ook ginds onwelkbaar blijven,
 Waar Hooger hand ze om 't voorhoofd bindt.

V e r v u l d ! als 'k u 't aldus gekroonde hoofd zie buigen,
Als drukte uw kruin die eerkrans neêr,
En 't u, erkentnisvol, halffluistrend hoor betuigen:
- Geringer dan uw weldaân, Heer! -
O gun den Vriend der jeugd, dat op die dankbre hulde
Zijn Amen klinke en weêrklank geev'
Bij d' uitroep: welke droom zich al of niet vervulde,
't Verbond der jeugd, mijn vriend, onze oude Vriendschap bleef!

Bij De Ruiters graf.

'k Stond bij de Ruiters graf in 't koor van 't heiligdom,¹⁾
 In 't diep des kelders, waar zijn heldenstof in daalde,
 Terwijl daarbuiten in zijn vollen luister praalde
 De schitterende eertropee, die fier naar 't kerkdak klom.

'k Bracht hulde aan 't roemrijk Hoofd van Neêrlands heldendrom,
 Den man, wiens oorlogsroem de grootsten overstraalde,
 Maar wien 't daarbij ook aan dat Hooger licht niet faalde,
 Dat als een straalkrans om zijn kroon van lauwren glom.

'k Trad naderbij, om door het glazen oog te staren,
 Dat mij den Dooden in zijn kist kon doen ontwaren:
 Wat zag ik? - Luttel stofs, dat nauw den bodem dekt.

En toen de twijfel rees, dien deze aanschouwing wekt:
 Wat zie 'k: de Ruiters stof of - molmend hout?.... o Glorie!
 Ga nu, o mensch, en bral in steen op uw victorie!

1) De Nieuwe kerk te Amsterdam.

Drie tijdperken.

I.

Dat was, voorwaar, een schoone tijd,
 Dien 'k voor mijn blik zie dagen,
 Als 'k op de zuil, hem toegewijd,
 Mijn oogen houd geslagen,

Op de eerzuil, op des Amstels Dam
 Voor 't oog des lands verheven,
 Om aan 't Jaar-Dertig's geestdriftsvlam,
 Mijn Holland! eer te geven.

Dat was een schoone tijd, welks Tolk¹⁾
 'Mocht juichen op zijn snaren:
 Gij zijt veel jonger nu, mijn volk,
 Dan straks vóór vijftig jaren.'

Dat was een tijd van jeugd en kracht
 En zucht voor Neêrlands glorie,
 Die, scheen 't, den bloeitijd wederbracht
 Uit de oude landshistorie!

1) C.G. Withuys, de Tyrteus dier dagen, op wiens dichterlijke uitboezemingen uit dien tijd later nog een paar malen gezinspeeld wordt.

Nog zie 'k, hoe jongling, knaap en man
 Om strijd naar 't wapen grepen;
 Hoe grijsaards uit den achterban
 Hun ouden sabel slepen;

Nog zie 'k, hoe handlaars hun kantoor
 Verlieten, hoe geleerden,
 Met hun schako half op één oor,
 't Hun vreemd musket hanteerden;

Hoe naar de grens de Jonkheid vloog,
 In hoop van slaags te raken,
 Maar de oude meê ten wachtpost toog,
 Om voor de rust te waken;

Hoe 's lands studenten ('k was er een)
 't Wilhelmus boven 't I o ,
 Hun liev'lingslied, weêrklinken deên
 Als nimmermeer c o n b r i o .

En was het vreemd? 't Gold Hollands eer,
 't Gold Hollands recht en vrijheid:
 Daarvoor gaf Holland, als weleer,
 Zijn offers veil met blijheid!

Daarbij, er was een zwarte smet
 Van oneer af te wasschen,
 Die enkel wijken kon, genet
 In 's aders roode plassen....

- 'Hier zijn we, en hier is Hollandsch bloed
 Van mannen en van knapen:
 Al sneuv'len wij, de slaap is zoet,
 Als we onder lauwren slapen!

Ons harte, dat van geestdrift brandt,
 Voelt dat, hoe de uitkomst keere,
 Voor elk die valt de grens van 't land
 Een peluw is der eere!' -

Gewis! wie 't schouwspel gade slaan,
 't Mocht ook hun uitroep wezen:
 Zijn weêr de Ruiters opgestaan,
 De Trompen weêr herrezen?

II.

Voorwaar! het was een droeve tijd,
 Die dagen van 't Jaar-Dertig,
 Toen ieder klaar stond voor den strijd
 Als krijgsman, *fix und fertig*;

De maatschappij raakte in de war;
 Weg waren rust en orde.
 Een lafaard schold men lomp en bar,
 Wie zich ten strijd niet gordde.

't Was als bij Bilderdijk weleer:¹⁾
 'Voor kousjens en voor slopjens
 Blaakt elk, en hongert meê naar de eer
 Van knopjens en van dopjens;

De boer, bij mistpraam en bij kar,
 Als krijgsheld Alexandert;
 De burger, loopend voor een nar,
 Zwaait vaandel rond en standerd.¹⁾

1) Zie zijne Inleiding voor Tyrteus' Krijgszangen.
 1) Zie zijne Inleiding voor Tyrteus' Krijgszangen.

De maagden spraken van haar plan,
 Om nimmer in haar leven
 Aan wie nu thuis bleef, eens als man
 Haar blanke hand te geven.

Er blaakte een drift, die hittig was
 Om die gehate *Belgen*
 (Het kwam juist mooi in 't rijm te pas)
 Bloeddorstig te *verdelgen*.

De vredelievendsten van ziel,
 Maar nu strijdluste mannen -
 Ha! speuren zij een blauwen kiel,
 Zie hen den snaphaan spannen!

Leï niet voor Leuven op mij aan
 Mijn kunstgenoot Conscience,
 En zocht ik hem niet neêr te slaan
 In de eigen contenance?

't Was inderdaad een broedermoord:
 Twee Nederlandsche leeuwen,
 Die *vice versa*, Zuid en Noord,
 Slechts moord en doodslag schreeuwen.

Pas zongen we elk: *Wien Neêrlandsch bloed -*
 In 't licht der vredezonne.....
 En nu! 't *Wilhelmus* roept om 't bloed
 Van 't volk der *Brabançonne*.

't Was Kaïn weêr, die Abel slacht,
 Als vroeger eeuwen 't zagen:
 Ja, 't was een tijd van moed en kracht, -
 Maar 't waren droeve dagen!

III.

Voorwaar! het is een beetre tijd,
 Die heden is gekomen!
 Wat nu, wat weten wij van strijd
 Aan Rijn- of Scheldezoomen?

Wij wasschen onze paân in room;
 't Is alles pais en vrede;
 't Is alles boter tot den boôm,¹⁾
 All' honigzeem en mede.

Wél lieten eindlijk Zuid en Noord
 De huwlijksnoeren glippen;
 Maar, schoon nu de echttoorts niet meer gloort,
 Wij leven als de kippen.

Waar men hier 'd'Oproerkoning' schold,
 Die Willem's kroon kwam rooven,
 Roept nu het Noord: L e e v ' L e o p o l d !
 Als 't Zuid: O r a n j e b o v e n !

Ja, waar voorheen het Belgisch volk
 Den dood zwoer aan Van Manen,
 Die Neêrlands taal als Neêrlands tolk
 Daar ginds een weg woû banen, -

Zie, hoe door beiden, zij' aan zij',
 Nu 't Neêrlandsch wordt verheerlijkt,
 En dus, na zooveel hasp'larij,
 Van Manen weêr vereerlijkt.

1) Vondel.

Wat zeg ik? Telkens komt men saam
 Op prettige Congressen,
 Waar we onzen dorst, in Dietschlands naam,
 Met toast bij toasten lesschen:

Ja soms ('t is laat, als dat geschiedt,
 En 't woord klinkt in den duister)
 'Is Vlaandren Hollands broeder niet?
 Wie weet?...?' en dan, gefluister.

Waar is nu de oude 'liberteit',
 Die ons zoo aaklig scheidde?
 De hartlijkste fraterniteit
 Vereenigt ons nu beide.

En als 't geweld ooit wagen dorst
 Naar ons de hand te strekken,
 Éen zelfde schild zou beider borst
 Voor 's vijands wapen dekken.

Voorwaar! dat is een beetre tijd,
 Al brengt hij minder glorie.
 De minste vrede wint het wijd
 Van de edelste victorie.

En daarom, wie op elk gebied
 Moog' mopperen of klagen:
 'Zoo schoon als de oude zijn ze niet,
 De nu beleefde dagen!'

Ik prijs den vijftigjaar'gen vreê,
 Dien we eerlang staan te vieren,
 En zal, vier ik dien jubel meê,
 Hem met mijn palmen sieren.

Ja, 'k zie wel gaarne de eerzuil aan,
't Jaar-Dertig toegeheilgd,
Maar 't liefst omhoog toch DE EENDRACHT staan,
Die 't land voor krijg beveiligt.

O draag' ze steeds in de armen d' oogst
Van vredes gouden schooven:
Dan rijst Oud-Hollands bloei op 't hoogst,
Bij 't oud Oranje-boven!

Tweeklank.

Ik wandelde den tuin in 't rond,
Die aan de woning paalde,
Waar eens mijn kinderwieg in stond,
En 'k, knaap, nu ommedwaalde.

't Was avond, en het klokkenspel
Klonk uit den stadhuis-toren;
O! ik verstond de boodschap wél,
Die mij dat lied deed hooren.

Men luidde aldus de kermis in;
Wat weelde voor een jongen,
Die 't feest begroet vol speelschen zin,
Met wilde vreugdesprongen!

Maar eensklaps, - hoor! een andre toon
Mengt vreemd zich in die galmen:
In de achterbuurt, waarvóór ik woon,
Verrijst een stem van psalmen.

Daar zingt der kleinen kleine schaar
De vreugd der hemelweelden,
Te groot, dan dat zich immer haar
Een hart zelfs zou verbeelden.

Men denkt er aan geen kermisfeest,
Waarvan de klokken zingen:
Men is op aarde, maar de geest
Zweeft in des hemels kringen.

Meer dan een eeuwheft is 't geleên -
'k Zou 't cijfer zelfs niet weten -
Maar klokgespeel en psalm dooreen.....
Ik heb ze nooit vergeten.

In den storm.

Hoe razen de kokende golven!
Hoe buldert de zee aan de kust!
Wie doet al die woede bedaren,
En brengt dus het zeevlak tot rust?

Van 't scheepje zal 't antwoord u komen,
Dat huppelt en danst op den vloed,
En 't middel bezit, dat de branding
Haar deiningen effenen doet.

Men steekt daar een olievat open,
En giet gansch het leêg tot den boôm:
Haar wicht drukt de koppen der golven,
En kalm vóór het schip wordt de stroom.

Wij staan aan het strand, en aanschouwen.
Wél ons zoo wij 't niet alleen zien,
Maar ook door dat schouwspel ons zelven
Een spiegel, een les laten biên.

Hoe sterk is uw invloed, o Liefde!
Op 't hart, dat uw werking ervaart!
Haar toonbeeld en voorbeeld, gij vrouwe,
Wat lof is uw streven niet waard?

Als 't kostelijke sap der olijven,
Dat zacht en verzachtende vliet,
Zoo brengt gij ook rust in elke onrust,
Waarop gij uw balsemstroom giet.

Hoe zalig de man aan uw zijde!
Der zorgen wild woelende zee
Legt kalm zich ter neêr, waar gij nadert:
Gij giet in zijn boezem uw vreê!

Mijn graf.

Waar zal ik eenmaal rusten
In de allerlaatste kluis?
Waar zal men mij ontsluiten
De poort van 't jongste huis?

Van Dijk maalde eens een kruisbeeld,
En aan zijn voet een steen:
'Mijns vaders graf!' - zoo schreef hij:
'Ik wentelde 't hierheen.'

Moog' vrij mijn graf verrijzen,
Waar 't andren oorbaar schijn'....
Wanneer 't maar in de schaduw,
Heer, van uw kruis mag zijn!

Diepe zee.¹⁾

Daar is in 't West een zee, zoo klaar van stroomkristal,
 Dat men er in de diepte een ganschen hof ziet bloeien,
 Een bosch van planten, waaraan purpren bloemen gloeien,
 Daartusschen 't schubbig heer, een ongeteld getal.

't Is of men met een greep dien tuin beroeren zal....
 Of tusschen hem en u geen diepe waatren vloeien!
 't Is louter zinsbedrog. De lusthof moge u boeien,
 't Genot is u ontzegd: de aanschouwing is het al!

Herinn'ring voert u in haar lichte kiel langs stroomen,
 Waarin gij op den boôm een gaarde bloeien ziet:
 Het zijn de bloemen van uw Jeugd, die u verliet;

't Zijn 's levens zoetheên, u na kort genot ontnomen.
 Gij wilt ze grijpen,.... wilt ze plukken.... ijdele proef!
 Het leven geeft niet weêr, wat eens zijn stroom begroef!

1) De bedoelde stroom is gelegen tusschen de West-Indische eilanden en de Caraïbische Zee.

Te Katwijk.

Is hier zijn graf?
't Was schoon, hem aan te staren,
Toen 'k hem in 't vuur der jaren
Zag huppelen van de Alpen af.

Maar hij werd oud,
En eindelijk kwam de stonde,
Dat hij vroeg om een sponde
Voor 't moede lijf, nu stram en koud.

Waar zal die zijn?....
Hoe nu? Na al zijn zwerven
Moet hij een graf hier derven,
De schoone, koninklijke Rijn?

Zal 't hem vergaan,
Als 's zeemans lijk bij 't stranden?
Biedt in der duinen zanden
Geen stervling hem een rustplaats aan?

Grijp dan de spâ,
Mijn volk, en voor den koning
Graaf gj een laatste woning,
Waar hij met eer ter ruste ga.

D'eisch werd voldaan:
Hem is een graf gedolven!
Een bed in 't hart der golven
Van d'ouden vader Oceaan.

Hij kreeg zijn lust:
Zijn heimwee trok naar 't water;
Thans zingt het stroomgeklater
Der Noordzee hem het lied der rust.

Willem Barendsz.

In 't koninklijk gebouw, der Zeevaart toegewijd,¹⁾
 Zag 'k me in de Hofstad tal van scheepsreliëken dagen,
 Herinn'ring aan den eens zoo glorieijken tijd,
 Toen Neêrland op zijn vloot de kroon der zee mocht dragen.

Één trok vooral mijn oog: 't was Willem Barendsz' hut,
 Die, bij zijn Noordpooltocht naar Nova-Zembla's streken,
 Bij de Overwintring hem en de andren heeft beschut,
 Die wel zijn leven, ja, maar niet zijn moed kon breken.

Één ding slechts deed me er pijn. Die schat kwam ons, van waar? -
 O, 't was als klonk daarop me een stem verwijtend tegen:
 Een vreemdeling, een Brit, bracht hem als gift van daar:
 Het oude Holland slaapt, op traagheids bed gelegen!

O Barendsz! zuchtte ik: mocht de geest, die u weleer
 Met heel ons volk bezielde, op nieuw in Holland varen!
 Verscheen als uit uw graf uw heldenschim ons weêr!...
 Maar.... wat daar ginds zegt die verschijning op de baren?

1) De Modelkamer in het Ministerie van Marine te 's Gravenhage.

Men wil dat op de zee somtijds een spook verscheen:
 Het vliegend Hollandsch schip. - Maar wat zijn spoken? Sproken.
 Maar nu! Het is als waar 't geen bakersprookje alleen:
 Het is of Barendsz heusch bij ons wil komen spoken.

Zie slechts ginds schip op zee, met Wille m Barendsz' naam.....
 Maar neen, God lof! zij, die dat Noordpoolschip bevolken,
 Zijn vleesch en bloed, bij elk bekend met naam en faam:
 't Zijn mannen van de Wit, Oud-Hollands trouwe tolken.

Zij gaan om Barendsz' schim, die ze als visioen verscheen,
 Ginds op zijn ijzig graf een weêrbezoek te geven,
 En hem te toonen: Wat met de eeuwen ook verdween,
 Jan-Compagnie sliep wél, maar stierf niet: hij bleef leven;

Nog meer, hij is ontwaakt. De Noordpool ziet hem weêr.
 Ga, dappre stoet, reis voort, ook door mijn beê gedragen!
 Gloeide ik bij Tollens lied als knaap reeds voor 's lands eer,
 Groet Zembla ook voor mij, mijn liefde uit kindsche dagen!

Troje herrezen.

Naar aanleiding van Dr. H. Schliemann's opgravingen.

I.

De dooden rijzen op. Gansch weggestorven steden,
 Jaarduizenden reeds lang de schouwplaats afgetreden,
 Waarop wij, levende, ommegaan,
 Ze schudden 't stof zich af, dat haar had overdolven,
 Gelijk men op het strand bij storm-ebbe uit de golven
 Een visschersdorp weêr op ziet staan.

Zoo nu ook Ilion, de stad, wier kruin een glorie
 Omschittert, grooter, dan de heerlijkste victorie
 Aan tienmaal grooter steden schonk.
 Wat toch beduidt de strijd, die 't stedeke eens deed blaken?
 En toch, nooit slagveld, schoon daar wereldkronen braken,
 Dat met den glans van Troje blonk.

't Is dat het dichtgenie dien strijd al zingend vierde,
 En met een eeuwgen glans Achilles' graf versierde,
 Als 't vuur den top van een vulkaan.
 't Is dat het dichtgenie daar elken steen doet vonkelen,
 Die van den Bouwval rest, met luister van karbonkelen,
 En vlammen er uit de asch doet slaan.

Dat dichtgenie, 't is u verschenen in zijn luister,
 O Schliemann, als van uit der graven dood'lijk duister
 Eens Hamlet's vader aan zijn zoon:
 Ginds was het: Wreek mijn dood! Hier is het: Geef mij leven!
 Wil de oude wereld, die 'k bezong, aan 't licht hergeven!
 Toon de aard weêr Priam's troon en kroon.

En 't is geschied. Niet door een roede der betoovering,
 Door 's wichlaars hand gezwaaid, verkreegt gij die verovering;
 O neen, der eeuwewonderstaf -
 Het was een spade alleen, een zandschop, die de puinen
 Afgroef met noeste hand van de overdolven kruinen
 Des Bouwvals, slapend in zijn graf.

Toch deed geen tooverstaf ooit grooter wondren dagen.
 Wees welkom, Troje, in 't licht, dat weêr uw oogen zagen
 Na dertig-eeuwen langen nacht!
 Wees welkom, stad, waarop nooit Hector's bloed kan drogen,
 Gelijk de traandrop nooit verdampt der hemelsche oogen
 Van Hector's gâ, die 'w e e n t e n l a c h t.'

Wees welkom, stad, waarin wij de assche nog zien gloeien
 Van 't vuur, dat eens uw muur moest zengen en verschroeien,
 Waar wij de schimmen vluchten zien,
 Die uit de vlam hun bloed, hun goed te bergen pogen,
 Als 't gindsch Pompeji, dat we, aan lava's asch onttoogen,
 Thans onzen bliken weêr zien biên.

Wat wonder van geduld, van geestdrift, van bezieling,
 Bij d'onderaardschen tocht, die aan des doods vernieling
 Een andre Eurydice ontroofte!
 Maar wonder nog veel meer het dichtgenie, welks ruischen
 Diens Orfeus' bloed voor zulk een heldentaak doet bruisen,
 Die slaagt, omdat haar held gelooft!

II.

En toch, waar 'k voor mijn blik die wereld van relieken
 Zie uitgestald, die nog naar Trojes vuurbrand rieken,
 Een doode wereld uit den dood,
 Daar treft mijn geest het heer van sombere gedachten,
 Gewekt door 't opstaan uit het graf van die geslachten,
 Skeletten uit des aardrijks schoot.

Al dood! al dood! al dood! - Die gouden diademen,
 Waar is het hoofd, dat ze eens tot hoofdsieraad mocht nemen?
 Waar 't haar, waarom dees haarbands loot?
 Waar is de melkblanke arm, waarvan Homeer mocht zingen,
 Dien 't goud omspande? waar de vingers, die de ringen
 Versierden met juweelen boot?

Vergaan! vergaan! vergaan! - Die gansche schoone wereld,
 Zoó bont getooid, zoo schoon versierd, zoo rijk bepereld,
 Waar 't leven eens zoo heerlijk blonk,
 't Is alles bouwval, puin, geraamte, stof en asschen, -
 Een doodskop, als me eens in een grafkuil kwam verrassen,
 Wien men een gouden mijter schonk.¹⁾

Maar nu! zie 't schoon contrast! Dood, dood, voor altijd Troje,
 En hoe men nu 't skelet ook siere, kranse, tooie,
 Gij Priams stad, voor goed vergaan!
 Slechts 't leven, dat de geest uws Dichters gansch onsterfelijk
 Zijn helden inblies, leeft. Bleek Ilion verderfelijk,
 Niet de Ilias; zij bleef bestaan.

Reeds aan de schepping van uw heerlijke gedachten
 Verkwikten, o Homeer, zich negentig geslachten,
 Wier oog uw beelden heeft aanschouwd;

1) Toespeling op Carlo Borromeo's graf in den dom te Milaan.

Wat tranen heeft uw traan, Andromache, doen vloeien!
 Wat oogen, Helena, mocht uwe schoonheid boeien,
 Wier macht geknakt is noch verflauwd!

Nog blaken immermeer der knapen jonge harten,
 Achilles, voor uw toorn, en Priam, voor uw smarten,
 Gelijk mijn jeugdig hart eens deed.
 En zoo ik aan dees tijd mijn zangen kon doen hooren,
 Homeer toen nagebauwd - o, vreest niet voor uw ooren!
 't Vuur, dat ze in vlam stak, spaart u 't leed.

Maar wat ook 't vuur verzwolg, niet de eer, de dank, de hulde,
 Homerus! aan den geest, die eens uw borst vervulde!
 Der dichtren vader, meester, heer,
 Zijt gij een stroomgod, uit wiens urn steeds waatren vlieten...
 Ook 't dropjen licht, dat 'k hier mijn dichtaar voel ontschieten,
 Vloot zonder u niet ruischend neêr.

Bijschrift

op een medaille, ter gedachtenis van Prins Hendriks dood geslagen.

De vloot, het leger, 't volk, de handel en 't vertier
 Weent bij Prins Hendrik's graf en kroont het met laurier.

Het lijden der zee.¹⁾

Ik stond aan den oever der zee op het strand,
 En golven, al wentelend, beukten het land.
 Zij kwamen en gingen met woedend geweld,
 Nu achterwaarts wijkend, dan voorwaarts gesneld;
 En altijddoor bulderde 't razend geluid
 Der branding, door 't strand in zijn aanval gestuit;
 En altijddoor viel en herrees weêr de vloed,
 Al zuchtende wijkend, of keerend vol moed;
 En zwellend of brekend, der wateren gil
 Stoorde immer de stilte in het diep van de kil.
 Zoo dansten de golven haar eeuwigen dans,
 In 't donker bij nacht en bij 's zonnelichts glans,....
 Tot hoe lang? - Wanneer toch, wanneer komt de rust,
 Die eenmaal die golven in sluimering sust?
 Wanneer komt voor vloed en voor ebbe eens de vreê,
 En legt zich te slapen de woelende zee?

Och, zij kan niet rusten, niet stil zijn; zij moet
 Zich immer bewegen met deining en vloed.

- 1) Wat aan deze elegie een eigenaardig belang bijzet, is het lot van haar maker, den zeekapitein M.A.S. Hare, bevelvoerder van het schip Eurydice, waarop hij zelf niet lang geleden met man en muis verging. Dit lied werd zoo doende een profetie van zijn eigen toekomst, een lijklied voor hem zelve.

Zij moet op en neêr gaan met stadig geraas,
 En ruischend en bruisend verwisslen van plaats:
 Want diep in haar boezem verhult zij in nacht
 De schatten, die schipbreuk op schipbreuk haar bracht,
 En went'le de golfslag hen opwaarts of neêr,
 Geen golf geeft dien buit aan de levenden weêr!
 Zij zwolg zooveel vruchten van 's huisvaders zweet,
 Die somtijds één rukwind verloren gaan deed,
 En 't is als weêrklonk in haar somber gerucht
 De kreet des gebreks en der hongrenden zucht.
 O wondere zee, zoo verschrikkelijk schoon,
 Wat diepe geheimnis toch spreekt uit uw toon?
 Waarom rolt toch immer uw golving zoo wild?
 Van waar, dat uw stem steeds zoo klagende gilt?
 Van waar deelt zelfs de avond zijn rust u niet meê?
 Van waar slaapt gij nimmer, gij machtige zee?

Toen was 't mij, als hoorde ik op eens d' Oceaen,
 En droevig klonk 't antwoord, dat 'k toen moest verstaan,
 Ja, 't rees uit de holen der diepte als geweën;
 Daar murmelden zuchten en tranen door heen.
 Het sprak van der dooden gebed in het diep,
 Wier lijk op den bodem den grafsluimer sliep,
 Van snikken en beden, bij 't sterven geslaakt,
 Van harten door 't wachten onrustig gemaakt
 Naar 't weêrzien der dierbren, - van weduw en wees,
 Wier stervenssnik stemmeloos hemelwaarts rees.
 O neen! de Oceaen kan niet rusten, zoo lang
 Zijn diepte geheimen moet bergen, zoo bang.
 Daar trilt op zijn aanschijn een kramp trek van leed,
 Daar gilt uit zijn golven een smartvolle kreet;
 Hij kan dus niet rusten of stil zijn in vreê,
 De donkere, woelige, stormige zee!

Maar eens komt de dag, de gezegende dag,
 Wanneer hij weêr rusten en stille zijn mag,
 Wanneer al zijn lijden voorbijgaat voor goed,
 En 't klagen verstomt van den somberen vloed.
 Dan geeft uit het diep van 't onpeilbare meer
 De zee al haar dooden aan d' aardbodem weêr;
 Dan valt haar het wicht onzer droefheên van 't hart;
 Dan zinkt zij in rust bij het wijken der smart;
 Dan hoort zij geen kreet meer van lijden of dood;
 Dan zinken geen stervenden neêr in haar schoot
 Dan blinken de heemlen en de aarde in het licht,
 Dat afschijnt van 's Eeuwigen stralend gezicht;
 Dan vraagt men: kan 't zijn, dat de zee gansch verdwijn'?
 Ja! - heet het - omhoog zal de zee niet meer zijn!
 Op aard was zij schoon, met haar statig gebruis,
 Maar hier in dit Eden behoort zij niet thuis:
 Dat leven van onrust en woeling en strijd
 Past de eeuwigheid niet: 't bleef daar ginds in den tijd.

En dies, o gij schoone en volheerlijke zee!
 'k Hoor in u een mengling van vreugde en van wee.
 'k Hoor beurtlings u juichen van vroolijk gezang,
 Of klagen met weening, zoo droevig als bang.
 Gij klaagt om de dooden, gedaald in uw schoot -
 Gij juicht in des Heilands triomf op den dood:
 Gij klaagt om al de offers, in stormen vergaan -
 Gij juicht in des Heeren verlossende daân:
 Gij klaagt om de zonde en haar smartvol gericht -
 Gij juicht in de hope des levens in 't licht!

(HARE.)

Dichterloon.

Een stem sprak: d'Ooievaar, die trekt naar 't warmer oord,
 Zien wij soms vink of meerle op zijne vleuglen dragen,
 Wier wick te zwak is om alleen de reis te wagen.
 Zoo torst hij, goedig dier, 'het zingend veêrtje'¹⁾ voort.

Juist - sprak een ander - dat is recht, zooals 't behoort:
 Wij proza-menschen toch, wie dicht en zang behagen, -
 't Is billijk, dat we, als loon voor 't lied dat ons bekoort,
 Met onze sterker schacht den zwakker zanger schragen.

Ik sprak daartoe: 't Is êel gedacht en mooi gezegd:
 Zoo krijgen beide, proze en poëzie, hun recht:
 De een zorgt voor d'overtocht, en de ander geeft zijn zangen.

Maar merkt ge ook, vriendschap, wat de werkelijkheid wel toont?
 Weet ge ook een proza-mensch, die dus den Dichter loont?
 Gij..... biedt ge uw rug misschien, om mede uw vracht te ontvangen?

1) Tesselschade.

De indiaan.

Een zend'ling verkondigt den Roodhuiden 't Kruis:
 'Voor u ook ontsloot het den weg naar Gods huis.'

Een zoon van het woud, in het binnenst geschokt,
 Stort tranen, door 't liefdewoord de oogen ontlokt:

'Wat zal ik hem geven, dien dierbaarsten Heer?
 Ik geef hem mijn jachtbuit, mijn hond, mijn geweer.'

Hij heeft die niet nodig. - 'De blanke nam mij
 Mijn akker en moeshof: die anders kreeg hij.'

Hij heeft die niet nodig. De Heer zelf is rijk,
 En maakt wie hem volgt hem in rijkdom gelijk.

'Wat zal ik dan geven? O, doe mij 't verstaan!...
 Wil Jezus Mij hebben, Mij, arme' Indiaan?'

Ja, ú wil hij hebben! Die gift wordt aanvaard:
 Eene enkele ziel is hem werelden waard.

De wilde begreep het, en hoorde naar 't woord:
 De blanke man weet het, maar - of hij 't ook hoort?

Liederen,

**gezongen bij het leggen van den eersten steen van een nieuw kerkgebouw,
ten behoeve van de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Amsterdam,
den 11 September 1879.**

I.

Eeuwige eer den dag der dagen,
Toen de dierbare Amstelsteê
Ophield Spanje's juk te dragen,
En 't Oranje wappren deê!
Welk een teeken eischt die dag,
Dat dit heil vereeuw'gen mag?...
Slechts één teeken is hem waard,
Dat zijn daân herroept voor de Aard.

Tempel Gods, gij zijt dat teeken,
Die, der Vaadren God gewijd,
Door uw stichting 't uit zult spreken:
God-alonee heeft ons bevrijd!
Eigen wijsheid, raad noch kracht
Heeft ons volk dat heil gebracht!
Tempel Gods! roem 't vóór en na:
Soli Deo gloria!

Welkom nu, gij schoone morgen,
Die, begroet met vaan en lied,
Als de kroon op zooveel zorgen,
d'Eersten bouwsteen leggen ziet.

Welkom, Broeders, op dit feest!
 Welkom, waar gij blij' van geest
 Met ons saam den Bouwheer prijst,
 Door wiens hand dees kerk verrijst!

II.

Wij loven en prijzen,
 dankzeggend te zaam,
 Gij Eerste en gij Laatste!
 uw volheerlijken Naam!
 De Steen werd gelegd,
 die, als eerstling van 't werk,
 Ons d'aanvang doet zien
 der Gedachtenis-kerk.

Gij Eerste en gij Laatste,
 o, voleind nu den bouw!
 Verheerlijk aan Stichters
 en Bouwliên uw trouw!
 Hebt Gij door uw Geest
 tot die taak hen gewekt,
 Zij hun ter voltooiïng
 uw hulpe verstrekt!

En zien we eens den tempel
 volbouwd tot de tin,
 Trek dan met uw zegen
 de tempelpoort in!
 Schenk, God onzer Vaadren,
 hun Godzoekend kroost,
 Eeuw in en eeuw uit,
 hier uw licht en uw troost!

De schoonste plek.

't Wild vogelkijn dat singt, daar 't onbeknipt is:
 Al de open lucht is mijn:
 Noch steent het om te sijn
 Bij 't lieve nestje, daar het uytgekipt is.

VONDEL.

Wat tooverdreven mocht mijn oog al niet aanschouwen!
 Wat wonderschoone keur van hemelsche landouwen,
 Waardoor een paradijszweem zweeft!
 Wat trotsche bergen en wat liefelijke meren!
 Wat bloemendalen, waar ik 't oog niet heen kan keeren,
 Of 't hart, vol zoete weelde, beeft!

En toch, 't kan soms mij zijn, als droeg voor mij onze aarde
 Een plek, nog schooner, nog onschatbaarder me in waarde,
 Dan Alpvallei of bergsneeuwkruijn,
 Of bloemeneiland, waar 'k mijn reisstaf heen mocht dragen.
 Welk is dat Eden, dat (zoo vraagt ge) u dus komt dagen?
 Dat Eden is - een kleine tuin,

Een kleine tuin met, daaraan grenzende, eene woning,
 Zij ze ook geen lustpaleis of huizing voor een koning,
 Zooals 'k op reis er velen vond.
 En toch, dat huis, die tuin, zie 'k ze in den geest verrijzen....
 't Is of de ontschoeide voet haar hulde moet bewijzen:
 Hun bodem is mij heilge grond!

Mijn Luther! 'k voele als gij. Toen ge eens het dorp mocht naderen,
 Waar gij het daglicht zaagt, 't bloed bruiste u op in de aderen;
 Gij steegt van uwen wagen af;
 Gij vielt op de aarde neêr, waarop ge uw kussen druktet;
 Uw oogen sproeiden dauw op 't plekje, waar gij buktet,
 De plek, waar God u 't leven gaf.

Mijn hart klopt als uw hart. Ook ik voel dauw in de oogen,
 Naak ik de plek, die door haar wonderzoet vermogen
 Mij als geen andre op aarde boeit;
 De plek, waar 'k intreê deed in 't leven, ja, hoe meerder
 'k Daarvan verwijderd raak door d' ouderdom, hoe teêrder,
 Naar 't schijnt, mij daarvoor 't harte gloeit.

En is het vreemd? Wat haalt bij 't uchtendrood aan 't dagen?
 Daar zwicht het goud voor van des Middags zonnewagen,
 Schoon hij met rijker stralen gloor'.
 Zie de Alpenbeken ginds als watervallen dalen,
 Die in het hemelvuur als regenbogen stralen, -
 'k Kies hier er de rivier niet voor.

Gegroet dies, dierbre plek, waar uit der oudren ader
 Eens 't aanzijn mij ontsprong, waar me een beminde vader
 In 't leven welkom heeft gekust,
 Waar ik uit moeders borst den zoeten teug mocht smaken,
 Die geestdrifts vonken strooide in 't bloed, die 'k nog voel blaken,
 En nimmer, nimmer wensch gebluscht.

Lief beeld! - Ben ik dat wicht, dat langs die haag loopt spelen,
 Met wangen hooggebloosd, en die de zefirs streelen,
 Gelijk zij 't gindsche rozen doen?

Of dat, in 't gras gebukt, een kransje poogt te vlechten
 Van madelieven, die 't om moederhoofd wil hechten,
 Haar tot eens jaardags bloemfestoen?

Ben ik die knaap, die vol gedachten mijmrend omgaat,
 Het hofke langs, en 't oog diep peinzende rondom slaat,
 Den geest vervuld van vraag bij vraag,
 Die in hem rijst, naar uw mysteriën, o leven,
 Die om zijn jeugdig hoofd als geestenstemmen zweven,
 Uit 's hemels dom, van de aarde omlaag?

Ben ik die jongeling, die in zijn zoete droomen
 Niet enkel geesten, lucht en damp, voor 't oog ziet komen,
 Maar beelden ook van vleesch en been,
 Gestalten, lieflijker dan ooit penseelen malen,
 En daarbij de Eenige, die hij alom ziet stralen
 Door honderd andre beelden heen?

Vooraf, ben ik dat kind, nog ganschlijk kind, onschuldig
 En vreemd, zooveel 't een mensch kan zijn, aan 't menigvuldig
 En diep bederf van later dag?
 Dat kind, den dauw gelijk, die beeft aan gindsche knoppen,
 Waar 't licht in spiegelt, en wiens zilverreine droppen
 Geen vuile herfstspin smetten mag?

O lief gezicht! Wat moet dat kind gelukkig wezen!
 Gelukkig?... Alsof voor geen ongeluk te vreezen -
 Zelfs aan den klank dier woorden vreemd -
 Niet bron van 't heil was dat, bewustloos, kindren smaken,
 Zij, levende bij 't uur, niet denkende aan 't ontwaken,
 Dat hun den zoeten droom ontnemt!

O! dat was zoet en goed. En 't doet nog goed aan 't harte,
 Te peinzen aan dien tijd van vreugde zonder smarte,
 Van onschuld zonder schuldbesef:
 't Doet goed, hier in gedachte op 't hoofdje een hand te leggen,
 En over 't kindeke mijn zegenspreuk te zeggen,
 Dat 'k met een kus aan 't harte hef.

O God, heb dank! heb dank, dat ge elken mensch in 't leven,
 Als d' eersten menschenzoon een Eden hebt gegeven,
 Dat bloesemt aan des levens poort;
 Een Eden, waar die mensch, als hij langs de aard gaat dolen,
 Een bloem uit meëneemt, in zijns boezems diep verscholen:
 De erinn'ring, die in 't binnenst gloort.

Men zegt:¹⁾ toen Adam stierf, vroeg hij: 'Haal mij drie bladen
 Van gindschen levensboom, met Edens dauw beladen!'
 Hij rook hun geur, en stierf in vreê.
 Een schoone sproke! Maar wie zal 't een sproke noemen:
 - 'Van 's levensboom der jeugd en kindsheid draag 'k de bloemen,
 Steeds geurend in mijn binnenst meê!' -

En daarom laat mijn hart nog eens dat plekje zegenen,
 En 't met den teêrsten groet, een kus van 't hart bejegenen,
 De plek, waar ik ben kind geweest.
 Geen ander haalt er bij. Geen Alpensneeuw straalt blanker,
 Geen meer ruischt zoeter en geen Oosterpalm rijst slanker,
 Dan, Jeugd, uw lusthof voor mijn geest.

O laat nog eens, gij hof, me uw madelieven rieken!
 Uw zwaluwen omhoog me omfladdren met hun wieken!
 Uw leeuwerikken om mij slaan!

1) Herder.

Laat mij nog eens een drop uws dauws van 't loover leppen!
Laat mij met open mond uw lenteluchtje scheppen,
Ja, heel uw Eden me opengaan!

Dan keer ik van uw beeld vervuld ter doornige aarde,
't Pak op den rug en 't hart, waarmeê ze mij bezwaarde,
Maar dat hier voor een wijl me ontviel.
Wie weet?... Gods woord en werk sluit als een ring in éénen:
Een kindsheids-Eden woû God elke ziel verleenen, -
Aan 't eind?.... Houd moed en hoop, mijn ziel!

Het Wilhelmus in 1813.¹⁾

De morgen der vrijheid brak aan voor mijn volk;
Maar wie in 't gevaar hief haar leuze als haar tolk?
'Men wist toch: het leven misschien hangt er aan:
Met u, zoo Napoleon wint, is 't gedaan!'

De schare zat biddend in 't Godshuis ter neér;
De prediker hief wel haar hart tot den Heer,
Maar durfde hij uiten de hoop van dat hart?
Wat dan, als die uiting zijn doodvonnis werd?

De schaar, steeds bedrukt, staat weêr huiswaarts te gaan.
Maar - God! wat is dit? hoor! het orgel vangt aan,
En speelt - wat? *W i l h e l m u s ! W i l h e l m u s !* den zang
Der vrijheid voor Holland jaarhonderden lang.

Wie waagde 't? Een jongling nog slechts is de held,
Die dus op zijn speeltuig het vrijheidslied stelt.
De tranen ontvloeien elks oog bij dien galm,
En 't trommellied wordt tot een heiligen psalm.

Eer, eer aan den held, die dus 't doodsgevaar tart,
Wiens harpe in zijn handen een heldenzwaard werd.
Pas stierf hij. Men droeg hem naar 't graf met geweën:
Ik vlecht door zijn kunstkrans een lauwertak heen.

1) Historisch.

De dood in de danszaal.

Voyez cette figure blême,
 Ce regard terne et qui fait mal:
 A celle-là le diadème!
 Voilà notre reine du bal!
 - Ou donc? comment se nomme-t-elle?
 Le jour blanchit, ton oeil s'endort.
 - Reine du bal!... mais cette belle
 Est invisible, et c'est la Mort.

JUSTE OLIVIER.

De handen, zinkende in den schoot,
 Doen krans en feestfestoenen glippen;
 Het 'Welkom!' rijzende op de lippen,
 Wordt weggeblazen door - den Dood.

J.J.L. TEN KATE.

In memoriam. Bij den dood van Prins
 Hendrik der Nederlanden.

'k Sta in de Keizerszaal van 's werelds Achtste wonder;
 Daar zweeft mijn oogblik rond, van boven af naar onder;
 Wat schoonheid, grootschheid, pracht en praal,
 Ook in dien beeldengroep omhoog, uit steen geboren,
 Maar waarin 't leven zelf des makers schijnt te gloren,
 Als bij Pygmalion eenmaal!

Maar - wat is dit? Mij treft gindsch beeld daar in den hoogen,
 Welks aanblik aan mijn oog door 't hulsel wordt ontogen,
 Waarmeê men 't kunstiglijk omsloot.
 Wat deed dit enkle beeld hier die mishandling lijden?
 Hoor slechts: men laat u zacht in 't oor 't gefluister glijden;
 't Beeld, daar omhuld, vertoont - den Dood.

De Dood - zoo gaat men voort - maar die toch bij het glansen
 Der hoogtijdslamp niet past, wanneer hier groepen dansen
 Op 't maatgeluid der walsmuzijk;
 Dan zou een schrikgestalte als deze 't juublen storen,
 En binden lood aan 't voetgetrappel van die koren....
 En dus - het sombre Doodsbeeld wijk'!

Het zij! Maar wijke al 't beeld, wat zal 't de dansers baten,
 Wanneer de Dood toch zelf zich niet wil bannen laten,
 En meê ten feest komt, ondanks u?
 Denk aan den 'Doodendans', dien Holbeins kunst mocht malen:
 De Spotter, die zijn buit ten bal daar af komt halen,
 Hij woont ook hier, hij heerscht ook nu.

Ik zweeg: mijn gids zweeg meê.... Ras zou een Ander spreken.
 't Werd Nieuwjaar en, ook hier, iets Nieuws stond aan te breken:
 Bij 's konings echt een echtfeestijn.
 Maak nu de danszaal reê - zoo klonk het - waar de voeten
 Op 't bal der gasten vreugd voor Haar vertolken moeten,
 Die koningin van 't feest zal zijn!

Maar Een hoort meê dien last, de Onzichtbre, in 't doek verscholen,
 De Dood: want hij is daar, gelijk zijn beeld verholen.
 Hij hoort, terwijl een spotlach stijgt,
 En zie! - die spot wordt ernst: de Dood treft 's konings broeder!
 Heel 't volk zit neêr in rouw als om haar zoon een moeder....
 De doodklok klinkt, de dansmaat zwijgt.

Op nu, gij menschenkind! kom meê hier 't M e n e lezen,
 Ginds vlammeende aan den wand der Balzaal, nooit volprezen,
 Van 't wereldwonder onzer stad.
 Laat tot uw oor der ziel daar 't spraakloos Doodsbeeld spreken,
 En, hang' men voor uw oog een sluier over 't teeken,
 Gij voor u selv', ontsluiert dat!

Verlangen.

Zijn twee geliefden wreed van hart en mond gescheiden.
Hun zielsgedachten toch ontmoeten staâg elkaâr,
Als duiven, zwevende door 't luchtruim, blauw en klaar,
En wisslen tijding, die ze in ongeduld verbeiden.

Maar nu, ik zweef om niet heel de aard rond, hier en daar;
't Huis ligt te hoog, waarin gij thans u moogt vermeiden;
En, schoon we ook gaarne elkaâr die zoete vreugd bereidden,
Gij hoort mij niet, ik word uw stemme niet gewaar.

Helaas! gij zijt niet meer: de bloeiende oeverzoomen
Mijns levens weken weg, toen gij mij zijt ontnomen:
't Werd nu een barre zee, waar ik geen weg op ken.

Toch bleef me uw beeld, ja, 't steeg tot hooger glans en orden:
Gij zijt nu op die reis me een lieve ster geworden,
Die mij door storm en wind geleidt, tot 'k bij u ben!

(ECKENDORFF.)

Mijn levensreis.

Seele des Menschen,
Wie gleichst du dem Wasser.

GÖTHER.

'k Heb, jongeling, den Rijn bezongen,¹⁾
Hoe hij van de Alpen daalt naar zee,
En, uit zijn rotsenwieg gesprongen,
Steeds trouw de reis naar Katwijk deê.

Zóó loopt (zegt Göthe) 's menschen reize
Langs 't levenspad, van hoog naar laag. -
't Moog' zijn, maar als 'k mijn weg bepeize,
Hij daalt dan niet, maar rijst gestaâg.

Zal 'k voor dien weg een beeld u geven,
Zoo goed ik het te malen weet?
Zie of ik niet met recht mijn leven
'Een omgekeerde Rijnreis' heet?

1) Herinnering. Aan den Rijn. Poëzij, tweede druk, bl. 129.

Waar is mijn levensreis begonnen?
 Gelijk mijn land aan 't strand der zee:
 Bij 't duin ontsprongen mij de bronnen
 Van 's levens stroom met wél of wee.

Gelijk des Rijnvloeds baren dartelen
 Langs d'effen boôm van Hollands kust,
 Lag ik als kind in 't groen te spartelen
 Van Hollands weide, in weelde en lust.

Toen rees mijn pad naar 't Rijndal henen,
 Waar op de rots de wijndruif rijpt,
 En uit het hol der berggrot-steenen
 De Lorelei haar offers grijpt.

Dat was 't romantisch perk van 't leven,
 Waarin de Jeugd van liefde gloeit,
 En Rolands blikken 't stift omzweven,
 Waar aan hem liefjens schoonheid boeit.

Straks zie 'k mijn vloed den tuin doorslingeren,
 Die langs de bocht der Bergstraat zwiert,
 Waar 't wakker werk van nijvre vingeren
 De welvaart voedstert, die daar tiert.

Zoo volgt ook op des jonglings spelen
 De levenstaak des rijpen mans,
 Die zijn gezin 't genot laat deelen
 Van arbeidsvrucht of letterkrans.

Voort, altijd voort! De groene bosschen,
 Ze deinzen weg voor 't Z w a r t e - W o u d ,
 Waar met zijn donkre naaldentrossen
 De sombre Den den grond beschaâwt.

't Is 't beeld des Ouderdoms, die nadert,
 Welks nevel floers spreidt op de paân,
 Slechts hier en daar door 't licht dooraderd,
 Waarlangs de voeten grafwaarts gaan.

Voort immer! Hooge bergen rijzen....
 Zie 't Alpland, toppunt van Euroop,
 Met spitsen, die ten hemel wijzen,
 Met diepten, hellend in haar loop.

't Zal nu de jongste worstling gelden:
 'k Moet nog de laatste diepte door,
 Waarachter zich de tinnen melden
 Der Hemelstad, in gouden gloor.

O zie daar dien Montblanc eens blinken!
 't Is alles reinheid, witheid, glans,
 En, als straks de avondstralen zinken,
 Om de Alpenkruin wat gloriekrans!

Een laatste profetie! - Daarboven -
 O wie, die 't zich verbeelden kan? -
 Des levens reis voor wie gelooven
 Loopt uit op 's Heiligheids Mont-blanc!

Van uit de diepte naar den hoogen! -
 Zoo is de levensreis volbracht.
 De reiziger, ter aard gebogen,
 Dankt 's pelgrims Gids voor raad en kracht!

Dubbele glorie.**In den Groothertogelijken grafkelder te Weimar.**

Ik stond in Weimar bij het prachtig eeregraf,
 Waarin ik Göthe's asch naast Schiller's stof vond rusten.
 Schoon Mausoleum, dat de Vorst den Zangers gaf,
 Wier lippen in de wieg de Zanggodinnen kusten.

Zoo straalt van deze zerk een dubbele glorie af
 Op 't Dichterpaar, wier licht geen dood- of grafvlucht bluschten,
 En op den Vorst, die, wars van enkel zinnenlusten,
 Schoon heerscher, 't hoofd boog voor des Dichters heerschersstaf.

Carl August! Eer zij u! - Het moog zoo zijn, dat zelden
 De faam twee namen als uw Dichterpaar kan melden,
 Nog zeldzamer is de eer, waar gij u selv' meê kroont.

Maar nu ook, waar uw naam licht anders waar vergeten,
 Deelt gij dier Zangren eer, waar ge, aan hun zij' gezeten,
 In Naroems gloriehal als Vorst bij Vorsten troont!

De roepstem naar het zuiden.

Antwoord aan een' Vriend.

‘Naar het Zuid! naar het Zuid!’ - roept een vriendelijke stem,
 Als een lieflijke Zuidenwind ruischend.
 Hoor! zij wekt ons, zij trekt ons, nu dringend met klem,
 Dan met zoetheid in 't vriendenwoord suizend:
 ‘Sla uw tente naast de onze hier op in 't Zuid,
 En vlucht dus, zooals wij, Noordens ijspaleis uit!’

Welk een stem! - Zwijg, verzoekster! wij bidden 't u: Zwijg!
 Want uw Zuidenwind brengt ons hier stormen.
 Gij verwekt in ons binnenste een geweldigen krijg,
 Waar ge ons aavrechtsche lusten helpt vormen.
 Naar het Zuid! hoor 'k u roepen? Och, roep niet zoo luid!
 Want nog krachtiger klinkt het hier binnen; Naar 't Zuid!

Is het vreemd? - Immers alles wat aan ons is rilt,
 Als we een vorigen winter gedenken,
 Toen de koû, die daar buiten heel de aard had verkild,
 Ook hier binnen mij, lijder! kwam krenken,
 En mij sloot in mijn huis als een kevie van steen,
 En - voor zon schier het stralen van 't koolvuur alleen!

Ja, nog meer! 'k Heb nu eenmaal eens trekvogels trek;
 'k Ken het heimwee naar Alpen en meren.
 't Is niet noodig, dat men de begeerte in mij wekk',
 Waarvan 'k toch reeds mijn hart voel verteren.
 't Is verwaand licht en stout, maar mijn arme natuur
 Als een broeikasplant hunkert naar Zuidlijker vuur.

En nu hier, of het spel spreekt, een winter zoo bar
 Plaagt ons land, als ik immer zag komen;
 't Is hier Lapland, al ligt ook de Noordpool nog ver,
 't Huis een sneeuw hut, een ijszee de stroomen;
 Alles dorheid en kilheid, waar de oogblik op stuit,
 En nu komt gij ons lokken: Vliegt over naar 't Zuid!

Nu verzoekt ge ons: komt hier in dees bloeienden tuin,
 Waar violen en stamrozen bloeien,
 Waar de palmenboom prijkt met zijn statige kruin,
 Waar de cactus en aloë groeien;
 In het land, u bekend, waar oranje en citroen
 Levend goud hangt aan twijgen van nimmerdor groen.

Nu verlost ge ons: komt hier, waar voor vlokken van ijs
 Ge u met bloesems rondom ziet besneeuwen;
 Waar de vogelkens zingen in 't bloeiende rijs,
 Voor uw stormenverkundende meeuwen;
 Waar voor 't muschje, dat wegschuilt voor rijp en voor rijm.
 Hier 't kapelletje lept aan den geurigen tijm.

Zwijg, verzoeking! ga achter, en laat mij met vreê;
 Uw Sirenenstem poog' te betooveren,
 'k Wedersta haar: de Nimf van uw blauwende zee
 Zoekt om niet mij het hart te veroveren.
 Hoe uw Lorelei zinge in haar grot van koraal,
 Zij wacht vruchtloos, dat ik in haar stroompaleis daal.

Ja, de Zuidenwind, wis, heeft een vleiende stem,
 Maar ik weet, wat er 't oor voor kan stoppen:
 'k Weet een Ander, die roept en die, hoor ik eens hem,
 Aan mijn hart als geen tweede komt kloppen:
 'k Weet een stem, waar het lokken der liefde voor zwicht,
 Als zefier voor den storm: 't is de stem van den Plicht.

't Is de Plicht, die mij hier aan het Vaderland bindt,
 Waar de Rusttijd mij nog niet kwam dagen;
 Waar mijn hart, niet verkoeld, nog den herderstaf mint,
 Dien mijn hand, niet verzwakt, nog blijft dragen;
 Waar de stem, die in 't braambosch mij riep uit de vlam,
 Nog op Nebo mijn taak van de schoudren niet nam.¹⁾

Neen, ik kom niet tot u aan het blauwende meer;
 Want de Heer is me op 't strand hier verschenen,
 En als Petrus, ik hoorde zijn liefdestem weêr:
 'Weid mijn schapen nog steeds als voorhenen!'
 En al sloot ik een pooze dier stemme mijn oor,
 't Is mij dan, of ik lammekens blatende hoor.

Geen olijf groen' mij hier, als daar ginds voor uw blik,
 En geen duif moog' me al kirrend verrukken,
 Maar, als Noach vóór eeuwen, zijn arkduif zie ik,
 Die 't olijvenblad, dat zij ging plukken,
 Tot mij bracht als een last: 'Deel dees boodschap van vreê
 Steeds de zwervers langs 't vlak van den wereldvloed meê!'

1) Zie mijn Sneeuwkllokjes, bl. 141: Op Nebo. Een harptoon op den gedenkdag van mijn ambtsjubel.

‘Zie, hier ben ik!’ Zoo heeft daar mijn mond toe gezegd,
 En het hart heeft er 't Ja! toe gesproken:
 Heer, beschik over mij naar uw wil: 'k ben uw knecht,
 En mijn wil ligt voor d' uwen verbroken:
 Roept ge zelfs ter woestijn me en bij de eenzame beek,
 Gij wordt daar mij ten bloeienden hof in die streek.

En, voorwaar! geen woestijn is de plek, waar ik toef,
 Ook al wintre wat scherp daar het Noorden.
 De natuur zie wat bar, en de hemel wat droef,
 Soms bestraalt toch de zon ook die oorden;
 En al bloeit mij geen hof onder 't hemelsche blauw,
 'k Heb mijn wintertuin toch, die hier tiert in de kou.

'k Heb mijn vrienden, wier liefde me een zonneshijn is,
 Die het bloed van mijn hart doet ontdooien;
 'k Heb mijn boeken, die, als ik den Zuiderhof mis,
 Met zijn bloesems mijn paden bestrooien,
 Die een luchtschip mij bouwen, waarmee ik ter vlucht
 Vrij bezoeken kan brengen aan iedere lucht.

En daarbij, moog' 't nu wintren, 't is slechts voor een poos:
 Reeds ontwaar ik het zwellen der knoppen;
 Zie! de sneeuw klok gaat bloeien; der kerstmissen roos
 Tusschen 't groen toont haar zilveren toppen;
 Ja, haast komen de merels, de lijster gaat slaan,
 En zie! ginder zweeft waarlijk een ooievaar aan!

En o! dán - na een winter de lente! - Voorwaar,
 Dat is twee- dat is driemaalente.
 Ja, dan geeft het gemis, dat ik heden ervaar,
 Mij een dubbele en driedubbele rente.
 Heb 'k voorheen naar geen lokstem: Naar 't Zuiden! gehoord,
 Des te schooner bloeit nu mij het Zuiden in 't Noord!

De vuurproef der liefde.**(Bij een plaat.)**

Daar ligt hij, Duitschlands zoon, op 't slagveld zwaar verwond;
Daar zit zij, Frankrijks telg, pleeg zuster aan zijn spond';
Wie bracht hen beide saam? - 't Is 't Roode Kruis, het teeken,
Dat zelfs in d'oorlog van verboedering blijft spreken,
En plenge, aan deernis vreemd, ook 't zwaard des broeders bloed,
Toch in het hart de stem des bloeds weêrklinken doet.
Zóo, als een zusterken haar eigen kranken broeder,
Zóo, als haar veegen zoon op 't lijdensbed een moeder,
Heeft zij den held verpleegd - ach die in 't krijgsgevaar
Haar land, haar volk, haar vlag bestreed, en daarin Haar!...
Om 't even! Zij vergeet haar grieven bij zijn wonden,
En blijft aan 's vijands spond' door Hooger stem verbonden.
En toch! en toch!... Wanneer, in 't rustig uur der nacht,
De lijder 't vlijmend wee een weinig voelt verzacht,
En zich 't gesprek ontspint, dat beide al fluistrend voeren, -
Hoe komt op eens een storm dien kalmen stroom beroeren!
Hoe stijgt dan soms in 't hart der Fransche vrouw, voor 't oog
Des Duitschers, 't hittig vuur van volkshaat fel omhoog!

Hoe komt de Elsasserin in de Christin te ontwaken,
 En doet haar taal van spijt om Frankrijks neêrslag blaken,
 Zoodat, klimme ook daardoor des krankens dubbel leed,
 De liefdezuster, haars ondanks, zichzelve vergeet.
 Vergeefs dan elke proef om zulk een toorn te dooven;
 Geen water bluscht dat vuur. 't Vlamt telkens weêr naar boven.
 En 't einde, als zwakte en pijn den held tot zwijgen noopt,
 Is de oogblik naar Omhoog, die tegen hope hoopt.
 Zoo gaan de dagen om en lijdensvolle nachten,
 Waarin de krijgsman 't uur der doodsrust in blijft wachten,
 Dat eindelijk, eindelijk daagt. En nu - geen enkel woord
 Van dank, van jongst vaarwel, van heilgroet wordt gehoord;
 Een handdruk maar alleen en, in een wenk, de bede:
 'Neem van mijn stervensspand' dit pand der liefde mede!'

De Elsasserin, in 't oog een deernisvolle traan,
 Neemt uit de koude hand de aandoenlijke erfgift aan.
 Eerst legt ze op 't hoofd, in rust op 's dooden borst gebogen,
 Haar zegen, door een blik bezegeld naar den Hoogen;
 Straks opent zij den schrijn, bewaarder van den schat....
 Wat vindt ze? - Een gouden ring, die een robijn omvat,
 Waarop in 't rood juweel een kruis staat ingesneden,
 't Gewijd verbindingspunt van beider weg en schreden;
 Daarbij 't nauw leesbaar woord in potloodtrekken: 'Hij,
 Die stierf aan 't kruis, deed wél, maar had ook lief er bij!
 Aan u zijn heil, zijn geest, te zamen met mijn zegen!'
 Zie nu de Elsasserin, hoe, schaamrood en verlegen,
 Een blos, een lach, een traan, te zaam rijst op 't gelaat.
 Ach, hoe die Parthers-pijl haar dwars door 't harte gaat!
 Ja, zij deed wél, maar deed ze ook 't liefdewerk met liefde?
 Neen! spreekt daartoe de hand, die beurtlings zelfde - en grieve.

O! hoe als misdaad weegt die weldaad ze op 't gemoed!
Dies vraagt ze en zoekt en tast: Hoe best die schuld geboet?
En 't eind?... Zij wijdt den doode een grafgesteent', welks marmer
Als bondsleus 't Kruis vertoont, symbool van d'Aarts-erbarmen,
Daarbij een feniks, die ten vure uit opwaarts vaart, -
Beeld van een liefde, in 't vuur des doods met smart herbaard!

Paul en Virginie.**Na de herlezing van het meesterwerk van Bernardin de Saint-Pierre.**

In het licht der morgenstralen
Zie 'k een huis, dat zich ontsluit:
Daar hun glansen op hem dalen,
Stapt ter deure een vader uit.

Aan zijn rechte- en slinke beide,
Met twee kindren treedt hij voor,
Die hij, zonder zijn geleide,
Heen laat gaan de wereld door.

De een, de heerlijkste aller knapen,
De andere, aller maagden kroon,
Beide in 's hemels gunst geschapen,
Beide schier voor de aard te schoon;

Beide eens heilgen huwlijks bloemen
Van Natuur met Poezie:
Paul woû hem de vader noemen,
Haar benoemt hij Virginie.

Gaat nu kindren - spreekt de vader -
 Telgen, door mijn geest gebaard!
 Gaat de wereld door te gader:
 Toont uws vaders beeld aan de aard.

En nu, ziet! die kindren treden
 Hand aan hand, van land tot land,
 Langs een bloempad voortgeschreden,
 Ingehaald van allen kant.

Niet slechts huizen gaan hun open,
 Harten oopen zich daarbij;
 Meer dan ze immer konden hopen,
 Tal van vrienden vinden zij.

Wie Natuur zijn liefde wijdde,
 Wie ontgloeit voor Poëzie,
 Roept hun toe van iedre zijde:
 'Welkom, Paul en Virginie!'

Komt hier in, spreekt van uw Eden,
 Waar ge ontloopt in 't morgenland,
 't Eiland, zoo vol lieflijkheden
 Als de golven aan zijn strand.

Spreekt mij van uw schuldloos leven
 In die maagdljke natuur,
 't Rein genot, uw jeugd gegeven,
 Niet gezengd door 't zondevuur.

Spreekt mij van de zucht uws harten,
 Die uw boezems heeft verteerd:
 Liefde, rijk aan weemoeds-smarten,
 Die ze in zaligheên verkeert.

Spreekt mij van uw tegenspoeden,
 Scheiding, zeestorm, schipbreuk, dood,
 Waar half de aarde tranenvloeden
 Heel een eeuw reeds om vergoot.

Spreekt van heel de tooverwereld,
 Die 't genie uws vaders schiep,
 Met der dichtkunst dauw bepereld,
 Waar uw stem ons binnenriep!

O wat vriendelijke begroeting,
 Wat onthaal vol lieflijkheid,
 Ziet ge dus bij elke ontmoeting,
 Lieve Twee, u saam bereid!

't Is als waart ge een tweetal engelen,
 Die een hemelboodschap brengt,
 Waar zich liefde en vreugd in mengen,
 Die uw komst uw vrienden schenkt.

En ook zijt ge als engelen samen
 Van een wereld uitgegaan,
 Die, verbloemd in dichternamen,
 Eeuwig-werklijk blijft bestaan!

Daarom als gij weêr zult komen
 Tot den vader, die u zond,
 Och of 't door hem wierd vernomen,
 Welk onthaal zijn tweetal vond!...

Maar, helaas! hij is gestorven;
 Onvergankelijk leeft slechts 't kroost,
 Dat een leven heeft verworven,
 Dat van eeuwge jonkheid bloost.

Vader stierf - gij kunt niet sterven:
U blies hij een leven in,
Dat de onsterfelijkheid mocht erven
Van der engelen gezin.

Doch, rust vader onder de aarde, -
Keert gij van uw zending weêr,
Legt de kransen, die gij gaarde,
Groenend op zijn grafzerk neêr.

Brengt zijn schim den danktoon over
Voor zijn harten-poëzij,
En legt bij dat bloeiend loover
Ook een blaadje neêr voor mij!

De late maandroos.

Gegroet, gij lieve najaarsroze,
Die in mijn hof steeds bloeiend staat,
En nog uw blaân niet vallen laat,
Schoon om u schier geen bloem meer bloze.
Gij blijft mij met uw bloei getrouw,
Die zelfs in 't najaar, guur en grauw,
Nu geur en kleur en fleur vervlogen,
Steeds frisch blijft prijken voor mijn oogen.

Wat is mijn arme hof geplonderd!
Alom, waar ik in 't ronde staar,
Wat mis ik bloemen hier en daar,
Eens in haar bloei en schoon bewonderd!
Hoe menige vergeet-mij-niet,
Die 't hoofdje kwijnend zinken liet,
En als ik 't oog langs 't gras laat dolen,
Waar zijn mijn riekende violen?

Maar gij, mijn maandroos, zijt gebleven.
Nauw ging de Zon van Juni op,
Of gij ontsloot uw vroegsten knop,
Dien ge als uw eerstling mij woudt geven.

Sinds bloeide plant na plant, maar gij
 Bleeft bloeien heel het zomertij',
 En, naar den naam voor u gekozen,
 Met elke maand weêr nieuwe rozen!

En nu de herfstwind, rond gestoven,
 Den krans des zomers heeft verplukt,
 En al 't sieraad haast weggerukt,
 Dat geur en kleur schonk aan de hoven,
 Gij bloeide ook in de October-maan,
 't November-maantje ziet u staan,
 En gij zult mag mijn bede baten,
 Eerst met December ons verlaten.

Zóó doet alleen der Liefde trouwe!
 En daarom heeft men uw gebloemt'
 Terecht als Liefde's beeld geroemd, -
 En ze is uw beeld, geliefde Vrouwe!
 Want wie 't ook giste of niet, gij weet,
 Dat ú dit Rijm mijn Maandroos heet,
 Die, nu mijn najaarsstormen loeien,
 Zoo lieflijk in mijn hof blijft bloeien.

Ja, gij mijn Puikroos sedert jaren,
 Eerst siersel van mijn zomertuin,
 Nu herfstkrans voor mijn grijze kruin,
 Hoe dank ik Hem, die me u wou sparen!
 Want miste ik noode menig bloem,
 Mijn trots eens, blijdschap, liefde of roem, -
 Zoolang uw blosje mij blijft gloren,
 Heb ik mijn Keurbloem niet verloren!

Wel zijt ge niet, ook voor mijn bliken,
Wat ge eens waart in uw lentefleur;
'k Zie ook wel 't mindren van de kleur,
Wier helder rood me eens mocht verrukken.
Ja, 'k zeg 't mijzelf' met angst somwijl:
'Wat wordt mijn roze dun en ijl!'
En als 'k den wind er langs zie varen:
'Och, lieve storm, ontzie haar blâren!'

Maar is haar beste fleur verdwenen,
Voor mij is ze altijd even schoon:
In 't zachte rood der bloemenkroon
Vind 'k liefdes kleur nog als voorhenen.
Ja, 't is alsof die brooze rank,
Zoo ijl, zoo zwak, en soms zelfs krank,
Mij nog veel vaster wast aan 't harte,
En, breekt ze eens, dreigt met bittere smarte.

O God der liefde! welk een zegen
Gaaft ge in de liefde uw menschenkroost!
Die liefde, waar uw beeld in bloost,
Van u op de aarde neêrgestegen, -
Een geur des hemels ademt ze uit,
Terwijl ze iets god'lijks in zich sluit,
En de eeuwge jonkheid van haar wezen
Ons meê haar Oorsprong geeft te lezen.

En daarom, laat de najaarsstormen
Vrij woeden om mijn late roos,
En, bleekende haar laatst gebloos,
Onkenbaar blad en bloem misvormen,

O! wat in haar aantreklijkst blonk,
En haar heur hoogste schoonheid schonk, -
Blaast vrij, raast vrij, gij Noordenwinden,
Dat doet uw adem niet verzwinden!

Maandrozen velt der Maanden laatste,
En ook voor ons, geliefde gâ,
Gaat gij mij voor, of volgt mij na,
Gewis, December komt met haaste.
Maar welk' de moederplant op aard,
Haar kiem herrijst in Edens gaard,
Geen maandroos meer, die dort na 't bloeien.
Maar roos, wier blosjes immer gloeien!

In Schillers huis te Weimar.

In Schillers huis! het huis, waar eens de Dichter woonde,
Zoo rijk aan gaven en zoo bitter arm aan goud;
Waar wel zijn geest als Vorst op d' elpen zetel troonde,
Maar 't lichaam zich behielp met schamel grenenhout.

Doch Schiller stierf, en 't uur was daar, dat d' Eedle loonde,
Die aan den tempel van de menschheid had gebouwd:
't Huis werd een beëvaartplaats, waar half een aard hem kroonde.
Germaan en vreemde, steedsch en dorper, jong en oud.

Nog meer! 't Werd zetelplaats der schattenrijke stichting,
Die, Schillers naam ter eer, gegrond werd ter verlichting
Der broodzorg van 't genie, waarvan hij 't offer werd.

Niet slechts dus mag zijn graf met vorstenluister prijken,
Hij, arm, mag uit dat graf nog 't arm vernuft verrijken, -
Een eer voor Schiller, die zelfs Göthe's glorie tart.

Kerkklokstenen.

De kerkklok luidt. Als zilver klinkt haar toon,
Terwijl zij galmt langs velden en langs wegen.
Al wie haar hoort, klinkt ze als een feestlied tegen.
Een lied, voor de aard bijna te zoet, te schoon.
Wat zingt dat lied? Het zingt een lied der rust,
Der ruste op aard, waar de onrust pleegt te wonen.
Het klinkt als of een moeder met de tonen
Van 't wiegelied haar kind in slumring sust.

De kerkklok luidt. Haar stem daalt uit de lucht,
Waar de ijzren tong des klepels zich laat hooren,
En galmt, van uit den hoogen tempeltoren,
Heel 't dorp door, gansch vervuld met haar gerucht.
Maar 't is alsof zij van nog hooger kooft,
Als daalt zij uit den stillen, reinen hemel, -
Zoo hemelsch zoet, spijt aarde en aardsch gewemel,
Is 't zielsgevoel, dat ze ons in 't harte stroomt!

De kerkklok luidt. Een stemme van metaal
 Klinkt in haar galm ons tegen. Nochtans schijnen
 Het stemmen van des Hemels serafijnen,
 Ons noodigend naar 's Heeren tempelzaal.
 'Kom' (roepen ze) 'kom, nader zonder schroom!
 De Koning heeft zijn maaltijd doen bereiden!
 Kom, hongrend schaap, kom tot de groene weiden,
 En, dorstend hert, verkwik u aan den stroom!'

De kerkklok luidt. Schel als een haan die kraait,
 Roept ze ieder die een oor heeft op van 't rusten.
 Gewetens wekt ze op 't bed der zondelusten,
 Met maankop door de zinlijkheid bezaaid!
 Een Nathans stem klinkt menig David toe,
 En voor 't altaar van Davids God verschenen,
 Ziet ge in 't gewaad des rouws een boetling weenen,
 Eéns zondes slaaf, maar nu der zonde moê.

De kerkklok luidt. En als eens Troosters stem,
 Die balsem drupt in diepe boezemwonden,
 Schijnt zij een bô, door God in gunst gezonden,
 Om 't lijdend kind te nooden: 'Ga tot hem!'
 De droeve gaat, - en zie, daar wischt God zelf
 Met zacht gestreel de tranen hem van de oogen.
 Het rouwfloers wordt de omwolkte ziele onttoegen,
 En licht straalt tot in 't donkerst nachtgewelf.

De kerkklok luidt. En als de wekbazuin
 Van d' Engel, die den jongsten dag zal melden,
 Weêrgalmt haar stem langs de uitgedorde velden,
 En wekt een zweem van leven tot in 't puin.

Maar bovenal, hoe dringt die wekgalm door,
 Door zode en zark en zand, tot in de graven!
 't Is of het zaad, dat we eens aan de aarde gaven,
 Alreeds begint te ontkiemen in de voor!

De kerkklok luidt. En als de feestklaren,
 Die klinkt, wanneer een Koning staat te komen,
 Is 't of door ons een voorspel wierd vernomen
 Van 't lied des Lams, dat de intreê staat te doen.
 Hoe regenen gebloemde en mei en palm
 Op 't pad, bedekt met vorstelijke eergewaden,
 Waar 't muildier, met zijn heilgen last beladen,
 Langs voorttrekt onder Hallel-lied en psalm!

De kerkklok luidt En 't is of haar geluid
 Het uur verkondt, waar de aard voor werd geschapen,
 Als 't vuur heel de aarde als stoppen weg zal rapen,
 En blusschen 't licht gelijk een nachtoorts uit.
 't Is of haar tong ons voor Gods zetel roept,
 Die bezig is in 't eind het woord te ontzegelen,
 Dat voor altijd ons eeuwig lot zal regelen,
 En bevende ons rondom den richtstoel groept.

De kerkklok luidt. Wat zegt ze aldus u aan,
 Mijn ziel? Gij toch, gij hebt door duizend zonden
 Den dood verdiend. Wordt ginds slechts Recht gevonden,
 Wee u! gij kunt niet in 't gericht bestaan!...
 Maar neen! God lof! Nog maakt God geen besluit.
 De kerkklok, die verkondigster der uren,
 Roept: 't Uur van Gods Genade blijft nog duren;
 Slechts - grijp haar aan! 't is tijd! De kerkklok luidt!'

Michel Angelo.

Dien reus schiep God, die zelf weêr reuzenwerken schiep,
En menschen vormde van de steenen uit het diep;
Hem, Michel Angelo, den laatste der antiëken,
Beeldhouwer, als slechts ginds de Phidias der Grieken.

En toch, als ik somwijl zijn levensboek doorlas,
Waar kwam 't mij voor dat hij meest te bewondren was?
Niet in zijn beeldengroep, maar in een beeld, welks schoonheid
Geen marmer, geen metaal, maar vleesch en bloed ten toon spreidt.

Welk is dat beeld? Het is de mensch-zelf: Angelo!
Wat edele figuur! geen kunstbeeld treft ons zóó.
Wél hem, die dus de hand hervormend wist te reppen,
En in een zondig vleesch dien reinen geest te scheppen!

En nu?... God schonk ons niet, als hem, het kunstgenie:
Wij gieten in geen stof den geest der poëzie.
Toch is een deel zijns werks ook ons te doen gegeven:
In 's harten groev' schuilt stoffe eens Christens: wek ze in 't leven!

Koningin Victoria

te Baveno aan het Lago Maggiore, in April 1879.

Wél u, Victoria! dat ge aan gindsch Zuidermeer,
Europa's lustprieel, de Paaschzon moogt zien rijzen!
Wie, die dat heiloord kent, zal uw besluit niet prijzen,
Ja, zucht niet: Zat ik meê daar in dien bloemhof neêr!

Wat schoonheên der natuur, waarheen uw oog zich keer'!
Gij smaakt eens Edens weelde in andre paradijzen,
En kost ge er de aardsche ellende een wijl teruggewijzen,
Ternauwernood, vorstin, behoeft ge een hemel meer.

Maar kunt ge dat? Helaas! Ook ginds, wat nare schimmen,
Die ge uit dat blauwe meer gestadig op ziet klimmen!
Afghanen - Zoelo's en Bulgaren - donkre stoet!...

Uw eigen landzaat, die in eigen boezem woedt -
Werkstaking bij een deel, bleeke armôe bij zoovelen -
Neen, Koningin! 'k Wil zóo uw paradijs niet delen!

Voor Amsterdam.

O Halve maan! Wat werd er van uw horens,
Waartusschen 't IJ als vloeiend zilver blonk,
Terwijl uw boog van huizen, kerken, torens,
Uit zee gezien, 't verrukkendst uitzicht schonk?

Die glans heeft uit. Het stroomkristal der baren
Werd ingezwolgen door het vraatziek land,
En waar eens blankgekuifde golven waren,
Stuit nu het oog op dof, grauw, morsig zand.

Maar zie! dat zand doorploegen ijzren sporen,
En langs die lijn, - met vuur'ge vleugels aan,
Zien we in zijn vlucht den 'Salamander' gloren,
Die Oost aan West huwt door zijn vlammenbaan.

Wat zullen wij? Dien Salamander schelden,
Wiens vuurwiek 't zeil verving der houten meeuw?
De zee zou onze schand' den golven melden:
De Halve maan gaat onder in onze eeuw!

De roeping des dichters.

Ik prijs en zegen 't Roode Kruis,
Een weldaad voor gewonden,
Die op het slagveld in den krijg
Verbloedend zijn gevonden.

Ik prijs de ervaren mannenhand,
Die zulk een wond kan heelen,
De zachte hand der vrouw, die haar
Wil balsemen en streelen;

Ik prijs daarbij ook 't goede woord,
Uit beider hart gekomen,
Dat balsem, zachter nog dan zalf,
In 's lijdens borst doet stroomen.

Maar o! ik ken toch nevens die
Nog andere oorlogsvelden,
Waar 't leven dieper wonden slaat,
Dan veldpostboden melden.

'k Ken harten, door een breede breuk
Geknakt, gescheurd, verdorven;
'k Ken zielen, die men levend heet,
Maar levende gestorven;

'k Ken boezems, waar de long ontbreekt,
Waar geesten aâm door halen:
Men heeft in hen 't geloof gedood,
Dat zielenmoorders stalen.

Ook voor die offers van den slag,
Te leevren door ons allen,
Een Roode Kruis! een ziekenhuis,
Wanneer ze zijn gevallen!

Waar is dier lijdren hospitaal?...
Daar, waar de stemmen klinken,
Die dalen uit de Hooger lucht,
Waar pool- en noordstar blinken.

De priester en leviet wel 't eerst
Zijn tot die taak geboden;
Maar ach, 't gebeurt zoo menigmaal.
Dat hen geen mensch komt nooden:

O heil dan u, Samaritaan,
Die rasser wordt gevonden!...
Hier, Dichter, is uw Roode Kruis!
Ginds wachten uw gewonden!

De Doodenlaan te Heilo.

Een vreemd contrast. Ik dool door 't bosch
In Heilo's schoone dreven:
't Prijkt in zijn vollen zomerdos,
En alles ademt leven.

En toch, laat 'k zijlings de oogen gaan,
De laan daar aan mijn rechter, -
Het volk doopt haar de D o o d e n l a a n :
Trof ooit een dreef het slechter?

Toch is 't niet zonder grond geschied,
Ja, zelfs door 't feit geboden:
Want langs de laan, die gij daar ziet,
Voert Heilo al zijn dooden.

En ziet ge dieper.... laat het gaan!...
'k Mocht eens Parijs bezoeken,
En 't gansch doorwandlen af en aan,
Ook in zijn donkre hoeken.

Zoo zag ik 't Kerkhof¹⁾: 't pad daarheen -
 Een Doodenstad kon 't heeten:
 All' lijkkrans - grafzuil - kerkhofsteen -
 Een lange zwarte keten!

Daar heerschte ook buiten 't graf de Dood,
 En wierp zijn schaâuw naar voren,
 Als moest die gansche streek, hoe groot,
 Alleen den Dood behooren.

Neen, beter dan mijn Doodenlaan
 In Heilo's groene dreven:
 Daar gaat het leven 't graf vooraan,
 En na het graf volgt leven.

En zingt de nachtegaal in 't hout,
 Hij komt de hope wekken:
 'Nu hier, maar groent Sint-Jan in 't woud,
 Naar ginder! wij vertrekken!'

1) Van Père La Chaise.

De vinkenbaan.

- Nuit et jour à tout venant
 Je chantois, ne vous déplaîse.
 - Vous chantiez? j'eu suis fort aise;
 Eh bien! dansez maintenant.

LA FONTAINE.

Is hier uw vinkenbaan? Vergun, dat 'k u niet prijze.
 Ik heb de vinken lief om hun zoo lieven zang:
 Gij vangt en doodt ze wreed, roofvogel op uw wijze,
 En smult van 't wildbraad naar uw lust, heel 't najaar lang.

Zoo gaat het zangers in dees wereld, vol van proza!
 Wél braadt men dichters niet: het menschenbraân heeft uit:
 Maar... kon men wat men woû - ik zeg het u s u b r o s a -
 Met Plato dreef men nog poëten 't landjen uit.

Waartoe toch - heet het - al dat neuriën en zingen?
 't Is moeite en geld en tijd aan droomerij gespild.
 Wacht u, mijn zoon, voor 't spel dier dwaze mijmeringen!
 Zie gindsche baan! De eeuw is niet zacht voor zingend wild.

Wat zal de jonge vink? Och, 't dier blijft dóórkwinkleeren,
 En huppelt, zingt en springt of daar geen striknet waar'.
 Natuur gebiedt het hem. - 'De vinker zal hem leeren!' -
 - In 's hemels naam! Hij zingt. Zet gij uw netten klaar! -

De zwaluw.

'k Trok door een schoone streek, groen, boschrijk, vruchtbaar heen.
Het was in d' oogst: elk was op 't veld aan 't werk: de zeissen
Gaf hier aan 't koren, ginds de vlegel 't graan zijn eischen;
Maar alles aarde en aardsch; geen zucht dan voor 't Beneên.

'k Kwam straks aan 't doel der reis, 't Trappisten-klooster aan.
Wat vond ik daar? Slechts zucht om 's hemels heil te winnen:
Stilzwijgendheid, gebed, rust, doodinge der zinnen;
Een offer van het Hier aan 't Ginds: een half bestaan.

O zuchtte ik in mij zelv': gij arme blinde mensch!
Dat ge ook de gaaf mist aarde en hemel saam te paren!
En 't zwaluwtjen omhoog, dat 'k zingend op zag varen,
Terwijl 't zijn mugjes vong, lokte uit mijn hart een wensch!....

Mijn poëzie.

Ten afscheid.

Geen Grieksche luit, die echt-klassieke liedreu speelt,
 Geen tempelharp, die ruischt als de Idumeesche palmen,
 Geen orgel, wereld van muziek met duizend galmen,
 Niets van dit alles is de dichtgaaf, mij bedeed.

'k Zag soms in vroeger tijd een windharp, ruw gevormd,
 In 't open vensterraam den winden prijs gegeven,
 En hoorde langs haar snaar een macht van tonen zweven,
 Nu zacht, dan luid, soms wild, naar 't buiten suist of stormt

Zóó is mijn hart! een harp, die op een zefir wacht.
 Is 't windstil, ook haar snaar zal 't zwijgen niet verbreken;
 Maar doet het windgeruisch 't gevoelig speeltuig spreken,
 Dan, hoor! de harpe klinkt bij beurten luide of zacht.

Een wandlaar gaat voorbij, en hoort... 'Is 't anders niet?
 Zwijg voor mijn deel! Die wildzang kan mijn oor niet streelen!
 Een ander weêr staat stil, hoort meê een poos naar 't kweelen,
 En 's harten snaar, die spreekt, ruischt zachtkens: 'Dank voor 't lied!'

Verbeteringen.

Bl. 37. 13 *staat*:

Der wouden hooggekleurde purperrozen.

lees:

Der wonden enz.

Bl. 114 gelieve men het derde kouplet liever te lezen als volgt:

Wel deelt ge óók op uw beurt in 'den strijd voor 't bestaan',
Wel stemt ge óók meê uw 'Psalmlied des levens,'
Maar waar de eeuw niet met de Eeuwigheid samen kan gaan
Zwicht' de marktschreeuw des tijdelijken strevens.

Bl. 183. 15 *staat*:

Die daar weemlen als zwerfende bijen dooreen.

lees:

Die daar weemlen als zwermende bijen dooreen.

De overige feilen verbeterde de goedgunstige lezer.